

Pensioenfonds
Abbott Nederland

Actuariële en bedrijfstechnische nota
Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland
2023

1 januari 2023
Versie definitief

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1.	Het fonds	4
1.2.	Abtn	4
1.3.	Doel, missie en visie	4
1.4.	Positionering van het fonds	5
1.5.	Organisatiestructuur fonds	5
2.	Aansluitings- en deelnemerscriteria.....	12
2.1.	Aangesloten ondernemingen	12
2.2.	Verkrijging deelnemerschap werknemers	12
2.3.	Beëindiging van deelnemerschap	12
2.4.	Voortzetting van deelnemerschap	12
3.	Hoofdpijnen van de uitvoeringsovereenkomst.....	13
3.1.	Wederzijdse verplichtingen	13
3.2.	Wijze waarop en termijnen waarbinnen premie voldaan moet worden	14
3.3.	Procedures bij opstellen en wijzigen van het pensioenreglement door het sluiten en wijzigen van een pensioenovereenkomst	14
3.4.	Vermogenstekorten en -overschotten	14
3.5.	Duur van de uitvoeringsovereenkomst	15
4.	Hoofdpijnen van de pensioenregeling	16
4.1.	Deelnemers geboren op of na 1950 (pensioenreglement II)	16
4.2.	Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen	19
4.3.	Korting pensioenaanspraken en -rechten	19
5.	Het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle (ao/ic)	21
5.1.	Integraal risicomanagement als de basis voor het (interne) beheersingssysteem	21
5.2.	Risicostrategie, risicohouding en governance	21
5.3.	Risicogebieden	26
5.4.	Financiële risico's	26
5.5.	Niet-financiële risico's	29
5.6.	Eigen risico beoordeling	33
6.	Financiële opzet.....	35
6.1.	Herverzekering	35
6.2.	Technische Voorzieningen voor risico fonds	35
6.3.	Technische voorziening voor risico deelnemers	36
6.4.	Dekkingsgraden	36
6.5.	Wettelijk toetsingskader	37
6.6.	Het premiebeleid	38
6.7.	Toeslagen	40
6.8.	Flexibiliserings-, inkoop- en afkoopfactoren	41
7.	Het beleggingsbeleid	42
7.1.	Inleiding, beleggingsdoel	42
7.2.	Strategisch beleid	43
7.3.	Prudent Person	44

7.4.	Strategisch beleggingsbeleid/strategie	45
7.5.	Beleggingsrisico's en risicobeleid	47
7.6.	Marktrisico/zakelijke waarden risico	48
7.7.	Beleggingscyclus	52
7.8.	Monitoring	52
7.9.	Verklaring inzake beleggingsbeginselen	53
7.10.	Beleggingsbeleid Beschikbare Premie Module, Vrijwillige Bijspaar module en netto pensioenregeling	53
7.11	Organisatie rondom beleggingen	54
7.12	Uitbesteding vermogensbeheer	55
7.13	ESG (Verantwoord Beleggen)	55
7.14	Beleggen in de eigen onderneming	56
8.	Financiële sturingsmiddelen	57
Bijlage I	Lijst met afkortingen	58
Bijlage II	Actuariële grondslagen en veronderstellingen	59
Bijlage III	Bestuurs- en commissie samenstellingen (1 januari 2023)	64
Bijlage IV	Organisatie en verantwoordelijkheidsstructuur beleggingsbeleid	65
Bijlage V	Beleggingsmandaat	70
Bijlage VI	Verklaring inzake beleggingsbeginselen	75
Bijlage VII	Financieel crisisplan	88
Bijlage VIII	Onderbouwing risicohouding en Prudent Person Beschikbare Premie Regeling	98
Bijlage IX	Mandaat dagelijks bestuur	104
Bijlage X	Mandaat communicatiecommissie	106
Bijlage XI	Mandaat risicomanagementcommissie	107

1. Inleiding

1.1. Het fonds

Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland (hierna te noemen: het fonds) is een ondernemingspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet (hierna te noemen: Pensioenwet). Het fonds voert de pensioenovereenkomsten uit die Abbott ten aanzien van haar werknemers is aangegaan op basis van de met de aangesloten ondernemingen gesloten uitvoeringsovereenkomsten en conform de geldende pensioenregelingen. Onder Abbott wordt verstaan Abbott Holdings B.V., alsmede de eventueel met Abbott Holdings B.V. in een groep verbonden ondernemingen waarmee het fonds een uitvoeringsovereenkomst heeft afgesloten (hierna te noemen: Abbott).

1.2. Abtn

Deze abtn beschrijft het fonds naar de situatie per 1 januari 2023 en vervangt alle voorgaande nota's. Deze abtn heeft tot doel inzicht te geven in het beleid dat het bestuur voert om de pensioenregelingen te kunnen uitvoeren.

Deze nota bevat een beschrijving van het bestuursbeleid op hoofdlijnen dat wordt gevoerd om de pensioenregeling te kunnen uitvoeren. Hierbij wordt voornamelijk het strategisch beleid weergegeven. Deze nota is gebaseerd op de geldende statuten, pensioenreglementen, uitvoeringsovereenkomsten, evenals het door het bestuur vastgestelde beleid waaronder het beleid inzake het risico- en vermogensbeheer.

Ook de organisatiestructuur, de interne controle, de wijze en voorwaarden waarop het bestuur werkzaamheden heeft uitbesteed, de financiële opzet van het fonds en de financiële sturingsmiddelen van het bestuur komen aan de orde.

Met deze nota voldoet het bestuur aan artikel 145 van de Pensioenwet. In dat kader omschrijft de nota de wijze waarop het fonds de middelen beheert en de pensioenregeling uitvoert. Hierbij gaat het vooral om de wijze waarop het fonds uitvoering geeft aan het bepaalde in de artikelen 25, 126 tot en met 137 en 143 van de Pensioenwet.

1.3. Doel, missie en visie

Het algemene uitgangspunt van het te voeren beleid is de verplichtingen die voortvloeien uit de pensioenregelingen onder een breed scala van omstandigheden na te komen en de risico's uit de pensioenregelingen af te dekken. Het streven is om de nakoming van de verplichtingen en het afdekken van risico's tegen zo laag mogelijke, maar stabiele premies en uitvoeringskosten uit te voeren.

Primaire doelstelling

Het fonds stelt zich als hoofddoel het nakomen van haar pensioenverplichtingen, daarbij in aanmerking nemend dat deze verplichtingen nominaal zijn en er geen sprake is van een toeslag(ambitie), met uitzondering van het partnerpensioen en het wezenpensioen ingaande voor de pensioenrichtdatum.

Secundaire doelstellingen

- Korte termijn doelstelling is het realiseren van een bepaalde buffer om de kans op bijstorten te verkleinen en voldoende zekerheid in te bouwen om tot een financieel stabiel fonds te komen.
- Lange termijn doelstelling is een hoge en stabiele dekkingsgraad tot een niveau waarop sprake kan zijn van premiekorting.

Dit is zowel in het belang van de sponsor (lage en stabiele premie, betaalbaar houden van de pensioenregeling) als in het belang van de deelnemer. Er wordt dus gestreefd naar premie-optimalisatie en stabiliteit. Tegelijkertijd wil het bestuur geen risico lopen op de uitkering van de nominale verplichtingen.

Tertiair doel

Tenslotte is de doelstelling van het fonds om in de vaststelling en uitvoering van het beleid compliant te zijn met alle wet- en regelgeving en een adequaat risicomanagement te voeren.

1.4. Positionering van het fonds

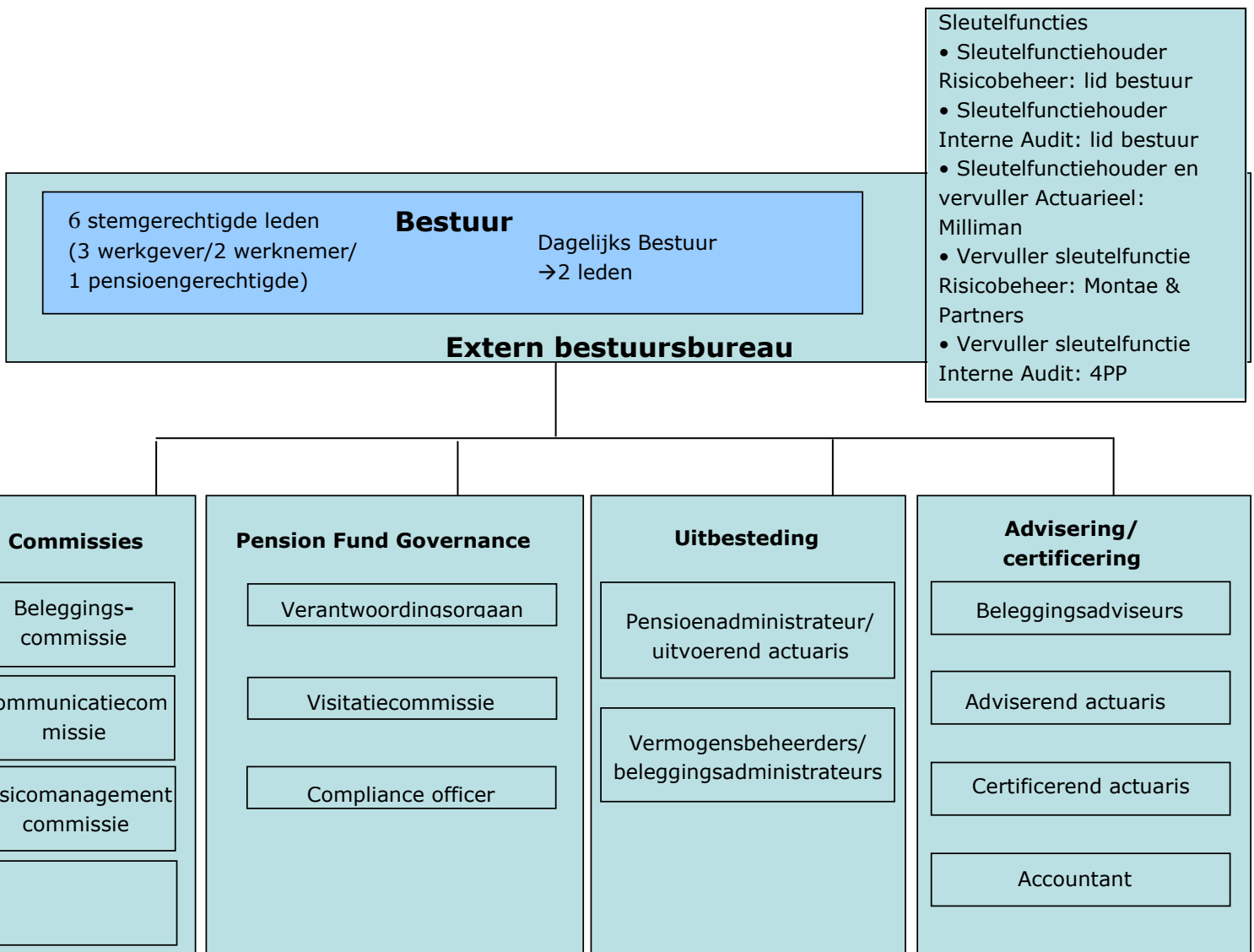
Het fonds heeft een contractuele relatie met Abbott via de uitvoeringsovereenkomst. Daarnaast heeft het fonds een contractuele relatie met de deelnemers via het pensioenreglement. Abbott heeft met de deelnemers ten aanzien van pensioen een contractuele relatie door middel van de pensioenovereenkomst.

Abbott is verantwoordelijk voor het doen van een aanbod tot het sluiten van de pensioenovereenkomst, die integraal onderdeel is van de arbeidsovereenkomst. Voorts is afgesproken dat Abbott een 'eerste lijns' rol speelt in de informatievoorziening aan deelnemers over de rechten en plichten die voortvloeien uit de pensioenovereenkomst en de bijbehorende pensioenregelingen.

1.5. Organisatiestructuur fonds

De organisatiestructuur van het fonds is beschreven in het organogram op de volgende bladzijde.

Organogram Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland

1.5.1. Bestuur

Het bestuur van het fonds bestaat uit zes stemgerechtigde leden. Het bestuur benoemt de bestuursleden. De aangesloten ondernemingen dragen drie stemgerechtigde leden voor. De ondernemingsraden dragen twee stemgerechtigde leden voor. Pensioengerechtigden worden vertegenwoordigd door een stemgerechtigd lid. Dit lid wordt voorgedragen uit de pensioengerechtigden door de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan.

Het bestuur vindt het belangrijk dat de belanghebbenden op een zo evenwichtig mogelijke wijze vertegenwoordigd zijn. De leden moeten een zo evenwichtig mogelijke afspiegeling zijn van de betreffende geleding. Bij gelijke geschiktheid tussen kandidaten prevaleert echter de kandidaat waarmee een zo evenwichtig mogelijke afspiegeling kan worden bereikt. Voorts streeft het bestuur ook naar diversiteit. Uitgangspunt blijft echter dat kwaliteit boven diversiteit gaat.

Het bestuur heeft uit zijn midden een dagelijks bestuur benoemd bestaande uit twee leden van het bestuur. De taken van het dagelijks bestuur zijn vastgelegd in een mandaat (bijlage VIII). Het bestuur benoemt uit zijn midden een voorzitter, een secretaris, een vice-voorzitter en een penningmeester, telkens voor de periode van een jaar. Het bestuur zal zo veel mogelijk de voorzitter respectievelijk de secretaris uit afwisselend de werkgevers- respectievelijk de werknemersgeleding/geleding namens de pensioengerechtigden afkomstig doen zijn. De functie van vice-voorzitter en penningmeester kunnen verenigd zijn in een en dezelfde persoon.

Het bestuur heeft onder andere als taak het bepalen van het (dagelijks) beleid van het fonds en het (doen) verrichten van alle daaruit voortvloeiende of daarmee samenhangende werkzaamheden. Hierbij dient het bestuur hetgeen daarover in de Pensioenwet respectievelijk in de statuten is bepaald in acht te nemen. Het bestuur kan met inachtneming van het vier-ogen-principe van artikel 105 lid 1 van de Pensioenwet het bepalen van het dagelijks beleid of onderdelen daarvan overlaten aan ten minste twee van zijn leden.

Het fonds beschikt een geschiktheidsplan inclusief een opleidingsplan. Het fonds heeft een gedragscode opgesteld ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie of middelen

Het bestuur legt de procedure voor periodieke zelfevaluatie van het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk vast in het geschiktheidsplan.

Het fonds beschikt tevens over een beloningsbeleid. De vertegenwoordigers namens de werkgever en werknemers die in dienst zijn van de werkgever verrichten hun werkzaamheden voornamelijk in werktijd en krijgen dus feitelijk een beloning in tijd van de werkgever. Het bestuurslid namens de pensioengerechtigden ontvangt van het pensioenfonds een vergoeding conform het bepaalde in het beloningsbeleid.

Extern bestuursbureau

Het bestuur maakt gebruik van professionele bestuursondersteuning om de bestuursleden te ontlasten. In dat kader is de operationele ondersteuning waaronder de agendavoorbereiding,

het notuleren, het coördineren van uitvoering van bestuursbesluiten en het archiveren van fondsdocumenten ondergebracht bij een externe organisatie die bestuursondersteuning verleent, Montae & Partners B.V.

1.5.2. Commissies

Beleggingscommissie

Het bestuur bepaalt het beleggingsbeleid. De vermogensbeheerder voert het beleggingsbeleid uit binnen de daarvoor gestelde richtlijnen. De beleggingscommissie heeft een toezichhoudende en adviserende rol rond het vermogensbeheer en (het beheersen van) de financiële risico's. De beleggingscommissie zal toezien op de wijze waarop de vermogensbeheerder het beleggingsbeleid uitvoert. Tevens ziet deze commissie toe op de ontwikkeling van de verhouding tussen de aanwezige (beleids)dekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraad, evenals van de aan beleggingen gekoppelde risico's. De commissie adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd op het gebied van risico- en beleggingsbeleid.

Communicatiecommissie

De doelstelling van het bestuur ten aanzien van de communicatie is het geven van tijdige, goed leesbare, begrijpelijke, inhoudelijk juiste en consistente informatie aan de doelgroep, die voldoet aan de eisen die de wet daaraan stelt. Daarnaast zoekt het bestuur actief naar mogelijkheden om via nieuwe media en innovatieve oplossingen de communicatie zo laagdrempelig mogelijk te maken. Hiertoe is een communicatiecommissie ingesteld met als centrale taak (het begeleiden van) de uitvoering van het communicatiebeleid van het fonds richting de deelnemers, aangesloten werkgevers en overige belanghebbenden. De commissie adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd op het gebied van communicatiebeleid. Het beleid van het fonds inzake communicatie is vastgelegd in het communicatiebeleidsplan. Het mandaat van de communicatiecommissie is opgenomen in bijlage IX.

Risicomanagementcommissie

Het pensioenfonds heeft een sleutelfunctie risicobeheer ingesteld. Een bestuurder is aangesteld als houder van de sleutelfunctie. De sleutelfunctiehouder is voorzitter van de risicomanagementcommissie (RMC). De RMC wordt ondersteund door de vervuller sleutelfunctie risicobeheer en bewaakt de risicostrategie van het fonds. Jaarlijks toetst de commissie de strategie zoals vastgelegd in het risicostrategie document. Tevens begeleidt de commissie eens per jaar de risicoanalyse voor niet-financiële risico's. Verder bewaakt de commissie de beheersing van financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's worden vanuit de eerste lijn bewaakt door de beleggingscommissie (uitgezonderd het verzekeringstechnisch risico). De commissie adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd op het gebied van risicostrategie en -beleid als het gaat om de identificatie en beheersing van risico's.

1.5.3. Pension Fund Governance

Verantwoordingsorgaan

Het fonds kent een verantwoordingsorgaan zoals bedoeld in de Pensioenwet. Dit orgaan dient te waarborgen dat het bestuur van het fonds verantwoording over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd aflegt aan de aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en de werkgever.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zeven leden. Eén van de leden wordt voor benoeming voorgedragen door de werkgever. De deelnemers en de pensioengerechtigden zijn evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. De leden namens de werknemers en pensioengerechtigden worden door verkiezingen gekozen indien zich meer kandidaten aanmelden dan aanwezige zetels. Het bestuur benoemt alle leden van het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan kent een huishoudelijk reglement waarin de taken en bevoegdheden zijn opgenomen.

De leden van het verantwoordingsorgaan genieten geen bezoldiging met uitzondering van de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden. Het lid namens de pensioengerechtigden ontvangt van het pensioenfonds een vergoeding conform het beloningsbeleid van het pensioenfonds.

Visitatiecommissie

Het bestuur geeft invulling aan het intern toezicht zoals bedoeld in de Pensioenwet door het instellen van een visitatiecommissie die ten minste eenmaal per jaar de opdracht heeft een oordeel te geven over:

- de beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het fonds;
- de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd, en
- de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenbehartiging.

De samenstelling, taken en bevoegdheden zijn opgenomen in het reglement visitatiecommissie.

Compliance officer

Het bestuur van het fonds heeft een compliance officer benoemd. De compliance officer vervult een onafhankelijke rol binnen het fonds. De compliance officer heeft tot taak toe te zien op de naleving van de gedragscode. Daarnaast vervult de compliance officer een rol in de incidentenregeling en het integriteitsbeleid. De compliance officer rapporteert aan het bestuur, zowel voor de dagelijkse gang van zaken, als in het geval zich een bijzondere omstandigheid heeft voorgedaan

1.5.4. Uitbesteding

Het bestuur heeft een uitbestedingsbeleid vastgesteld ten aanzien van de uitbesteding van werkzaamheden. Dit beleid wordt jaarlijks geëvalueerd.

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden uitbesteed. Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de Pensioenwet en de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Het fonds laat voor iedere extern uit te voeren activiteit onder meer een uitbestedingsovereenkomst opstellen die voldoet aan de Pensioenwet en het Besluit uitvoering Pensioenwet.

Pensioenadministrateur

Het bestuur heeft de pensioenadministratie (met uitzondering van de communicatie voortvloeiende uit de wettelijke zorgplicht, het registreren van individuele pensioenkapitalen en het verstrekken van (dag)afschriften met de stand van de beleggingen uit hoofde van de Beschikbare Premie Module, Vrijwillige Bijspaar Module en nettopensioenregeling) uitbesteed aan AZL N.V.

De pensioenadministrateur is van al zijn daden en werkzaamheden met betrekking tot het fonds verantwoordig verschuldigd aan het bestuur.

Vermogensbeheerders/beleggingsadministrateurs

Het bestuur heeft een deel van het vermogensbeheer en de gehele beleggingsadministratie (met uitzondering van de uit hoofde van de Beschikbare Premie Module, Vrijwillige Bijspaar Module en nettopensioenregeling opgebouwde pensioenkapitalen) uitbesteed aan BMO Asset Management Netherlands B.V. handelend onder de naam BMO Global Asset Management (hierna BMO, de vermogensbeheerder)¹. Voor de onderliggende specifieke producten wordt het vermogensbeheer gevoerd door BMO Asset Management Limited, Vanguard en Capital Group. BMO ondersteunt het fonds bij de transacties in deze producten, verzorgt de integrale rapportages en performance meting.

Mercer (Nederland) B.V. verzamelt informatie van de verschillende managers en stelt de rapportages t.b.v. de toezichthouder op.

De custodian activiteiten (bewaarneming en administratie van effecten) worden uitgevoerd door Northern Trust.

Het vermogensbeheer en de (beleggings)administratie voor zover dit de communicatie voortvloeiende uit de wettelijke zorgplicht, de registratie van individuele pensioenkapitalen en het verstrekken van digitale (dag)afschriften met de stand van de beleggingen van de uit hoofde van de hiervoor genoemde modules en de nettopensioenregeling opgebouwde pensioenkapitalen betreft, is uitbesteed aan Goldman Sachs Assetmanagement B.V. (GSAM).

1.5.5. Advisering en certificering

Beleggingsadviseur

Het bestuur heeft Mercer (Nederland) B.V. en Huub van Capelleveen (Firm Future B.V.) als beleggingsadviseurs aangesteld. De beleggingsadviseurs wonen de vergaderingen van de beleggingscommissie bij en op uitnodiging de bestuursvergaderingen en ondersteunen het bestuur ten aanzien van het formuleren en uitvoeren van het beleggingsbeleid.

¹ Per 8 november 2021 zijn de EMEA Asset Management activiteiten van BMO Global Asset Management overgenomen door Columbia Threadneedle Investments, de internationale vermogensbeheeractiviteit van Ameriprise Financial Inc. De overeenkomst van het pensioenfonds blijft met de juridische entiteit BMO Global Asset Management, enkel het uiteindelijke eigendom wijzigt. Het uiteindelijke eigendom gaat van Bank of Montreal naar Ameriprise Financial Inc.

Adviserend Actuaris

De adviserend actuaris adviseert over eventueel te verlenen toeslagen, premiestelling, te hanteren levensverwachting en andere beslissingen die de financiële positie van het fonds beïnvloeden. Het bestuur verzoekt aan AZL om een advies uit te brengen.

Certificerend Actuaris

In het kader van verdere waarborging van de scheiding tussen adviserende en controlerende werkzaamheden heeft het bestuur het beleid om voor de certificerende werkzaamheden een afzonderlijke partij aan te stellen. Het bestuur streeft hierbij naar optimale samenwerking tussen betrokken partijen en naar kostenefficiëntie.

Het bestuur heeft Milliman Pensioenen v.o.f. als certificerend actuaris bij het jaarwerk aangesteld. De certificerend actuaris van het fonds controleert jaarlijks of de Technische Voorzieningen, conform de grondslagen van het fonds, juist zijn vastgesteld. Voorts beoordeelt de certificerend actuaris of de Technische Voorzieningen op voldoende veilige grondslagen zijn berekend en of deze toereikend zijn vastgesteld.

Accountant

Het bestuur heeft Mazars Accountants N.V. als accountant aangesteld. De accountant controleert jaarlijks het onder verantwoordelijkheid van het bestuur opgestelde jaarverslag, de jaarrekening (die bestaat uit de balans en de staat van baten en lasten met de toelichting) en de verslagstaten voor DNB.

2. Aansluitings- en deelnemerschapscriteria

2.1. Aangesloten ondernemingen

De op basis van een uitvoeringsovereenkomst aangesloten ondernemingen zijn:

- Abbott B.V., te Hoofddorp;
- Abbott Laboratories B.V., te Zwolle;
- Abbott Logistics B.V., te Zwolle;
- Abbott Vascular Netherlands B.V. te Heerlen;
- Abbott Healthcare Products B.V. te Weesp;
- Abbott Healthcare B.V. te Weesp;
- Abbott Biologicals B.V. te Weesp;
- Abbott Informatics Netherlands B.V. te Alkmaar (vanaf 18 januari 2022 geen nieuwe opbouw meer);
- APO Netherlands A.G. te Zwolle;
- Abbott Medical Nederland B.V.

Het bestuur van het fonds bepaalt de voorwaarden, waaronder andere ondernemingen dan de bovengenoemde ondernemingen als aangesloten ondernemingen kunnen worden toegelaten.

2.2. Verkrijging deelnemerschap werknemers

Abbott meldt als deelnemers in principe alle personen aan waarmee het een arbeidsovereenkomst sluit. De pensioenovereenkomst is integraal onderdeel van de arbeidsovereenkomst. Het bestuur van het fonds is verplicht de desbetreffende personen als deelnemer toe te laten.

2.3. Beëindiging van deelnemerschap

Het deelnemerschap eindigt bij overlijden van de deelnemer en bij beëindiging van het dienstverband tussen de deelnemer en een aangesloten onderneming behoudens wanneer het dienstverband wordt gevolgd door een dienstverband met een andere aangesloten onderneming. Bovendien eindigt het deelnemerschap op het moment dat de onderneming, waarbij de betrokkene in dienst is, niet langer als aangesloten onderneming kan worden beschouwd.

Indien geen overdracht van pensioenaanspraken van het fonds naar een nieuwe pensioenuitvoerder plaatsvindt wordt betrokkene een gewezen deelnemer (ook wel slaper genoemd). Een gewezen deelnemer verwerft geen pensioen meer bij het fonds maar heeft bij beëindiging van zijn deelneming (anders dan door overlijden vóór de pensioenrichtdatum of pensionering) aanspraken op een ouderdoms-, partner en wezenpensioen behouden op het fonds.

2.4. Voortzetting van deelnemerschap

In tegenstelling tot de bovengenoemde bepalingen wordt het deelnemerschap voortgezet indien die deelnemer ten tijde van de eindiging van het dienstverband (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt is. In dit geval blijft het deelnemerschap bestaan zolang de (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid voortduurt.

3. Hoofdpijnen van de uitvoeringsovereenkomst

De afspraken over de uitvoering van de pensioenovereenkomst tussen het fonds en de aangesloten werkgevers (vertegenwoordigd door Abbott) zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst zoals bedoeld in de Pensioenwet.

Daarnaast heeft het fonds een uitvoeringsovereenkomst gesloten met de werkgever voor de uitvoering van de netto pensioenregeling.

3.1. Wederzijdse verplichtingen

Abbott is verplicht:

- het fonds in kennis te stellen van de inhoud van de pensioenovereenkomst en al haar werknemers op wie die pensioenovereenkomst van toepassing is aan te melden bij het fonds;
- alle gegevens omtrent de deelnemers die voor de uitvoering van de pensioenregeling van belang zijn tijdig, juist en volledig aan het fonds te verstrekken, zoals bepaald in de Service Level Agreement (SLA).

Het fonds verplicht zich tegenover Abbott:

- een of meer pensioenreglementen vast te stellen in overeenstemming met de pensioenovereenkomst en deze uitvoeringsovereenkomst en deze uit te voeren met inachtneming van de toepasselijke wettelijke regels;
- een pensioenreglement pas uit te voeren nadat de werkgever heeft verklaard dat het in overeenstemming is met de pensioenovereenkomst en deze uitvoeringsovereenkomst. Het fonds is hierbij niet gehouden:
 - in een of meer pensioenreglementen bepalingen op te nemen of te handhaven waarvan onherroepelijk vaststaat dat deze in strijd zijn met enige wettelijke bepaling;
 - een of meer pensioenreglementen te wijzigen voor zover het fonds niet bereid is het gewijzigde risico te aanvaarden;
- om de werkgever onmiddellijk te informeren:
 - indien de toezichthouder het fonds een aanwijzing geeft wat betreft de inhoud van een of meer pensioenreglementen;
 - indien tegen het fonds een klacht of gerechtelijke procedure is ingesteld wat betreft de inhoud van een of meer pensioenreglementen;
- dat alle daarvoor tijdig door Abbott aangemelde werknemers binnen de wettelijke termijn een Pensioen1-2-3 ontvangen in de zin van de Pensioenwet, overeenkomstig een tussen Abbott en het fonds overeengekomen Service Level Agreement (SLA).

Het is Abbott verboden om de uit deze overeenkomst voortvloeiende rechten te verpanden. Tevens is het Abbott verboden om handelingen te verrichten waardoor aan anderen dan de aanspraak- of pensioengerechtigden rechten worden verleend. Verpanding of handelingen van dien aard zijn van rechtswege nietig.

3.2. Wijze waarop en termijnen waarbinnen premie voldaan moet worden

Abbott is aan het fonds een premie verschuldigd voor de verzekering van pensioen en de daaraan verbonden kosten.

Het fonds stelt in het eerste kwartaal van het kalenderjaar een voorlopige premie vast. Abbott is gehouden in het eerste kwartaal van het betreffende jaar de voorlopige premie af te dragen aan het fonds. Per 31 december van het betreffende jaar wordt de definitieve verschuldigde premie vastgesteld en zal een verrekening plaatsvinden met de aan het begin van het betreffende kalenderjaar vastgestelde voorlopige premie.

3.3. Procedures bij opstellen en wijzigen van het pensioenreglement door het sluiten en wijzigen van een pensioenovereenkomst

Abbott informeert het fonds schriftelijk over iedere voorgenomen wijziging in de pensioenovereenkomst van Abbott. Het bestuur van het fonds besluit of de wijziging kan worden uitgevoerd door het fonds. Vervolgens zal het fonds uiterlijk binnen drie maanden na ontvangst van de gewijzigde pensioenovereenkomst een gewijzigd pensioenreglement opstellen. Een wijziging van het pensioenreglement treedt in werking per de datum waarop de wijziging van de pensioenovereenkomst van kracht is geworden. Het door het fonds vast te stellen pensioenreglement dient in overeenstemming te zijn met de (wijziging van de) pensioenovereenkomst van Abbott, met de uitvoeringsovereenkomst en de statuten.

3.4. Vermogenstekorten en –overschotten

Wanneer het fonds een tekort constateert of voorziet ten opzichte van het Vereist Eigen Vermogen maakt het fonds in overleg met Abbott een herstelplan voor het voldoen van een extra premie zodanig dat binnen 10 jaar het tekort wordt opgeheven. Dit herstelplan wordt opgesteld binnen de wettelijk voorgeschreven termijn en conform de wettelijke en door de toezichthouder opgestelde (beleids)voorschriften.

Wanneer de beleidsdekkingsgraad van het fonds vijf jaar opeenvolgend onder de gestelde eisen ten aanzien van het minimaal vereist vermogen ligt en de dekkingsgraad bij die laatste vaststelling ook onder dat niveau ligt, voldoet Abbott een extra premie zodanig dat het fonds binnen zes maanden voldoet aan het minimaal vereist vermogen. Deze extra premie is onvoorwaardelijk maar mag gespreid over 10 jaren worden voldaan.

Het fonds is bevoegd de premie in evenredigheid te verlagen dan wel (een deel van) de hiervoor genoemde premie terug te storten aan de werkgever, rekening houdend met de uitvoeringsovereenkomst en de geldende wet- en regelgeving. Het bestuur heeft aangegeven het onderwerp premiekorting te agenderen indien de beleidsdekkingsgraad hoger is van 120,0%.

De voorwaarden waaronder vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten kan plaatsvinden zijn weergegeven in hoofdstuk 4.4.

3.4.1. Financieel crisisplan

Het fonds heeft een financieel crisisplan opgesteld. Het financieel crisisplan wordt periodiek geactualiseerd. Het financieel crisisplan is als bijlage VII van de abtn opgenomen.

3.5. Duur van de uitvoeringsovereenkomst

De huidige uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en Abbott Holdings B.V. en de entiteiten die in een bijlage bij de uitvoeringsovereenkomst zijn opgenomen, treedt, op 1 januari 2018 in werking en is gewijzigd per 1 januari 2019 en vervangt de voorgaande uitvoeringsovereenkomsten over dezelfde onderwerpen.

De uitvoeringsovereenkomst is aangegaan voor drie jaar. Na afloop van deze periode wordt de uitvoeringsovereenkomst stilzwijgend verlengd met drie jaar. Opzegging geschiedt schriftelijk en is mogelijk met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden. Per 1 januari 2021 is de uitvoeringsovereenkomst stilzwijgend met drie jaar verlengd.

Voor bepalingen die gelden na het beëindigen van de bovengenoemde uitvoeringsovereenkomsten wordt verwezen naar de specifieke overeenkomst.

Het bovenstaande geldt voor zover van toepassing, ook voor de uitvoeringsovereenkomst inzake de netto pensioenregeling.

4. Hoofdpijnen van de pensioenregeling

Hieronder volgt een korte samenvatting van de pensioenregeling waarin de belangrijkste verzekeringstechnische elementen worden genoemd. Voor een precieze inhoud en parameters van de pensioenregelingen verwijst het bestuur naar de pensioenreglementen.

4.1. Deelnemers geboren op of na 1950 (pensioenreglement II)

4.1.1. Basis Module

De Basis Module is een uitkeringsovereenkomst gebaseerd op het laatst verdiende salaris. Deze eindloonregeling is vastgelegd in een pensioenreglement en is met ingang van 1 januari 2006 ingevoerd. Deze regeling geeft de (gewezen) deelnemers aanspraken op:

- ouderdomspensioen met ingangleeftijd 68 jaar;
- partnerpensioen ten behoeve van de huwelijkspartner, geregistreerde partner of de partner waarmee de (gewezen) deelnemer een notarieel verleden samenlevingscontract heeft;
- wezenpensioen ten behoeve van de kinderen van de (gewezen) deelnemer;
- premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

Het deelnemerschap vangt aan op de datum dat de werknemer in dienst komt van een van de aangesloten werkgevers. Het deelnemerschap eindigt uiterlijk op de ingangsdatum van het ouderdomspensioen ofwel de 68-jarige leeftijd. De deelnemingstijd bedraagt het aantal jaren en volle maanden tussen de toetredingsdatum en de pensioendatum.

Voor de berekening van de pensioenaanspraken wordt een pensioengrondslag Basis Module (pensioengrondslag I) vastgesteld. Pensioengrondslag I is gelijk aan het pensioengevend salaris verminderd met de franchise.

De franchise en de salarisgrens worden jaarlijks aangepast op basis van een door het bestuur vast te stellen indexatiepercentage. Als richtlijn voor het indexatiepercentage geldt de ontwikkeling van het prijsindexcijfer, met dien verstande dat het indexatiepercentage nooit hoger kan zijn dan dit prijsindexcijfer.

Het prijsindexcijfer is het afgeleide indexcijfer van de consumentenprijsindex voor alle bestedingen vanaf het basisjaar 2000, berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op de meest recente tijdsbasis. Voor het prijsindexcijfer wordt jaarlijks per 1 januari van het betreffende kalenderjaar uitgegaan van het indexcijfer, zoals dit door het CBS voor de periode oktober tot oktober voorafgaande aan 1 januari in enig jaar wordt gepubliceerd.

Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen gaat in op de dag van de maand waarop de 68-jarige leeftijd wordt bereikt en wordt uitgekeerd tot en met de maand van overlijden. Het ouderdomspensioen bedraagt per deelnemersjaar 1,657% van de laatst vastgestelde pensioengrondslag I. Het ouderdomspensioen is nadrukkelijk een nominale toezegging, de regeling voorziet niet in een toeslagverlening. (behoudens discretionaire bevoegdheid van het bestuur).

Partnerpensioen

Het partnerpensioen gaat in op de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer overlijdt en wordt uitgekeerd tot de eerste dag van de maand volgend op de dag van overlijden van de partner. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het in vooruitzicht gestelde ouderdompensioen. Door wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2014 respectievelijk 1 januari 2018 in verband met de omrekening van het ouderdompensioen naar pensioenleeftijd 67 respectievelijk 68 is het percentage voor deelnemers die reeds voor 1 januari 2017 deelnemer waren lager dan 70%.

Indien het partnerpensioen ingaat voor de pensioendatum van de overleden (gewezen) deelnemer, wordt het pensioen jaarlijks op 1 januari, voor de eerste maal op 1 januari volgend op de dag van overlijden van de (gewezen) deelnemer, verhoogd met 3% van het pensioen van het vorig jaar. Voor de laatste maal wordt het pensioen verhoogd op 1 januari voorafgaande aan het tijdstip waarop de (gewezen) deelnemer de pensioenrichtdatum zou hebben bereikt.

Wezenpensioen

Het jaarlijks wezenpensioen bedraagt per kind 14% van het in vooruitzicht gestelde ouderdompensioen. Het wezenpensioen wordt verdubbeld voor een volle wees. Door wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2014 respectievelijk 1 januari 2017 in verband met de omrekening van het ouderdompensioen naar pensioenleeftijd 67 respectievelijk 68 is het percentage voor deelnemers die reeds voor 1 januari 2017 deelnemer waren lager dan 14%.

Indien het wezenpensioen ingaat voor de pensioendatum van de overleden (gewezen) deelnemer, wordt het pensioen jaarlijks op 1 januari, voor de eerste maal op 1 januari volgend op de dag van overlijden van de (gewezen) deelnemer, verhoogd met 3% van het pensioen van het vorig jaar. Voor de laatste maal wordt het pensioen verhoogd op 1 januari voorafgaande aan het tijdstip waarop de (gewezen) deelnemer de pensioenrichtdatum zou hebben bereikt.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

In geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid vindt (gedeeltelijke) voortzetting van de pensioenopbouw plaats volgens de WIA (6-klassensysteem).

4.1.2. Beschikbare Premie Module

De Beschikbare Premie Module heeft het karakter van een excedentregeling voor dat deel van het salaris dat niet valt binnen de salariegrens van de Basis Module van pensioenreglement II. De maximale grens wordt aangepast indien fiscale regels daartoe aanleiding geven. Deze module is met uitzondering van de aanspraken op partnerpensioen en wezenpensioen een premieovereenkomst. De aanspraken op partnerpensioen en wezenpensioen zijn een uitkeringsovereenkomst. Deze regeling geeft de actieve deelnemers aanspraak op een reglementair vastgestelde beschikbare premie voor de opbouw van een individueel pensioenkapitaal.

De beschikbare premie wordt vastgesteld door een leeftijdsafhankelijk percentage te berekenen over pensioengrondslag II, die gelijk is aan het pensioengevend salaris verminderd met de salariegrens uit de Basis Module.

De beschikbare premies vermeerderd met het behaalde beleggingsrendement (hierna saldo Beschikbare Premie Module) worden op de pensioendatum aangewend voor de aankoop van ouderdomspensioen en/of partnerpensioen en/of wezenpensioen bij een verzekeraar tegen de dan geldende tarieven. Deze tarieven zijn onder meer afhankelijk van de rentestand en de levensverwachting op dat moment.

Voor (gewezen) deelnemers die aantoonbaar hebben gemaakt niet elders terecht te kunnen voor aanwending van het kapitaal, bijvoorbeeld wegens een te klein kapitaal, wordt het kapitaal, na goedkeuring bestuur, binnen het fonds tegen de dan geldende tarieven aangewend voor een vaste pensioenuitkering.

Partnerpensioen

Het partnerpensioen heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst.

Tijdens het actieve dienstverband is er naast het partnerpensioen uit de Basis Module een partnerpensioen verzekerd ter grootte van 1,225% van pensioengrondslag II op 31 december 2014 vermenigvuldigd over de deelnemingstijd tot 1 januari 2015 en vermeerderd met 1,1599% van de laatst vastgestelde pensioengrondslag III vermenigvuldigd met de deelnemingstijd na 1 januari 2015. (berekend tot de reglementaire pensioenrichtdatum).

Indien de pensioengrondslag III na 1 januari 2015 boven pensioengrondslag II stijgt, wordt dit partnerpensioen nog verhoogd met 1,1599% van die stijging, vermenigvuldigd met de deelnemingstijd tot 1 januari 2015.

Indien het partnerpensioen ingaat voor de pensioendatum van de overleden deelnemer, wordt het pensioen jaarlijks op 1 januari, voor de eerste maal op 1 januari volgend op de dag van overlijden van de deelnemer, verhoogd met 3% van het pensioen van het vorig jaar. Voor de laatste maal wordt het pensioen verhoogd op 1 januari voorafgaande aan het tijdstip waarop de deelnemer de pensioendatum zou hebben bereikt.

Bij overlijden na uitdiensttreding of pensionering is het partnerpensioen gelijk aan de aanspraak die aangekocht is of kan worden uit het saldo van de Beschikbare Premie Module.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst.

Tijdens het actieve dienstverband is er naast het wezenpensioen uit de basisregeling een wezenpensioen verzekerd ter grootte van 0,245% van pensioengrondslag II over de deelnemingstijd (berekend tot de reglementaire pensioenrichtdatum). Het wezenpensioen wordt verdubbeld voor een volle wees indien geen partnerpensioen of bijzonder partnerpensioen wordt uitgekeerd.

Indien het wezenpensioen ingaat voor de pensioendatum van de overleden deelnemer, wordt het pensioen jaarlijks op 1 januari, voor de eerste maal op 1 januari volgend op de dag van overlijden van de deelnemer, verhoogd met 3% van het pensioen van het vorig jaar. Voor de laatste maal wordt het pensioen verhoogd op 1 januari voorafgaande aan het tijdstip waarop de deelnemer de pensioendatum zou hebben bereikt.

Bij overlijden na uitdiensttreding of pensionering is het wezenpensioen gelijk aan de aanspraak die aangekocht is of kan worden uit het saldo van de Beschikbare Premie Module.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

In geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid wordt de storting van de beschikbare premie op staffelvolgende wijze (gedeeltelijk) voortgezet volgens de WIA (6-klassensysteem).

Netto beschikbare premies

De premies conform de staffel worden zonder aftrek van kosten en risicopremies belegd. Er vinden derhalve geen onttrekkingen plaats voor de dekking van partnerpensioenen, wezenpensioen of premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. De kosten voor die dekkingen worden in rekening gebracht bij Abbott. Er worden geen aan- of verkoopkosten en switchkosten bij de deelnemers of de werkgever in rekening gebracht.

4.1.3. Vrijwillige Bijspaar Module

Omdat de fiscale ruimte in de Basis Module en de Beschikbare Premie Module nihil is vinden er vanaf 2015 geen nieuwe stortingen meer plaats. De kapitalen blijven belegd conform het in het pensioenreglement bepaalde.

4.1.4. Netto pensioenregeling

De werkgever heeft voor zijn werknemers met een salaris hoger dan een jaarlijks door het bestuur vastgesteld bedrag een netto-pensioenregeling ingericht.

Het fonds voert deze regeling uit voor wat betreft de spaarfaciliteit. Het fonds biedt geen dekking van partner- en wezenpensioenen. Hiervoor biedt de werkgever separaat een dekking aan. De netto pensioenregeling is een premieovereenkomst in de zin van artikel 1 van de Pensioenwet.

De deelnemer bouwt op grond van de pensioenregeling een pensioenkapitaal op waarmee op de pensioendatum een netto ouderdompensioen en een bijbehorend netto partnerpensioen en/of netto wezenpensioen wordt aangekocht.

4.2. Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen

Het fonds heeft gekozen per 1 januari 2019 gebruik te maken van het wettelijke recht op automatische waardeoverdracht. Dit recht geldt niet voor de netto-pensioenregeling.

4.3. Korting pensioenaanspraken en -rechten

Het fonds kan de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten uitsluitend verminderen indien:

- de beleidsdekkingsgraad niet voldoet aan het Minimaal Vereist Vermogen of het Vereist Vermogen, overeenkomstig de voorschriften van de Pensioenwet;
- het fonds niet in staat is binnen een termijn van tien jaar te voldoen aan de wettelijk gestelde eisen ten aanzien van het (Minimaal) Vereist Eigen Vermogen, zonder dat de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, andere aanspraakgerechtigden of de werkgever onevenredig worden geschaad, en

- alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan.

Het fonds informeert de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever schriftelijk over het besluit tot vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten. Een dergelijke vermindering kan op zijn vroegst een maand nadat de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, werkgever en toezichthouder hierover geïnformeerd zijn, worden gerealiseerd.

Wanneer sprake is van korting van pensioenaanspraken en -rechten is tevens de grens van de indexatiedekkingsgraad van belang. Dit is de beleidsdekkingsgraad waarbij conform wettelijke bepalingen volledige toeslagverlening mogelijk is. Wanneer de beleidsdekkingsgraad het niveau van de indexatiedekkingsgraad heeft overschreden kan de toegepaste korting van de pensioenaanspraken (gedeeltelijk) ongedaan worden gemaakt. De pensioenaanspraken en -rechten van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zullen in dit geval procentueel evenveel (uniform) worden gecompenseerd. Gemiste pensioenuitkeringen van pensioengerechtigden door korting van pensioenrechten in het verleden worden, in geval van ongedaan maken van deze korting, niet gecompenseerd. Bij de compensatie zal ervoor worden gezorgd dat ten hoogste 1/5 deel van het vermogen wat beschikbaar is, wordt aangewend.

5. Het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle (ao/ic)

5.1. Integraal risicomanagement als de basis voor het (interne) beheersingssysteem

SPAN heeft voor zichzelf een aantal (financiële) doelstellingen gesteld. Om haar doelstellingen (welke volgen uit de missie en visie van het fonds) te realiseren moet het pensioenfonds onder meer de ingelegde premies beleggen of overeenkomsten met andere partijen aangaan. Dit brengt risico's met zich mee. Sommige risico's worden bewust gelopen en in andere situaties wil het fonds een zo minimaal mogelijk risico lopen. Dit vraagt om een volledig en adequaat functionerend integraal risicoraamwerk. Hiervoor heeft het fonds een aantal uitgangspunten vastgesteld, welke moeten bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het fonds. Het fonds wil:

1. zoveel mogelijk alle korte en lange termijn risico's die fonds loopt en die een realisatie van de doelstellingen in de weg staan in beeld te krijgen en te houden (risico-identificatie);
2. bewust een overwogen stelling nemen voor wat betreft de risico's die het bestuur al dan niet wenst te nemen, alsmede hoe het fonds de risico's wenst te beheersen (risicohouding); en
3. de actualiteit van risico's en de effectiviteit van de beheersing monitoren en indien gewenst hierop bijsturen.

Integraal risicomanagement is als een automatisme in het dagelijks handelen en doen van het pensioenfonds (besluitvorming, uitvoering en monitoren). Zo is het risicoraamwerk geïntegreerd in de governancestructuur en worden te nemen besluiten vooraf getoetst aan de risicohouding en risicobereidheid. Jaarlijks wordt door het bestuur een risicoanalyse uitgevoerd, waarbij per risico het bruto risico, de beheersmaatregelen en het netto risico in kaart worden gebracht. Op basis van de risicoanalyse worden speerpunten en acties voor niet geaccepteerde netto risico's vastgesteld. Ook wordt periodiek het volwassenheidsniveau van het risicomanagement beoordeeld, en acties voor verbetering in gang gezet. De ontwikkeling van risico's wordt per kwartaal gemonitord via de rapportage risicobeheer.

De risicostrategie, waarin wordt aangegeven op welke wijze het fonds omgaat met de risico's, is in een separaat risicostrategie en -beleidsdocument beschreven.

Door het risicomanagement op een integrale manier te benaderen is het bestuur van mening dat zij nog beter in staat is om te kunnen anticiperen op de veranderingen in de interne en externe omgeving van het fonds die de ambitie van het fonds beïnvloeden.

5.2. Risicostrategie, risicohouding en governance

De huidige risicostrategie is erop gericht om de verplichtingen die voortvloeien uit de pensioenregelingen onder een breed scala van omstandigheden na te komen en risico's uit de pensioenregeling af te dekken. De nakoming van de verplichtingen en het afdekken van risico's geschiedt tegen zo laag mogelijke, maar stabiele premies en uitvoeringskosten. Het bestuur heeft zich daarbij laten adviseren door de adviserend actuaris op basis van het principe van prudente aannames, die onderzocht zijn met behulp van ALM-studie en haalbaarheidstoets.

De door het bestuur gekozen risicohouding is gebaseerd op de volgende (beleids)uitgangspunten:

- Het streven van het bestuur is om de pensioenen van alle deelnemers nominaal in stand te houden. Het beleid van het fonds is er primair op gericht om de kans op kortingen tot een minimum te beperken;
- Het bestuur streeft naar een dekkingsgraad die minimaal gelijk is aan het Vereist Vermogen;
- Het bestuur gaat ervan uit dat het fonds zelfstandig blijft.

De risicohouding wordt vooral kwalitatief beschreven en is voor financiële risico's voor de korte en de lange termijn ook kwantitatief vastgelegd. De korte termijn wordt ingevuld door het beschrijven van de bandbreedte van het vereist eigen vermogen. Voor de lange termijn gaat het om het te verwachten pensioenresultaat als ook het te verwachten pensioenresultaat in een slecht weer scenario (haalbaarheidstoets). Deze risicohouding is afgestemd met sociale partners en de organen van het fonds.

De risicohouding van het fonds voor financiële risico's is de mate waarin het fonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstelling van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds. Onnodige risico's worden voorkomen om de kans op bijstortingen te beperken. Tegelijkertijd wordt naar voldoende verwacht rendement gestreefd.. Samenvattend kan de risicohouding voor financiële risico's (en het daaruit voortvloeiende dynamisch strategisch beleggingsbeleid) van het fonds bestempeld worden als hoog voor beloonde risico's. Hiervoor geldt dat het nemen van beleggingsrisico's door het bestuur als beloond risico kan worden gezien.. Het (totale) financiële risico wordt (kwantitatief) begrensd door de korte termijn risicohouding (uitgedrukt in het vereist eigen vermogen) en de lange termijn risicohouding (uitgedrukt in de grenzen van de haalbaarheidstoets).

Ten aanzien van de beheersing van niet-financiële risico's streeft het bestuur met de wijze waarop de organisatie van SPAN is ingericht naar een kwalitatief hoogwaardige uitvoering, waarmee:

- minimaal voldaan wordt aan de wet- en regelgeving;
- zoveel als mogelijk wordt aangesloten bij de best practices in de pensioensector;
- een beeld bestaat van een betrouwbare organisatie die streeft naar continuïteit, consistentie, transparantie en werkt in het belang van haar stakeholders;
- de kwaliteit van de dienstverlening een grote mate van tevredenheid geniet onder haar stakeholders.

De risicobereidheid van het bestuur voor niet-financiële risico's is laag. Voor deze risico's geldt dat SPAN een zo minimaal mogelijk risico wil lopen.

Het bestuur van SPAN accepteert geen kans inschatting van niet waarschijnlijk (1), mogelijk (2) en waarschijnlijk (3) met een impact inschatting van extra hoog (4) en extreem (5) als het een niet-beloond risico betreft.

Voor de risicohouding van de beschikbare premiereregeling (excedent en netto pensioenregeling) wordt verwezen naar paragraaf 7.10.

5.2.1. Kwantitatieve beschrijving van de risicohouding voor de korte termijn

De risicohouding van het fonds komt voor de korte termijn tot uitdrukking in de hoogte van het Vereist Vermogen en een bandbreedte daarvoor.

Aan de hand van analyses en na overleg met en akkoord van sociale partners en het verantwoordingsorgaan in september 2015, heeft het bestuur de risicohouding vastgesteld. Deze risicohouding werd vertaald in een strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Ook voor de mate van renteafdekking wordt een (dynamisch) strategisch beleid met bandbreedtes vastgesteld.

Het korte termijn risico, gemeten door middel van het Vereist Vermogen (VV) bij de strategische beleggingsportefeuille (exclusief de beschikbare premiereregeling), bedraagt per 31 december 2022 112,8%.

Het VV kan fluctueren door verschuivingen in de strategische mix binnen de bandbreedtes. Voor de bandbreedtes is daarom daarnaast het VV bij zowel een meer defensieve (75% in de matchingportefeuille) als meer agressieve variant van de strategische mix (55% in de returnportefeuille) in combinatie met een hoge en lage renteafdekking en rekening houdend met bestaande bandbreedten voor de onderliggende aandelen en vastrentende waarden.

Het bestuur heeft de risicohouding vanaf 1 januari 2020 voor de korte termijn vastgesteld op tussen 112% en 123%. De bandbreedtes zijn berekend op basis van de rentestand per 30 juni 2015. Dit is op 21 januari 2020 afgestemd met de sociale partners.

5.2.2. Kwantitatieve beschrijving van de lange termijn risicohouding

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Ondergrenzen worden vastgesteld ten aanzien van:

- het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen;
- het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds;
- het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad in een slechtweerscenario.

Het fonds voert periodiek een haalbaarheidstoets uit die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

De aanvangshaalbaarheidstoets is in juni 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van de invoering van het nieuwe FTK per 1 januari 2015. Jaarlijks voert het fonds de haalbaarheidstoets uit. Voor de bepaling van de lange termijn risicohouding is de kwalitatieve risicohouding als uitgangspunt gehanteerd.

Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader heeft het fonds de volgende grenzen in het kader van de uitvoering van de haalbaarheidstoets gekozen:

- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is gelijk aan 60%.
- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds bij het van toepassing worden van het nieuwe financiële toetsingskader is gelijk aan 60%.
- Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het fonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweer scenario die het fonds dan acceptabel vindt is 30%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 30% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad.

De onderbouwing voor deze ondergrenzen was bij de vaststelling in 2015 als volgt:

- Een ondergrens van 60% geeft de gewenste marge om niet alleen door externe parametersetting van DNB door de bandbreedtes te geraken:
 - Reeds besloten door DNB om de UFR aan te passen, hetgeen een daling betekent van 2%.
 - Met name het risico van het verhogen van de prijsinflatie in de parameter set wordt aanwezig geacht, omdat deze nogal laag overkomt (<2% en derhalve lager dan in alle overige door DNB voorgeschreven parametersets).

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets per de rapportagedatum van 1 januari 2022 zijn als volgt:

1. Het pensioenresultaat in het mediane scenario is gelijk aan 72,7% (76,7% in 2021). Dit is boven de huidige ondergrens van 60,0%.
2. Het pensioenresultaat op fondsniveau in een 'slecht weer scenario'. Deze uitkomst is gepresenteerd in een maximale relatieve afwijking (bandbreedte) ten opzichte van de mediaan. Deze afwijking komt uit op 10,6%. Dat is lager dan de maximale afwijking van het mediane scenario van 30,0%.

Aangezien het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau (zowel vanuit Vereist Vermogen als feitelijke financiële positie) boven de gestelde ondergrens van 60% ligt en de maximale afwijking voor het pensioenresultaat op fondsniveau in het 'slecht weer scenario' binnen de gestelde bandbreedte van 30% uitkomt, voldoet het fonds aan de criteria van de haalbaarheidstoets.

5.2.3. Risicohouding premiereregelingen

De risicohouding van de populatie in de premiereregelingen voldoet naar de mening van het bestuur aan de maatstaven van het 'prudent person – principe'. De risicohouding is getoetst bij de sociale partners, die als vertegenwoordigers van de betrokken belanghebbenden worden beschouwd.

GSAM voert jaarlijks ALM studies uit om te toetsen of de life cycles aanpassing behoeven. Het bestuur van het fonds is van mening dat de analyses, zoals uitgevoerd door GSAM, passend zijn voor de eigen populatie, gezien de omvang van de populatie en de mate waarin de resultaten

vanuit de premiereregeling (naast het pensioen uit de basisregeling) bepalend zijn voor de uiteindelijke pensioenuitkeringen van de deelnemers.

Kwantitatieve risicohouding

Voor de populatie in de premiereregelingen komt de kwantitatieve risicohouding tot uitdrukking in de afwijking van het verwachte pensioen in een pessimistisch scenario (5% percentiel) ten opzichte van de pensioenuitkering in een gemiddeld scenario (mediane scenario) op pensioendatum. De berekening van de relatieve afwijkingen is gebruik gemaakt van de uniforme rekenmethodiek (URM) van DNB.

Het pensioenfonds heeft gekozen om de risicohouding per maatmens te tonen omdat de relatieve afwijking afhankelijk is van de leeftijd. Voor de verschillende maatmensen zijn voor de drie risicoprofielen de relatieve afwijkingen berekend voor zowel de vaste als de variabele life cycles. De relatieve afwijking wordt in bandbreedtes aangeduid.

Bijvoorbeeld; een maatmens van 62 jaar met een neutrale life cycle met een vaste uitkering, heeft een mediaan pensioen van bijvoorbeeld EUR 1.000 per jaar. De uitkering in een pessimistische scenario kan dan tussen EUR 820 en EUR 920 bedragen.

Defensief

Maatpersoon leeftijd- vaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijd- variabele uitkering	Risicohouding- relatief
27	37% - 47%	27	39% - 49%
37	31% - 41%	37	34% - 44%
47	23% - 33%	47	26% - 36%
57	13% - 23%	57	16% - 26%
62	8% - 18%	62	11% - 21%

Neutraal

Maatpersoon leeftijd- vaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijd- variabele uitkering	Risicohouding- relatief
27	38% - 48%	27	41% - 51%
37	33% - 43%	37	35% - 45%
47	24% - 34%	47	27% - 37%
57	13% - 23%	57	17% - 27%
62	8% - 18%	62	11% - 21%

Offensief

Maatpersoon leeftijd- vaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijd- variabele uitkering	Risicohouding- relatief
27	44% - 54%	27	45% - 55%
37	38% - 48%	37	39% - 49%
47	28% - 38%	47	30% - 40%
57	15% - 25%	57	17% - 27%
62	10% - 20%	62	12% - 22%

5.2.4. Governance

Het fonds heeft de governance ingericht volgens het 'three lines of defence' model. Dit model bestaat uit drie verdedigingslijnen voor het beheersen van risico's:

- Eerste lijn: Het lijnmanagement is verantwoordelijk voor haar eigen processen. Binnen het fonds zijn dit de beleggingscommissie en de communicatiecommissie, maar ook de uitbestedingspartijen.
- Tweede lijn: Daarnaast moet er een functie zijn die de eerste lijn ondersteunt, adviseert, coördineert en bewaakt of het management zijn verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk neemt. Ook bepaalde beleidsvoorbereidende taken en het organiseren van integrale risk assessments zijn taken van de tweede lijn. De sleutelfunctie risicobeheer (met ondersteuning van de risicomanagementcommissie) vervult de tweedelijnsfunctie.
- Derde lijn: Dit betreft een onafhankelijke interne auditfunctie die de effectiviteit van de eerste en tweede lijn toetst. De sleutelfunctie interne audit vervult deze rol.

De beleggingscommissie richt zich op de financiële risico's en de risicomanagementcommissie richt zich op de financiële en niet-financiële risico's vanuit een tweedelijns rol. Het bestuur richt zich op alle risico's, daarbij ondersteund door risicomanagementcommissie en beleggingscommissie. Vanuit de beleggingscommissie en de risicomanagementcommissie worden onder andere voorstellen gedaan aan het bestuur voor beheersingsmaatregelen, wanneer risico's buiten de toleranties dreigen te komen. Tevens vindt periodiek monitoring plaats van de ontwikkeling van de risico's.

Hierna worden de belangrijkste risicogebieden beschreven plus de daarbij behorende maatregelen.

5.3. Risicogebieden

De risicogebieden worden onderverdeeld in financiële en niet-financiële risico's van het fonds. Per risico wordt beschreven welke maatregelen door het fonds zijn genomen ter beheersing.

5.4. Financiële risico's

De financiële risico's die het fonds loopt hebben betrekking op: matching en rente, valuta, zakelijke waarden, krediet, actief beheer, ESG en verzekeringstechnisch.

5.4.1. Matching- en renterisico

Renterisico

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader is het (verschil in) renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen. Het fonds beheerst dit risico door de matching portefeuille, die is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen (zie ook hoofdstuk 7.5). Tot november 2022 was de strategische renteafdekking vormgegeven volgens een dynamisch renteafdeckingsbeleid waarbij gestuurd wordt op een renteafdekking in een marktwaardeomgeving. De beleggingscommissie heeft mede door de renteontwikkelingen het renteafdeckingsbeleid integraal geëvalueerd waarbij er werd getoetst of het dynamische renteafdeckingsbeleid nog bij de visie en doelen van het fonds past. Na de analyse heeft het bestuur besloten om over te stappen naar een beleid met een vast afdeckingspercentage. Vanaf 4 november 2022 dekt het fonds 75% van het renterisico van de verplichtingen op marktrente af, en wordt bij de verdeling van de renteafdekking over de looptijden conform de UFR curve afgedekt. Rondom de strategische renteafdeckingspercentage is een bandbreedte van 65-85% vastgesteld.

Ontwikkelingen in markt en wetgeving rondom de renteafdekking, zoals aanpassing van de UFR en de invoering van €STR worden nauwlettend gevolgd door de beleggingscommissie.

Liquiditeitsrisico

Het fonds staat op verschillende manieren bloot aan liquiditeitsrisico. Daar de premie-inkomsten van het fonds groter zijn dan de pensioenuitkeringen, is het liquiditeitsrisico uit dien hoofde beperkt. Hierbij gaat het er om of het fonds tijdig aan haar verplichtingen kan voldoen. Desalniettemin is de portefeuille belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingsfondsen. Het liquiditeitsrisico speelt daarnaast een belangrijke rol binnen de matchingportefeuille, aangezien er belegd wordt in rentederivaten. Kleinere pensioenfondsen zijn vrijgesteld van de verplichting om transacties in derivaten via een Central Clearinghouse te handelen. Het CTI LDI-fonds maakt voorsnog gebruik van bilateraal afgesloten swaps waarvoor specifieke afspraken gelden voor het beheer van het onderpand in cash (zogenaamde cash-only CSA's). Hoewel het fonds geen verplichting heeft om transacties in derivaten via een Central Clearinghouse te handelen, kunnen marktontwikkelingen aanleiding geven om toch over te gaan. Maandelijks en elk kwartaal volgt de beleggingscommissie de rapportages van CTI over de ontwikkeling van de liquide middelen en de markt. Het pensioenfonds heeft voorbereidende maatregelen genomen ten aanzien van de operationele inregeling. Het pensioenfonds is er klaar voor om bestaande derivaten contracten om te zetten of nieuwe derivaten via central clearing af te sluiten.

5.4.2. Valutarisico

In de strategische beleggingsportefeuille die is vastgesteld na vaststelling van de risicohouding van het pensioenfonds wordt het valutarisico als volgt beheerst:

- De vastrentende beleggingen binnen de rendementsportefeuille worden wereldwijd belegd.

- Beleggingen in niet-euro leningen worden grotendeels afgedekt naar de euro.
- Staatsleningen in opkomende landen die genoteerd zijn in dollar, worden volledig afgedekt naar de euro.
- Staatsleningen die genoteerd zijn in lokale valuta, worden niet afgedekt.
- Het valutarisico in de internationale aandelen-portefeuille (ontwikkelde landen) wordt afgedekt. Het valutarisico van aandelen opkomende landen, wordt niet afgedekt.

Per beleggingscategorie is een afweging gemaakt tussen kosten en implementeerbaarheid van het afdekken van valutarisico en het effect op het risicoprofiel.

5.4.3. Zakelijke waardenrisico

Dit is het risico dat gelopen wordt als gevolg van het beleggen zelf en de ontwikkelingen op de financiële markten. Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals aandelen, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds binnen bandbreedtes in het beleggingsbeleid geaccepteerd voor het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten en instrumenten en te beleggen in eenvoudige en liquide producten. Het belang in zakelijke waarden wordt bepaald aan de hand van een ALM-studie.

5.4.4. Kredietrisico

Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun verplichtingen richting het fonds kunnen voldoen. Het fonds loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille zelf, bij het aangaan van derivatentransacties met tegenpartijen en bij het uitlenen van effecten tegen een vergoeding (securities lending).

Binnen de rendementsportefeuille wordt bewust kredietexposure gelopen binnen de credit portefeuille en emerging market staatsobligaties. In de matchingportefeuille kan kredietexposure worden gelopen op staatsobligaties en de kortlopende liquide middelen. Door het gebruik van collectieve beleggingsfondsen en door binnen de matchingportefeuille uit te gaan van een benchmark voor de staatsobligaties van landen met een rating gelijk AAA-A en specifieke richtlijnen voor het kort beleggen van de liquide middelen, wordt dit risico over vele verschillende debiteuren gespreid.

Zolang swaps nog niet via Central Clearing worden aangekocht, wordt een hoger kredietrisico gelopen in de matching portefeuille door het aangaan van swaps met tegenpartijen. Hierbij worden alleen tegenpartijen gekozen die zijn goedgekeurd door een speciale commissie van de vermogensbeheerder CTI. Bovendien zal de vermogensbeheerder bij het aankopen van derivaten gebruik maken van minimaal drie verschillende tegenpartijen om het risico te beperken. Binnen een aantal beleggingsfondsen in de returnportefeuille is in beperkte mate securities lending toegestaan. Hier wordt tegenpartijrisico gelopen indien de uitgeleende effecten niet terug komen.

5.4.5. Actief beheer risico

Binnen de beleggingsportefeuille wordt aan vermogensbeheerders ruimte geboden om af te wijken van de strategische benchmark of portefeuille. Dit geldt bijvoorbeeld voor de beleggingen in schulden van opkomende markten (EMD).

Dit risico wordt beheerst door:

- Het vaststellen en monitoren van een maximale tracking error ten opzichte van de benchmark per beleggingscategorie en vermogensbeheerder;
- Het vaststellen en monitoren van bandbreedtes rond strategische gewichten.

5.4.6. ESG risico

Onder ESG-risico worden risico's verstaan met betrekking tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan door milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Deze risico's kunnen ingedeeld worden in fysieke, transitie- en reputatierisico's. Dit risico wordt beheerst door het vaststellen, uitvoeren en evalueren van het MVB-beleid, samen te werken met vermogensbeheerorganisaties die de algemeen door de Verenigde Naties vastgestelde maatschappelijke normen erkennen en onderdeel maken van hun ondernemingsbeleid, strategie, cultuur en dagelijkse gang van zaken (ondertekenaars UN PRI), en het periodiek toetsen van beleggingen aan wettelijke vereisten (bv. sanctiewetgeving cluster munitie). Via de ALM-studie worden de mogelijke impact van klimaatrisico's inzichtelijk gemaakt.

5.4.7. Verzekeringstechnische risico's

Langlevenrisico en premie-incasso risico

Deze risico's worden in eigen beheer gedragen door het fonds. Om dit risico te beheersen hanteert het fonds prudente grondslagen en houdt het fonds rekening met ervaringssterfte en opslagen i.v.m. de verwachte stijgende levensverwachting.

Overlijden en arbeidsongeschiktheid

De financiële gevolgen van overlijden en arbeidsongeschiktheid van actieve deelnemers waren tot 1 januari 2023 herverzekerd o.b.v. een kapitaalverzekering bij de herverzekeraar. Deze risico's worden vanaf heden in eigen beheer gedragen door het fonds.

Toeslagrisico

De onvoorwaardelijke toeslagverlening op het partnerpensioen en het wezenpensioen dat ingaat voor de pensioenrichtdatum wordt voor de Basis Module verwerkt in de vaststelling van de premie, de Technische Voorzieningen en de herverzekerde risicokapitalen en voor de Beschikbare Premie Module in de premie en de herverzekerde risicokapitalen. Het fonds loopt hierdoor geen toeslagrisico. Voor het overige zijn er geen toegezegde toeslagen in de pensioenregelingen.

5.5. Niet-financiële risico's

Onder de niet financiële risico's worden verstaan: omgeving, operationeel, uitbesteding, IT, integriteit en juridische risico's.

5.5.1. Omgevingsrisico

Kenmerken die het omgevingsrisico beïnvloeden zijn: economische en politieke ontwikkelingen, ontwikkelingen sponsor(en), gedrag en verwachtingen deelnemers en wet- en regelgeving.

Om deze risico's te beheersen worden relevante ontwikkelingen gemonitord en zijn de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd.

Communicatiebeleid

Om de risico's als gevolg van het gedrag en de verwachtingen van alle betrokkenen te beheersen is het communicatiebeleid ontwikkeld. Communicatie voldoet aan de eisen van de Pensioenwet en pension fund governance. Het fonds stelt aanvullend de volgende criteria aan de informatie. De informatie moet: relevant zijn; aansluiten bij de behoefte van de deelnemer; aansluiten bij het opleidingsniveau van de deelnemer; volledig zijn; bondig en gedoseerd worden aangeboden; de juiste doelgroep bereiken; op een in bepaalde mate zakelijke toon gebracht worden; uitnodigen om te lezen; kostenefficiënt zijn; verwijsinformatie bevatten, zodat de lezers weten waar ze met vragen terecht kunnen.

In lijn met deze uitgangspunten heeft het fonds een communicatiebeleid (Het communicatiebeleidsplan) geformuleerd. De communicatie is erop gericht om tijdige, goed leesbare, begrijpelijke, inhoudelijk juiste en consistente informatie aan de belangrijkste partijen rond de pensioenregelingen van het fonds te leveren.

Het fonds heeft tot taak de pensioenregeling op een betrouwbare en efficiënte wijze uit te voeren. Het fonds zal zich dan ook onthouden van uitspraken en commentaar over de inhoud van de regeling, aangezien dit een taak is van de werkgever en werknemers.

Wijzigingen in wet en regelgeving worden gemonitord en blijven de aandacht vragen van het bestuur. Evenals de economische, politieke en marktontwikkelingen en de effecten op de afhankelijkheid van de werkgever als sponsor.

5.5.2. Operationeel risico

De operationele risico's hangen samen met het falen van menselijk handelen, systemen en processen. Het operationele risico ten aanzien van het bestuur wordt onder meer beheerst door het beschrijven van de administratieve organisatie en de maatregelen van interne controle. Het fonds maakt hierbij nadrukkelijk onderscheid tussen operationele risico's op de onderdelen bestuur (o.a. deskundigheid, werkdruk en continuïteit), uitbestedingsrelaties (juiste, tijdige en volledige uitvoering van de activiteiten) en bij de werkgever (juiste, volledige en tijdige aanlevering van deelnemersbestanden en mutaties). Het fonds heeft een aantal kritische processen benoemd en uitgewerkt (waaronder de procedure 'vaststelling dekkingsgraad' en de gegevensaanlevering zoals vastgelegd in de SLA bij de uitvoeringsovereenkomst met de werkgevers).

5.5.3. Uitbestedingsrisico's

Het fonds voert de pensioenregelingen uit in eigen beheer. Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen. Het pensioenbeheer van de pensioenregelingen is in verschillende onderdelen uitbesteed aan:

- de pensioenadministrateur AZL;
- de vermogensbeheerders CTI, Vanguard, Capital Group en NN IP;
- de beleggingsadministrateurs CTI en GSAM;
- de custodian Northern Trust;
- het externe bestuursbureau Montae&Partners B.V.

Het bestuur onderkent het risico van de afhankelijkheid van de uitbesteding van werkzaamheden. Bij de uitbesteding handelt het bestuur conform artikel 34 Pensioenwet, waarbij ervoor wordt zorggedragen dat er sprake is van een adequate beheersing van de risico's die zijn verbonden aan het uitbesteden van werkzaamheden door het fonds. Uitbesteding is alleen geoorloofd indien er voldoende waarborgen kunnen worden verkregen voor het handhaven van een beheerste en integere bedrijfsvoering evenals ter zake van fraudepreventie. Het fonds heeft een uitbestedingsbeleid opgesteld. Het doel van het uitbestedingsbeleid is om vast te leggen hoe het bestuur van het pensioenfonds er zorg voor draagt dat de uitbestede werkzaamheden binnen de wettelijke regels van de Pensioenwet vallen, de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden de afgesproken resultaten behaalt en handelt op een wijze waarbij het bestuur zijn volledige verantwoording kan blijven nemen.

Het fonds is, na een selectietraject, met derden een uitbestedingsovereenkomst aangegaan die voldoet aan de gestelde wettelijke eisen en het uitbestedingsbeleid. In deze overeenkomsten is vastgelegd wat de taken en verantwoordelijkheden van bovengenoemde partijen zijn. Zogenaamde Service Level Agreements (SLA's) maken deel uit van deze overeenkomsten. Uitbestedingspartijen worden (twee)jaarlijks geëvalueerd.

In de SLA's zijn onder meer de volgende elementen verwerkt:

- de specifieke werkzaamheden die de uitvoerder verricht voor het fonds, onderverdeeld in administratieve, financiële, actuariële, juridische, en overige werkzaamheden;
- de verplichting deze werkzaamheden op een efficiënte, zorgvuldige en professionele manier uit te voeren. De uitvoerder wordt last en volmacht verleend om al datgene te doen wat gewenst, nuttig of noodzakelijk is in het belang van het fonds en wat voortvloeit uit de hem opgedragen taken;
- het zorgvuldig beheer van documentatie, informatie en gegevens van het fonds, deelnemers en pensioengerechtigden, alsmede een borging van behoud van informatie in geval van calamiteiten;
- de verplichting tot geheimhouding van de (persoon)gegevens van het fonds en de verklaring in te staan voor de deskundigheid en de betrouwbaarheid van het personeel dat met de uitvoering van de werkzaamheden wordt belast;
- alle vermogensbeheerders geven een verklaring af die nodig is voor een adequate beheersing van de risico's;
- met CTI zijn aanvullende SLA-afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in de vermogensbeheerovereenkomst.

Het bestuur heeft zich ervan overtuigd dat de pensioenadministrateur respectievelijk CTI en NN IP beschikken over een ISAE 3402 type-II of vergelijkbare verklaring. Deze worden jaarlijks beoordeeld door de risicomanagementcommissie. De custodian Northern Trust is in het bezit van een SOC1 rapportage.

Onderstaand worden de uitbesteedde onderdelen nader beschreven.

Aangezien de pensioenadministrateur een centrale rol heeft in de uitvoering van het pensioenreglement wordt op deze rol uitgebreider ingegaan.

5.5.4. IT risico

Goede informatie en communicatie tussen alle bij het fonds betrokken instanties is van groot belang. De relaties aan wie de diensten zijn uitbesteed en het bestuur van het fonds vervullen hierbij een spilfunctie.

Door de snelle ontwikkelingen op IT-gebied, ervaart het pensioenfonds dit als een substantieel risico. Het betreft specifiek het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT.

De Wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (Wet AVG) is per 25 mei 2018 van toepassing. Vanuit deze wetgeving is beleid ten aanzien van informatiebeveiliging noodzakelijk. Het pensioenfonds voldoet aan de Wet AVG.

Het fonds heeft IT-beleid opgesteld voor beheersing van het IT-risico. Huidige beheersmaatregelen zijn:

- het maken van afspraken met dienstverleners over continuïteit en informatiebeveiliging, dit met inachtneming van onder meer de AVG;
- extra aandacht voor informatiebeveiliging tijdens de evaluatie van uitbestedings-partijen;
- het periodiek toetsen en monitoren door middel van IT KPI/KRI's van de wijze waarop door dienstverleners invulling wordt gegeven aan IT ten opzichte van het IT beleid van het fonds.

5.5.5. Integriteitsrisico

Het fonds heeft een integriteitsbeleid opgesteld. Het doel van het integriteitsbeleid is het stimuleren dat aan het pensioenfonds 'verbonden personen' op alle niveaus handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen, met de specifieke waarden en normen die gelden voor pensioenfondsen in het bijzonder en uiteraard met de toepasselijke wet- en regelgeving. De bestuursleden dragen integriteit hoog in het vaandel. Ter voorkoming van de mogelijke verstrengeling van belangen en van misbruik of oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie is er een gedragscode opgesteld. De gedragscode is van toepassing op ieder bestuurslid, leden van het verantwoordingsorgaan en leden van de visitatiecommissie, kandidaat-bestuursleden die ook bestuursvergaderingen bijwonen en de externe leden van de beleggings-, risicomanagement en communicatiecommissie van het fonds. Het bestuur van het fonds heeft een onafhankelijke compliance officer aangesteld die toezicht houdt op de naleving van de gedragscode. Verder past het bestuur het vier-ogenprincipe toe.

De systematische integriteitsrisicoanalyse vindt jaarlijks plaats.). Aan de hand daarvan wordt het integriteitsbeleid geëvalueerd en indien noodzakelijk bijgesteld.

Daarnaast beschikt het fonds over een procedure en maatregelen met betrekking tot de omvang en vaststelling van incidenten. Iedere verbonden persoon of (persoon die werkzaam is bij een) uitbestedingspartij die een (dreigend) incident constateert is gehouden dit te melden aan het bestuur. De procedure is vastgelegd in een separaat document, de incidentenregeling. Deze regeling is een bijlage bij het integriteitsbeleid.

5.5.6. Juridisch risico

Kenmerken van het juridisch risico zijn dat dit kan leiden tot aansprakelijkheid van fonds en bestuurders, contracten onvoldoende afdwingbaar zijn, schadeclaims van deelnemers en het pensioenreglement onvoldoende expliciet is.

Om deze risico's te beperken beoordeelt het bestuursbureau contracten, reglementen en transacties en wint waar nodig advies in bij c.q. maakt gebruik van ondersteuning van gespecialiseerde (externe) juristen. Daarnaast houdt het bestuur apart contractenregister bij aan de hand waarvan periodiek wordt getoetst op opzegtermijnen, eventueel noodzakelijke offertetrajecten, risico's en marktconformiteit. Voorts volgt het bestuur, daarin gesteund door het externe bestuursbureau, relevante ontwikkelingen in wet- en regelgeving. Dit aan de hand van onder meer bevindingen van de certificerend actuaaris en/of de waarmerkend accountant, guidelines van DNB/AFM, nieuwsbrieven en seminars.

Er is een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Tevens is de klachten- en geschillenregeling ingeregeld.

5.6. Eigen risico beoordeling

Het fonds heeft in 2021 een eigenrisicobeoordeling (hierna: ERB) uitgevoerd. In de ERB is beoordeeld of het geheel aan risico's past bij de strategische doelen van het fonds. De strategische doelen zijn:

- Primair: nakomen verplichtingen;
- Secundair: minimaliseren kans op bijstorten en creëren mogelijkheid premiekorting;
- Tertiair: compliant & beheerst zijn.

Het bestuur heeft 4 scenario's vastgesteld die nader zijn uitgewerkt in de ERB. Voor elk van deze scenario's heeft een risico- en impactanalyse plaatsgevonden.

1. Grote economische veranderingen; Het risico past bij de risicohouding, maar kan wel een bedreiging vormen voor het minimaliseren van de kans op bijstorten en het creëren van premiekorting.
2. Crisissituatie bij de pensioenuitvoerder; Tezamen met de beheersmaatregelen maakt dat het netto risico binnen de risicohouding past.
3. Ontwikkelingen rond de sponsor; Het netto risico past binnen de risicohouding.
4. Veranderende wet- en regelgeving; Het bestuur oordeelt dan ook dat het netto risico van veranderende wet- en regelgeving niet past binnen de risicohouding. Het bestuur wil daarom verhoogde actie en de volgende aanvullende maatregelen gaan treffen:
 - Meer planmatige aanpak;
 - Ontwikkelen eigen visie als pensioenfonds (onafhankelijk van de werkgever);
 - Instellen van een commissie.

Effectiviteit en doelmatigheid risicobeheer

Voor de ERB is ook de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer beoordeeld. Het algemene beeld is dat het risicobeheer van SPAN (ruim) voldoende is.

Conclusie

De centrale vraag in deze ERB luidt: "Past het geheel aan risico's bij de strategische doelen van SPAN?". In de vier scenario's is de impact op elk van deze strategische doelen onderzocht. De conclusie luidt dat er aandachtspunten zijn; voor elk scenario rondom governance (kennis, kunde en voldoende bemensing) en voor het Pensioenakkoord over de volle breedte van de strategische doelen.

6. Financiële opzet

6.1. Herverzekering

De financiële gevolgen van overlijden en arbeidsongeschiktheid van deelnemers zijn per 1 januari 2017 op risicobasis (her)verzekerd bij Elips Life. Dit contract is per 1 januari 2020 verlengd met drie jaar. Met ingang van 1 januari 2023 is de herverzekering beëindigd. Deze risico's worden vanaf heden in eigen beheer gedragen.

6.2. Technische Voorzieningen voor risico fonds

Het fonds stelt toereikende Technische Voorzieningen vast met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Bij het vaststellen van Technische Voorzieningen neemt het fonds de volgende beginselen in acht:

- berekening vindt plaats op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur;
- de gebruikte grondslagen inzake overlijden of arbeidsongeschiktheid en levensverwachting zijn gebaseerd op prudente beginselen;
- de methodiek blijft van boekjaar tot boekjaar ongewijzigd, tenzij juridische, demografische of economische omstandigheden wijzigingen rechtvaardigen.

De Technische Voorzieningen zijn voor de basisregeling van pensioenreglement II en pensioenreglementen I en III gelijk aan de contante waarde van de opgebouwde pensioenen van de deelnemers en gewezen deelnemers en de contante waarde van de ingegane uitkeringen van de gepensioneerden.

Voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt de contante waarde van de toekomstige pensioenopbouw in de Technische Voorzieningen opgenomen. Voor toekomstige excassokosten is een voorziening gevormd. Deze voorziening is per 1 januari 2013 verhoogd naar 2,0% (was 1,5%) van de netto Technische Voorzieningen. Het bestuur hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- De liquidatiekosten (uitvoeringskosten bij liquidatie) worden gedekt door de werkgever, dit is zo ook opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst.
- De omvang van de kosten van een liquidatie zijn onzeker, waardoor het doen van een aanname hierover risico's met zich meebrengt. Dit risico is via de afspraken met de werkgever nu overgeheveld van het fonds naar de werkgever.
- De werkgever is (logischerwijs) niet bereid de liquidatiekosten op het moment van liquidatie te financieren, als hiervoor ook jaarlijks via de premie al een bijdrage voor gevraagd wordt.
- Het fonds acht de genoemde zekerheid waardevoller dan het verhogen van de reservering voor toekomstige kosten en acht het in het belang van de deelnemers om deze afspraak in stand te houden.

Om te voldoen aan de door DNB gepubliceerde "Q&A Kostenvoorziening pensioenfondsen", reserveert het fonds naast de procentuele kostenvoorziening van 2% nog een additioneel bedrag in euro's ter dekking van de liquidatiekosten. Dit gereserveerde bedrag zal alleen benodigd zijn, in het geval de werkgever niet in staat blijkt de in de uitvoeringsovereenkomst gemaakte afspraak ten aanzien van de liquidatiekosten na te komen. Aangezien de werkgever

garant staat voor de liquidatiekosten, is er tevens een vordering op de werkgever op de balans opgenomen. Deze vordering is gelijk aan het gereserveerde bedrag in euro's voor liquidatiekosten. De wijze van bepaling van de kostenvoorziening is verder uitgewerkt in Bijlage II.

Op grond van Richtlijn 610 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving dient een voorziening voor bestaande zieken te worden aangehouden, met betrekking tot de toekomstig verwachte schade in verband met arbeidsongeschiktheid. In dat kader wordt de voorziening uitlooprisico aangehouden, zodat rekening wordt gehouden met een reservering voor toekomstige verwachte schade in verband met arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening bestaat uit de risicopremies voor het premievrijstellingsrisico uit het huidige plus het voorgaande boekjaar. Ieder jaar wordt deze voorziening aangepast door de risicopremie uit het betreffende boekjaar toe te voegen en de risicopremie uit het minst recente boekjaar te laten vrijvallen. Aangezien het arbeidsongeschiktheidsrisico volledig is herverzekerd is er tevens een vordering op de herverzekeraar op de balans opgenomen. Deze vordering is gelijk aan de hoogte van de voorziening uitlooprisico.

In bijlage II bij deze nota zijn de actuariële grondslagen en veronderstellingen vermeld.

6.3. Technische voorziening voor risico deelnemers

Het fonds kent naast de Technische Voorzieningen voor risico fonds tevens een Technische voorziening voor risico deelnemers. Deze verplichtingen vloeien voort uit de Beschikbare Premie Module en de Vrijwillige Bijspaar Module van pensioenreglement II en de netto pensioenregeling. De hoogte van deze Technische Voorziening is gelijk aan het saldo van de beleggingsrekeningen per de balansdatum. Deze Technische Voorziening muteert jaarlijks door toevoeging c.q. onttrekking van door deelnemers gespaarde bedragen alsmede het behaalde rendement. Deze Technische voorziening komt volledig voor rekening en risico van de deelnemers.

6.4. Dekkingsgraden

Door het fonds worden drie soorten dekkingsgraden gedefinieerd: de feitelijke dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraad en de reële dekkingsgraad.

Feitelijke dekkingsgraad

De feitelijke dekkingsgraad is gedefinieerd als de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de technische voorzieningen, bepaald op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad betreft de dekkingsgraad waarop beleidsmaatregelen gebaseerd worden. Deze beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraden over 12 maanden.

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad is gedefinieerd als de verhouding tussen de beleidsdekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad waarbij volledig toekomstbestendig geïndexeerd kan worden. De beleidsdekkingsgraad voor volledige toekomstbestendige toeslagverlening is gelijk aan de toeslagdrempel van 110% vermeerderd met de contante waarde van de indexatiekasstroom, uitgedrukt als een percentage van de actuele verplichtingen op de balansdatum. De indexatiekasstroom wordt bepaald op basis van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer en wordt contant gemaakt met het verwachte rendement op zakelijke waarden volgens de Commissie Parameters².

Proces bepalen dekkingsgraden

Het proces rondom de bepaling van de verschillende dekkingsgraden, waaronder de beleidsdekkingsgraad, is opgenomen in het ISAE controle raamwerk van AZL. De kwaliteit van de maand- en kwartaaldekkingsgraden die worden becijferd en gerapporteerd aan DNB is daarmee gewaarborgd. Het fonds hanteert het volgende beleid ten aanzien van het bepalen van de dekkingsgraden:

- Indien onverhoopt achteraf wordt geconstateerd dat een gerapporteerde maanddekkingsgraad onjuist is, vindt overleg plaats tussen het pensioenfonds en AZL. De omvang van de correctie wordt daarbij in kaart gebracht. Ook wordt onderzocht of de betreffende onjuistheid van toepassing is geweest op eerder en/of later gerapporteerde maanddekkingsgraden. Op basis hiervan wordt bepaald wat de totale impact van de onjuistheid is op de beleidsdekkingsgraad.
- Als de in de vorige bullet berekende impact op de onafgeronde beleidsdekkingsgraad groter is dan 0,1%-punt, wordt bij de eerstvolgende te rapporteren beleidsdekkingsgraad rekening gehouden met de gecorrigeerde maanddekkingsgraden. De aanpassing in de berekening van de beleidsdekkingsgraad wordt aan DNB toegelicht in de maandstaat van de eerstvolgende dekkingsgraadrapportage.
- Voor de eerder onjuist gerapporteerde maanddekkingsgraden wordt in beginsel geen herrapportage ingediend.
- Wijzigingen in de actuariële grondslagen van het pensioenfonds gedurende het jaar, die van invloed zijn op de dekkingsgraad van het fonds, zullen voor het eerst aan het einde van het jaar waarin deze wijziging zich heeft voorgedaan worden verwerkt in zowel de maanddekkingsgraad als de beleidsdekkingsgraad.

6.5. Wettelijk toetsingskader

In het FTK zijn er twee wettelijke grenzen gedefinieerd: het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en het Vereist Eigen Vermogen.

Minimaal Vereist Eigen Vermogen

Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld conform het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds van 18 december 2006. Indien de beleidsdekkingsgraad lager

² Voor de vaststelling van de reële dekkingsgraad is de onvoorwaardelijke indexering van 3% die van toepassing is voor het (latent) partnerpensioen buiten beschouwing gelaten.

is dan de op basis van het minimaal vereist eigen vermogen berekende minimaal vereiste dekkingsgraad bestaat er een dekkingstekort. Indien er 5 achtereenvolgende jaren sprake is van een dekkingstekort en op het laatste meetmoment ook de dekkingsgraad lager is dan minimaal vereiste dekkingsgraad, neemt het fonds binnen 6 maanden maatregelen waardoor de dekkingsgraad direct stijgt tot een niveau van ten minste de minimaal vereiste dekkingsgraad. Zie ook 3.4.

Vereist Eigen Vermogen

Het vereist eigen vermogen wordt vastgesteld conform het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen van 18 december 2006. Hiertoe wordt het standaardmodel gebruikt, waarbij indien nodig ook aanvullende risico's worden gekwantificeerd. Het pensioenfonds stelt het vereist eigen vermogen zodanig vast dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad berekend op basis van het vereist eigen vermogen, bestaat er een reservetekort. Als er sprake is van een reservetekort, stelt het pensioenfonds een herstelplan op met inachtneming van artikel 138 van de Pensioenwet. Indien er een reservetekort ontstaat, zal het pensioenfonds direct DNB inlichten over de ontstane situatie. In het herstelplan beschrijft het pensioenfonds de maatregelen die worden genomen om binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen het reservetekort op te heffen. Vervolgens toetst een fonds jaarlijks of er nog sprake is van een reservetekort. Indien dat het geval is, dient het fonds het herstelplan te actualiseren. Zie ook 3.4.

6.6. Het premiebeleid

Het bestuur van het fonds stelt jaarlijks het bedrag vast voor de premie die de aangesloten werkgevers aan het fonds zijn verschuldigd om het fonds in staat te stellen aan de pensioenverplichtingen te voldoen.

De aangesloten werkgevers zijn als partij in de uitvoeringsovereenkomst aansprakelijk voor de gehele premie. Voor zover er een deelnemersbijdrage is verschuldigd voor de regelingen is de werkgever gerechtigd die bijdrage te verhalen op de deelnemer.

6.6.1. Vaststelling verschuldigde premie uitkeringsovereenkomsten

Bij de vaststelling van de verschuldigde premie voor de Basis Module en de aanspraken op het partner- en wezenpensioen van de Beschikbare Premie Module van pensioenreglement II en de pensioenreglementen I en III wordt uitgegaan van een actuariële premie die de toename van de aanspraken uit hoofde van toekomstige diensttijd en achterliggende diensttijd dekt.

De actuariële premie omvat in een kalenderjaar de volgende elementen:

- de koopsommen voor de pensioenopbouw;
- de backservicekoopsommen;
- vergoeding vanuit de werkgever voor vervallen van de risicopremies aan de herverzekeraar voor partnerpensioen, wezenpensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid;
- de opslag voor excassokosten van 2,0%;
- de solvabiliteitsopslag (het vereist eigen vermogen);

- de uitvoeringskosten van het fonds (exclusief de kosten van het vermogensbeheer³).

De actuariële premie wordt voor 2023 vastgesteld op basis van de volgende grondslagen:

- Prognose tafel AG2020; startjaar 2023, met correctietabel 2019 "Hoog" op basis van Mercer-Model (leeftijd- en inkomensafhankelijke correctiefactoren op basis van gewogen gemiddelde inkomensniveau van het fonds);
- de rentetermijnstructuur ultimo van het jaar voorafgaand aan het jaar waarvoor de premie wordt vastgesteld. Het betreft de rentetermijnstructuur die door DNB wordt gepubliceerd⁴.

Indien na vaststelling van de premie nog een wijziging plaatsvindt in de grondslagen (met uitzondering van de rentetermijnstructuur) waarmee het fonds de actuariële premie en de Technische Voorzieningen vaststelt, wordt deze grondslagwijziging in de verschuldigde premie doorberekend. Na overleg met de werkgever bepaalt het fonds de termijn waarop de grondslagwijziging in de verschuldigde premie wordt doorberekend.

Het fonds is bevoegd de premie in evenredigheid te verlagen dan wel (een deel van) de hiervoor genoemde premie terug te storten aan de werkgever, rekening houdend met de uitvoeringsovereenkomst en de geldende wet- en regelgeving. Verlaging van de premie, dan wel terugstorting, kan plaatsvinden indien de beleidsdekkingsgraad boven de vereiste dekkingsgraad ligt.

6.6.2. Vaststelling verschuldigde premie Beschikbare Premie Module

Bij de vaststelling van de verschuldigde premie voor de Beschikbare Premie Module van reglement II wordt uitgegaan van:

- de totale premies op basis van de beschikbare premiestaffel zoals vermeld in het pensioenreglement;
- de kosten voor rekening van het fonds zoals overeengekomen met de uitvoerder van de Beschikbare Premie Module;
- de risicopremies aan de herverzekeraar voor partnerpensioen, wezenpensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

De verschuldigde premie is de som van de drie hiervoor genoemde delen.

³ Onder de kosten van het vermogensbeheer worden gerekend:

- De vermogensbeheerkosten die direct door de vermogensbeheerders binnen de beleggingsfondsen in rekening worden gebracht en waarvoor het pensioenfonds een factuur ontvangt (beheer van de returnportefeuille);
- De custody kosten;
- De kosten van de beleggingsadviseur die betrekking hebben op het verzorgen van de informatievoorziening aan DNB.

⁴ Voor de feitelijk premie wordt in afwijking op de benoemde RTS reeds rekening gehouden met de wijziging van de UFR-methodiek zoals die per 1 januari van het jaar waarvoor de premie wordt vastgesteld wordt doorgevoerd.

Bij de vaststelling van de verschuldigde premie voor de netto pensioenregeling wordt uitgegaan van de totale premies op basis van de beschikbare premiestaffel zoals vermeld in het pensioenreglement. Kosten die verband houden met de uitvoering van de regeling worden omdat het een netto regeling betreft direct verrekend via de beleggingsrekening van de deelnemers.

6.6.3. Kostendekkende premie

Het fonds hanteert een kostendekkende premie zoals bedoeld in de Pensioenwet en stelt deze jaarlijks vast. De kostendekkende premie is gelijk aan de totaal verschuldigde premie. Daarbij worden de Beschikbare Premie Module en de Vrijwillige Bijspaar Module van reglement II en de netto pensioenregeling, gezien het karakter van deze regelingen, buiten beschouwing zijn gelaten.

6.6.4. Betalingsvoorbehoud werkgever

De werkgever heeft zich in de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst het recht voorbehouden om zijn bijdrage te verminderen of te beëindigen indien zijn financiële situatie zodanig is dat hij de kosten van de pensioenregeling geheel of gedeeltelijk niet meer kan dragen. Van een dergelijke financiële situatie is alleen sprake in het geval van een mogelijk faillissement van de werkgever. Uit een verklaring van een externe accountant moet blijken dat van de hiervoor bedoelde financiële situatie sprake is. De op grond van al gedane betalingen verworven pensioenaanspraken zullen niet worden aangetast.

6.6.5. Extra premie ingeval van reservetekort of onderdekking

Het fonds streeft met zijn beleid naar een gezonde financiële situatie waarbij wordt voorkomen dat het fonds in een situatie van reservetekort of onderdekking komt. Indien het fonds desondanks met een van beide situaties te maken krijgt, stelt het fonds in overleg met de werkgever een herstelplan conform de Pensioenwet op voor het voldoen van een extra premie. Zie ook 3.4.

6.7. Toeslagen

(Bijzonder) partner- en wezenpensioen ingaande voor de pensioenrichtdatum

Op het (bijzonder) partner- en het wezenpensioen dat ingaat voor de pensioenrichtdatum, wordt een onvoorwaardelijke toeslag verleend van 3% van het (bijzonder) partnerpensioen dan wel wezenpensioen van het voorafgaande jaar. De toeslag wordt verleend tot de datum waarop de (gewezen) deelnemer de pensioenrichtdatum zou hebben bereikt.

Deze onvoorwaardelijke toeslag wordt voor de Basis Module verwerkt in de vaststelling van de premie, de Technische Voorzieningen en de risicokapitalen en voor de Beschikbare Premie Module in de premie en de risicokapitalen. Het fonds loopt hierdoor geen toeslagrisico.

Overige pensioenen

Op de overige pensioenaanspraken en pensioenrechten wordt geen toeslag verleend.

6.8. Flexibiliserings-, inkoop- en afkoopfactoren

Het fonds heeft in het pensioenreglement flexibiliserings- en afkoopfactoren opgenomen. Daarnaast heeft de deelnemer onder bepaalde voorwaarden de mogelijkheid om op basis van de daarvoor opgestelde inkoopfactoren pensioenkapitaal om te zetten in reguliere pensioenaanspraken. Jaarlijks worden de factoren geactualiseerd naar de rentestand per 30 september van het lopende jaar en de op dat moment voor het fonds van toepassing zijnde sterftegrondslagen. Via deze jaarlijkse actualisatie van de factoren voorkomt het fonds een onnodig (groot) resultaat op uitruil, uitstel en vervroeging.

In bijlage II bij deze nota zijn de actuariële grondslagen vermeld.

7. Het beleggingsbeleid

7.1. Inleiding, beleggingsdoel

De beschikbare gelden van het fonds zullen op een solide wijze worden belegd. Met het oog op een professionele en verantwoorde besluitvorming ten aanzien van de beleggingen heeft het fonds een beleggingscommissie ingesteld met een adviserende en controlerende rol. Voor een aantal specifieke zaken heeft de beleggingscommissie beslissingsbevoegdheden. Het mandaat is omschreven in bijlage V.

Het bestuur heeft het vermogensbeheer en de beleggingsadministratie uitbesteed. Het navolgende beleggingsbeleid heeft alleen betrekking op het vermogen belegd door en voor risico van het fonds en dus niet op de beleggingen uit hoofde van de Beschikbare Premie Module en de Vrijwillige Bijspaar Module.

In bijlage IV bij deze nota is de organisatie en verantwoordelijkheidsstructuur van het beleggingsbeleid nader weergegeven.

Het bestuur formuleert het strategisch beleggingsbeleid en de concrete invulling van richtlijnen gebruikmakend van de Asset Liability Management (ALM) studie en haalbaarheidstoets. De ALM-studie wordt periodiek uitgevoerd of zoveel eerder als het bestuur dit nodig acht. In deze studie worden de verplichtingen en het vermogen op marktwaarde gebaseerd en worden de ontwikkelingen van verplichtingen en vermogen onder enkele deterministische scenario's berekend. Voor de berekeningen worden uitgangspunten gehanteerd die vallen binnen de door DNB gestelde richtlijnen. In de ALM-studie wordt tevens verkend welk risicobudget het fonds zich onder verschillende omstandigheden kan veroorloven. Het feitelijke beleggingsbeleid is daarvan afgeleid en wordt hieronder nader uitgewerkt.

In 2015 heeft het bestuur een uitgebreide ALM-studie uitgevoerd waar het strategische- en feitelijke beleggingsbeleid is vastgesteld. De meest recente ALM-studie is eind 2021 uitgevoerd. Aan de hand van de uitkomsten van deze studie heeft het bestuur geconcludeerd dat het beleggingsbeleid ongewijzigd kan blijven. Op jaarbasis vindt door het fonds verder een analyse plaats van de toekomstige ontwikkeling van het pensioenfonds door middel van een haalbaarheidstoets. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gepaard gaan.

Het bestuur heeft investment beliefs vastgesteld. Investment beliefs beschrijven op een heldere en beknopte wijze de uitgangspunten voor het beleggingsbeleid. De investment beliefs, ook wel beleggingsbeginselen, vormen daarmee de basis of de filosofie voor de inrichting van het vermogensbeheer, de verdeling van de beschikbare middelen over de verschillende beleggingscategorieën, beleggingsstijlen en het risicomangement. De investment beliefs zijn opgenomen in bijlage VI.

Periodiek bespreekt de beleggingscommissie met de vermogensbeheerder(s) het gehele beleggingsraamwerk en de behaalde resultaten. Deze bespreking vindt plaats tegen het licht

van de dan geldende dekkingsgraad, de bijbehorende tracking error en het (beoogde) extra rendement. Voorts toetst de beleggingscommissie de belangrijkste risico's die gepaard gaan met beleggingen en adviseert zij het bestuur over haar bevindingen.

Het strategisch beleggingsbeleid is afgeleid van de volgende doelstellingen:

Primaire doelstelling

Het fonds stelt zich als hoofddoel het nakomen van haar pensioenverplichtingen, daarbij in aanmerking nemend dat deze verplichtingen nominaal zijn en er geen sprake is van een toeslag(ambitie), met uitzondering van het partnerpensioen en het wezenpensioen ingaande voor de pensioenrichtdatum.

Secundaire doelstellingen

- Korte termijn doelstelling is het realiseren van een bepaalde buffer om de kans op bijstorten te verkleinen en voldoende zekerheid in te bouwen om tot een financieel stabiel fonds te komen.
- Lange termijn doelstelling is een hoge en stabiele dekkingsgraad tot een niveau waarop sprake kan zijn van premiekorting.

Voor het realiseren van de eerste doelstelling is een matchingportefeuille ingericht. In deze portefeuille wordt de looptijd van een deel van het vermogen wordt in overeenstemming gebracht met de looptijd van de pensioenverplichtingen. Dit gebeurt door gebruik te maken van Liability Driven Investments (LDI's). Voor het realiseren van de tweede doelstelling is een returnportefeuille ingericht, waarmee getracht wordt extra rendement te behalen ten opzichte van de waarde ontwikkeling van de nominale verplichtingen, rekening houdend met een vastgestelde tracking error. Het te behalen extra rendement kan dan worden aangewend voor versterking van de reserves. Het strategisch beleid is verder uitgewerkt in paragraaf 7.2.

7.2. Strategisch beleid

Het bestuur stelt periodiek het strategisch beleid vast inclusief de verdeling van de portefeuille over de beleggingscategorieën aandelen en vastrentende waarden. Voor de onder 7.1 genoemde beleggingsdoelstelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van ALM-studies, haalbaarheidstoets, strategische asset allocatie (SAA) studie en eventuele andere beleidsondersteunende studies. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen het verwachte rendement en het risico van de beleggingen en wordt er rekening gehouden met de risicohouding van het fonds.

Jaarlijks beleggingsplan

De beleggingsstrategie wordt ieder jaar geëvalueerd. Jaarlijks wordt aan het einde van het jaar een beleggingsplan opgesteld voor het komende jaar. Daarin kan onder andere rekening worden gehouden met de resultaten van de evaluatie. In het beleggingsplan wordt het lange termijn strategische beleggingsbeleid concreet uitgewerkt voor de korte termijn. Het beleggingsplan dient ook te voldoen aan de eisen die gelden met betrekking tot de prudent person regel.

In het jaarlijks door het bestuur op te stellen beleggingsplan worden nadere afbakeningen binnen de grenzen van het bepaalde risicobudget vastgesteld. Daarbij wordt aandacht besteed aan de korte termijn invulling van het beleid ten aanzien van:

- De gewenste mate van renteafdekking en een bandbreedte ten aanzien van de renteafdekking;
- Een bandbreedte ten aanzien van de hoofdcategorieën;
- Toegestane en niet toegestane type beleggingen binnen de beleggingscategorieën. Een nadere uitsplitsing naar beleggingen binnen de hoofdcategorieën met bijbehorende bandbreedtes. Tevens worden de benchmarks gedefinieerd;
- De mate van beperking van het valutarisico.

Het beleggingsplan wordt met de vermogensbeheerder besproken. Na definitieve vaststelling van het beleggingsplan door het bestuur wordt deze mede verstrekt aan de vermogensbeheerder in de vorm van een beleggingsmandaat.

Risicohouding en vertaling naar beleggingsbeleid

Het fonds heeft haar risicohouding bepaald en heeft deze afgestemd met sociale partners en de organen van het fonds. Op basis van de ALM-studie die in 2015 is uitgevoerd en een algehele strategische heroriëntatie waarbij ook een SAA-analyse is uitgevoerd, is het volgende strategische beleggingsbeleid geformuleerd.

7.3. Prudent Person

In de Pensioenwet is in artikel 135 vastgelegd dat een pensioenfonds een beleggingsbeleid moet voeren dat in overeenstemming is met de prudent person regel. Het fonds geeft hier als volgt uitvoering aan:

- De waarden worden belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden;
- De waarden worden zodanig belegd dat de kwaliteit, de veiligheid, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zijn gewaarborgd;
- De beleggingen worden zorgvuldig gespreid om concentratierisico te reduceren;
- Het fonds heeft een heldere organisatiestructuur vastgelegd met betrekking tot het bepalen en uitvoeren van het beleggingsbeleid waarin het risicobeheer adequaat en onafhankelijk is vorm gegeven en een zorgvuldig besluitvormingsproces is gewaarborgd;
- Het strategische beleggingsbeleid van het fonds wordt zo goed mogelijk afgestemd op de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding. Het beleid is afgestemd op de specifieke verplichtingen en de toeslagambitie van het fonds. Ten behoeve hiervan wordt periodiek (minimaal eens per 5 jaar) een ALM-studie of vergelijkbare studie gedaan;
- Het fonds vertaalt jaarlijks het strategische beleggingsbeleid naar een concreet beleggingsplan. In het beleggingsplan heeft het fonds gedetailleerde strategische normwegingen, bandbreedtes en risicolimieten per beleggings- en risicocategorie opgesteld, die aansluiten bij de risicohouding van het fonds. Daarbij heeft het fonds beleid opgesteld voor de beheersing van de relevante risico's;
- Het fonds heeft bij de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid, de implementatie daarvan als bij het risicobeheer, nadrukkelijk voor een balans tussen aard, omvang en

complexiteit van de beleggingsportefeuille enerzijds en de aanwezige kennis en ervaring anderzijds gezorgd;

- Het fonds heeft de uitvoering van het vermogensbeheer met behulp van een beleggingsmandaat vastgelegd en beschikt over een selectie- en evaluatieprocedure;
- Het fonds heeft beleid vastgelegd over het beleggen in de "eigen onderneming";
- De beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktwaardering;
- De waarden worden hoofdzakelijk op gereguleerde markten belegd. Beleggingen in niet tot de handel op een gereguleerde financiële markt toegelaten waarden worden tot een prudent niveau beperkt;
- Beleggingen in derivaten zijn toegestaan voor zover deze bijdragen aan een vermindering van het risicoprofiel of om een doeltreffend portefeuillebeheer te vergemakkelijken. Het fonds vermijdt een bovenmatig risico met betrekking tot een en dezelfde tegenpartij en tot andere derivatenverrichtingen.

Bovenstaande zaken worden in de loop van dit hoofdstuk en/of in de "Verklaring inzake Beleggingsbeginselen" nader uitgewerkt.

7.4. Strategisch beleggingsbeleid/strategie

In de onderstaande tabel zijn de beleggingscategorieën weergegeven. Ter beoordeling en bewaking van de uitvoering van het totale beleggingsbeleid is een strategische benchmark vastgesteld door het fonds. Deze is tevens in onderstaande tabel per beleggingscategorie aangegeven.

De beleggingsportefeuille is verdeeld in een matching portefeuille en een rendementsportefeuille. Het zijn op zichzelf staande mandaten. Door marktontwikkelingen zal de waarde van de portefeuilles bewegen. De beleggingscommissie monitort de wegen en adviseert het bestuur over mogelijke bijsturing in ieder geval jaarlijks bij de premiebelegging.

De doelstelling van de matchingportefeuille is het renterisico van de verplichtingen van het pensioenfonds conform de gewenste strategische afdekking te matchen. De strategische renteafdekking is vormgegeven volgens een vaste afdekking van het renterisico van 75%, waarbij gestuurd wordt op een renteafdekking in een marktwaardeomgeving en voor de curve-positionering wordt aangesloten bij de rentegevoeligheid volgens de rente met UFR. In eerste instantie wordt voor de renteafdekking derivaten gebruikt in combinatie met liquide middelen. Indien het fonds ervoor kiest de invulling met langlopende staatsobligaties (incl. futures) te doen en indien niet de gewenste mate van renteafdekking kan worden bereikt, worden binnen het BMO LDI fonds aanvullende renteswaps gekocht. Door gebruik te maken van derivaten kan de marktwaarde van de matchingportefeuille kleiner zijn dan de marktwaarde van de af te dekken verplichtingen (zogenaamde leverage).

Binnen de rendementsportefeuille geeft de normweging de strategische weging weer. De bandbreedte geeft aan in welke mate de feitelijke beleggingen mogen afwijken van de strategische mix. Deze bandbreedtes vormen de tactische ruimte waarbinnen de vermogenssamenstelling mag bewegen als gevolg van marktbevingen. Indien als gevolg van (extreme) marktbevingen de uitvoering van het vermogensbeheer niet conform de beleggingsrichtlijnen kan geschieden of geschiedt, zal de vermogensbeheerder in overleg met het fonds treden.

In het kader van het beleggingsmandaat zal het bestuur bepalen op welke wijze aanpassingen plaatsvinden als de tactische ruimte c.q. de bandbreedte wordt overschreden bij dergelijke omstandigheden.

De beleggingsportefeuille per 2023:

Hoofdcategorieën	Strategische normweging	Bandbreedten	Benchmark
Matchingportefeuille	54%	45% - 75%	60% fixed cashflows van de pensioenverplichtingen Indien van toepassing: Binnen de matchingportefeuille voor staatsobligaties: Barclays Capital Euro Treasury 20+ yr AAA-A
Returnportefeuille	46%	25% - 55%	Samengestelde benchmark (onderliggende beleggingsfondsen)
Liquide middelen	0%	-2% - 5%	
Matchingportefeuille ELF	N.v.t.	N.v.t.	1 week EURIBID
Matchingportefeuille Money Market	N.v.t.	N.v.t.	3-maands Euribor
Returnportefeuille aandelen	70%	60% - 80%	
Aandelen wereldwijd ontwikkelde landen	63%	55% - 71%	FTSE Developed Index hedged to euro
Aandelen opkomende landen	7%	2% - 12%	MSCI Emerging Markets Index World
Returnportefeuille vastrentende waarden	30%	20% - 40%	
Bedrijfsobligaties	15%	9% - 12%	Bloomberg Barclays Global Aggregate Float Adjusted Corporates Index
Staatsobligaties opkomende landen (EMD)	15%	9% - 12%	50% JPM EMBI Global Diversified (100% hedged to euro) / 50% JPM GBI-EM Global Diversified Total Return

Het fonds kan gebruik maken van de volgende beleggingscategorieën, alle -met uitzondering van de cash - uitgevoerd met behulp van collectieve beleggingsinstrumenten:

- vastrentende waarden, waaronder obligaties uitgegeven door overheden en bedrijven;
- aandelen;
- rentederivaten (binnen het BMO-LDI fonds mag gebruik worden gemaakt van rentederivaten om de duratie te verlengen);
- liquiditeiten.

Om inhoud te kunnen geven aan het beleggingsbeleid zijn de rendements- en risicoverwachtingen van diverse beleggingscategorieën in de portefeuille met behulp van een risicomodel nader geanalyseerd. De eerder genoemde beleggingsdoelstelling dient te worden gerealiseerd met een verdeling over de hoofdcategorieën, zoals opgenomen in de beleggingsrichtlijnen van december 2022.

De waardering van de beleggingen dient op marktwaarde te geschieden. Als er geen beurswaarde beschikbaar is, bijvoorbeeld omdat er geen officiële notering bestaat voor de betreffende investering, worden de bezittingen gewaardeerd tegen de laatst bekende intrinsieke waarde. De NAVs (waardes) van de beleggingsfondsen wordt op jaarbasis door een accountant gecontroleerd. Van de fondsen wordt ook een jaarverslag gepubliceerd.

Het fonds heeft ervoor gekozen slechts in liquide beleggingscategorieën te willen beleggen. Verder belegt het fonds bewust in beleggingsfondsen, omdat zo gemakkelijker sprake kan zijn van een goede spreiding qua onderliggende beleggingen. Het fonds gaat geen leningen aan, tenzij de lening tijdelijk wordt aangegaan voor liquiditeitsdoelstellingen, en treedt niet namens derde partijen op als garant.

7.5. Beleggingsrisico's en risicobeleid

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de beleggingsportefeuille zich anders ontwikkelen dan de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van (ongunstige) veranderingen in de markttrente.

De strategische rente-afdekking is vormgegeven volgens een vaste afdekkings van 75% van het renterisico op de verplichtingen waarbij gestuurd wordt op een renteafdekking in een marktwaardeomgeving. Rondom de strategische wegging is een bandbreedte vastgesteld.

De Nederlandsche Bank heeft de methode voor het bepalen van de rentecurve die gebruikt wordt voor het berekenen van de waarde van de verplichtingen de afgelopen jaren verschillende malen gewijzigd. In 2015 heeft de Nederlandsche Bank de Ultimate Forward Rate ('UFR') geïntroduceerd. Dit is een risicovrije rekenrente voor langere looptijden. De mening was dat rentes voor langere looptijden niet juist werden gewaardeerd vanwege onvoldoende transacties en waarvoor beperkte liquiditeit is in de markt. Door de invoering van de UFR geldt dat hoe langer de looptijd, hoe minder de curve met de daadwerkelijke markttrente meeweegt. Een volledige renteafdekking op de langere looptijden was niet langer nodig en gewenst.

Door de introductie van de UFR wordt niet alleen gekeken naar de renteafdekking in marktwaarde termen (dus gebaseerd op de daadwerkelijke markttrente), maar eveneens naar de renteafdekking op basis van de UFR.

Hoewel de strategische rente-afdekking wordt gestuurd op een renteafdekking in een marktwaardeomgeving, wordt bij de verdeling van de renteafdekking over de looptijden, de rentegevoeligheid van de UFR curve als uitgangspunt gebruikt.

De rente afdekking wordt gerealiseerd door gebruik te maken van een BMO LDI-fonds. De doelstelling van het fonds is het renterisico van de verplichtingen van het pensioenfonds conform de gewenste strategische afdekking te matchen. Het BMO-LDI fonds belegt in Interest Rate Swaps (IRS) in combinatie met liquide middelen. Het fonds heeft de mogelijkheid te kiezen voor een invulling van de matchingportefeuille met langlopende staatsobligaties (incl. futures).

Door gebruik te maken van rentederivaten kan het BMO-LDI fonds kleiner zijn dan de af te dekken verplichtingen (zogenaamde leverage).

De leverage wordt beperkt omdat het uitgangspunt is dat tegenover de renteswaps liquide middelen worden beheerd. Indien het fonds kiest voor een invulling via langlopende staatsobligaties, is dit risico eveneens beperkt.

Het renteafdeckingspercentage wordt maandelijks gemonitord. Eenmaal per kwartaal wordt de renteafdekking aangepast aan de meest actuele nominale pensioenverplichtingen. Als de afdekking zich buiten de bandbreedten bevindt, zal met de beleggingscommissie worden overlegd over een herallocatie binnen de matching portefeuille.

Ieder kwartaal voert de vermogensbeheerder een uitgebreide analyse uit op de effectiviteit van de renteafdekking. Deze analyse wordt met de onafhankelijke adviseurs besproken. De effectiviteit van de renteafdekking kan in werkelijkheid hoger of lager uitkomen dan het renteafdeckingspercentage beoogt, doordat een Matching portefeuille geen perfecte weerspiegeling van de verplichtingenstructuur kan zijn. Als voorbeeld hierbij kan worden gedacht aan de mismatch die ontstaat door de curvepositionering. Het bestuur is zich daar bewust van en accepteert dit.

7.6. Marktrisico/zakelijke waarden risico

Marktrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (aandelen) verandert door veranderingen in de marktprijzen van deze waarden. Het marktrisico van het fonds is een resultante van de gekozen risicohouding en het strategische beleggingsbeleid en sluit aan bij de doelstellingen van het fonds.

Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de strategische beleggingsmix.

In de return portefeuille worden alle beleggingscategorieën/producten opgenomen die beogen additioneel rendement ten opzichte van het rendement dat nodig is voor het nakomen van de verplichtingen te behalen. Het fonds heeft gekozen voor een portefeuille met exposure naar verschillende deelmarkten binnen aandelen (global en emerging markets) en verschillende deelmarkten binnen vastrentende waarden (credits emerging market debt). Tussen de verschillende beleggingscategorieën wordt geen tactisch allocatiebeleid gevoerd.

Het doel van de spreiding binnen deze portefeuille is het risico te verminderen.

Alle beleggingsfondsen, met uitzondering van staatsobligaties van opkomende markten, worden passief beheerd. De vermogensbeheerder van het actief beheerde fonds mag binnen het fonds actief afwijken van de benchmark om waarde toe te voegen. De mate van actief beheer wordt bepaald door het risicobudget (de toegestane afwijking van de benchmark, gemeten in een tracking error) dat het bestuur heeft meegegeven.

De beleggingscommissie ziet er met behulp van specifieke risicorapportages op maand- en kwartaalbasis op toe dat het geheel past binnen de risicopositie die het fonds zich kan veroorloven. Het bestuur wordt in de bestuursvergadering van de uitkomsten op de hoogte gesteld.

Kredietrisico

Het fonds belegt voor een groot deel in cash / kortlopende leningen, Credits en Emerging Market Debt. Hierbij gelden de normpercentages, de minima en de maxima die per subcategorie in het beleggingsmandaat zijn vastgelegd.

Aan deze obligaties kleven kredietrisico's. De risico's worden echter zo veel mogelijk beperkt doordat een goede diversificatie over verschillende soorten debiteuren plaatsvindt, alsmede door hierin te beleggen via beleggingsfondsen, die per fonds een brede spreiding qua debiteuren hebben. Sectorconcentraties en bedrijfsconcentraties zijn daarmee beperkt.

Wat betreft kredietrisico zijn er binnen de richtlijnen minima bepaald ten aanzien van de kwaliteit van de uitzettingen in de sfeer van de vastrentende waarden.

Voor alle beleggingsfondsen waarin wordt belegd zijn fundspecificaties opgesteld. Hierin staat onder meer opgenomen welke tactische posities binnen ieder fonds ingenomen mogen worden door de vermogensbeheerder. Bij het beheersen van kredietrisico's wordt verder gekeken naar onder meer de credit ratings van de debiteuren door rating-agencies. Tevens wordt door de beheerder gebruik gemaakt van interne ratingmethodieken. Op kwartaalbasis wordt door het fonds via de rapportages inzage gekregen in de verdeling van de vastrentende waarden portefeuille over de verschillende rating-klassen.

Concentratierisico

De beleggingsportefeuille van het fonds is zodanig samengesteld dat:

- er wordt belegd in verschillende asset-categorieën;
- er wordt binnen aandelen belegd in verschillende regio's, sectoren en ondernemingen;
- er wordt binnen vastrentende waarden belegd in verschillende soorten debiteuren.

Het bovenstaande is erop gericht om concentratierisico zo veel mogelijk uit te sluiten. Verder beleggen de genoemde beleggingsfondsen waarin wordt belegd in een groot aantal verschillende debiteuren/namen; hierdoor is het belang van het fonds in een individuele debiteur zeer gering. Uitzondering hierop kunnen de relatief grotere belangen per land in de matching portefeuille zijn indien gekozen wordt voor een invulling met staatsobligaties. Dit belang kan relatief groot zijn m.b.t. bijvoorbeeld een grote allocatie naar o.a. de Franse, Nederlandse en Duitse staat. Het bestuur is hiervan op de hoogte en vindt een dergelijke concentratie echter niet onwenselijk, omdat het in dat geval de veiligere staatsobligaties betreft.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat liquiditeitstekorten optreden door het onvoldoende op elkaar afgestemd zijn van timing en omvang van inkomende en uitgaande kasstromen.

Liquiditeitsrisico is ook het risico dat niet binnen een redelijk afzienbare termijn tegen een redelijke prijs gehandeld kan worden. Het liquiditeitsrisico van het fonds is zeer beperkt, allereerst omdat het fonds jong is en er per saldo nog premies binnenkomen om te beleggen. Het liquiditeitsrisico is verder beperkt doordat alle fondsen een dagelijkse liquiditeit hebben, behalve het BMO-LDI fonds waarbij de overeenkomst dient te worden opgezegd.

De doelstelling is om de overige liquide middelen zoveel als mogelijk te minimaliseren.

Het liquiditeitsrisico speelt daarnaast een belangrijke rol binnen de matchingportefeuille, aangezien er belegd wordt in rentederivaten. Het BMO LDI-fonds maakt vooralsnog gebruik van bilateraal afgesloten swaps waarvoor specifieke afspraken gelden voor het beheer van het onderpand in cash (zogenaamde cash-only CSA's). De beheerder monitort en beheert het proces van collateral uitwisseling op dagelijkse basis en zorgt ervoor dat er steeds over voldoende onderpand wordt beschikt. Door marktbevingen waarbij de rentecurve wijzigt, kan er een situatie ontstaan waarbij er bijstortingen gedaan dienen te worden m.b.t. het onderpand en hiervoor dient het BMO LDI-fonds een kleine liquide buffer aan te houden:

- De hoeveelheid aan te houden liquide buffer is afhankelijk van de rentegevoeligheid van de renteswap. Als maatstaf wordt hierbij DV01 gehanteerd, de waardeverandering van de derivaten bij een renteverandering van 1 basispunt. Als vuistregel wordt gehanteerd dat 0,5% (50 keer DV01) rentestijging moet kunnen worden opgevangen. Vanwege de specifieke premiebelegging van het fonds gedurende het jaar, waarbij de rentegevoeligheid in januari wordt afgedekt en de premie in april/mei wordt gestort, is deze vuistregel voor het pensioenfonds aangepast naar 0,7% (70 keer DV01).
- De liquide buffer wordt aangehouden op een custody account en belegd in kortlopende staatsleningen en het BMO Liquidity fund.

De liquide middelen die tegenover de derivaten staan, worden binnen het BMO-LDI fonds belegd tegen een langere looptijd.

Maandelijks volgt de beleggingscommissie de rapportages van BMO over de ontwikkeling van de liquide middelen in het BMO Liquidity fund en de stukken die opgenomen zijn binnen het BMO-LDI fonds.

Valutarisico

Valuta's vormen geen afzonderlijke beleggingscategorie. De maximale exposure naar een valuta is steeds gekoppeld aan de omvang van de onderliggende beleggingscategorie.

In de strategische beleggingsportefeuille die is vastgesteld na vaststelling van de risicohouding van het pensioenfonds wordt het valutarisico als volgt beheerst:

- De vastrentende beleggingen binnen de rendementsportefeuille worden wereldwijd belegd. Beleggingen in niet-euro leningen worden grotendeels afgedekt naar de euro. Voor staatsleningen in opkomende landen betekent dit:
 - Staatsleningen in opkomende landen die genoteerd zijn in dollar, worden volledig afgedekt naar de euro.
 - Staatsleningen die genoteerd zijn in lokale valuta, worden niet afgedekt.
- Het valutarisico in de internationale aandelen-portefeuille (ontwikkelde landen) wordt afgedekt. Het valutarisico van aandelen opkomende landen, wordt niet afgedekt.

Per beleggingscategorie is een afweging gemaakt tussen kosten en implementeerbaarheid van het afdekken van valutarisico en het effect op het risicoprofiel.

Gebruik derivaten en derivatenbeleid

Derivaten dienen door de vermogensbeheerder terughoudend te worden gebruikt en met name bij de afdekking van renterisico's in het BMO-LDI fonds en bij valutarisico's. Het gebruik van derivaten door de vermogensbeheerder is toegestaan binnen collectieve beleggingsfondsen en de richtlijnen die door de vermogensbeheerder, na toestemming van het pensioenfonds, worden gebruikt. Dit betreft in het bijzonder rentederivaten.

Er zijn ook richtlijnen opgesteld met welke partijen zaken gedaan mogen worden en met het minimale aantal partijen waarmee derivaten worden afgesloten om het risico te spreiden. Tevens zijn er collateralrichtlijnen vastgelegd.

Op kwartaalbasis wordt door het fonds via rapportages inzage gekregen in de hoogte van de derivatenposities.

Tegenpartijrisico

Tegenpartijrisico is het risico dat een tegenpartij niet aan zijn verplichtingen voldoet. In derivatencontracten ontstaat tegenpartijrisico als een derivaat een positieve marktwaarde krijgt. In de meeste gevallen is de tegenpartij dan verplicht om zijn negatieve waarde te compenseren met het storten van onderpand (margin call).

Kleinere pensioenfondsen zijn vrijgesteld van de verplichting om transacties in derivaten via een Central Clearinghouse te handelen. Marktomstandigheden kunnen echter alsnog aanleiding te zijn toch derivaten via een Central Clearinghouse te handelen. Zolang swaps nog niet via Central Clearing worden aangekocht, wordt een hoger kredietrisico gelopen in de matching portefeuille door het aangaan van swaps met tegenpartijen. Hierbij worden alleen tegenpartijen gekozen die zijn goedgekeurd door een speciale commissie van de vermogensbeheerder BMO. Bovendien zal de vermogensbeheerder bij het aankopen van derivaten gebruik maken van minimaal drie verschillende tegenpartijen om het risico te beperken.

Securities lending

Securities lending is de overdracht van financiële instrumenten door de eigenaar aan een andere investeerder of financieel intermediair. Binnen een aantal beleggingsfondsen in de returnportefeuille is in beperkte mate securities lending toegestaan. Hier wordt tegenpartijrisico gelopen indien de uitgeleende effecten niet terug komen. Eventueel hiermee verband houdende risico's zullen door de vermogensbeheerder zoveel mogelijk worden beperkt door middel van adequate contractuele regelingen waarin zekerheden zijn geregeld.

Met betrekking tot securities lending geldt verder:

- Er wordt slechts uitgeleend aan kwalitatief goed partijen;
- Er dient een goede spreiding aanwezig te zijn over tegenpartijen;

Het aanwezige collateral (onderpand) dient steeds minimaal 100% te zijn van de uitgeleende waarde. Als de waarde hieronder zakt, dient onderpand te worden bijgestort.

Operationeel risico

Dit risico is zo veel mogelijk beperkt. Allereerst is het fonds met BMO, de beheerder van het grootste deel van de portefeuille en de partij die de beleggingsadministratie voert een

vermogensovereenkomst inclusief SLA overeengekomen die voldoet aan de wettelijke eisen. Verder worden de aansprakelijkheden voor het fonds hierin zo veel mogelijk beperkt. Ook ontvangt het fonds ieder jaar een ISAE-3402 type II verklaring (of gelijkwaardig) van de beheerder. Deze heeft betrekking op de interne beheersing van de processen bij de beheerder. De Risicomanagementcommissie besluit jaarlijks of het fonds de verklaring gaat beoordelen. Indien het fonds de verklaring gaat beoordelen wordt beoordeeld of in de verklaring geen bevindingen staan, die afwijken van hetgeen het fonds wenselijk acht en die de mening van het fonds over het operationeel risico bij de beheerder doen wijzigen.

7.7. Beleggingscyclus

Hieronder worden de belangrijkste aspecten van de beleggingscyclus nader uitgewerkt.

7.7.1. Beleidsvorming

Het beleggingsbeleid van het fonds wordt door het bestuur vastgesteld. Het bestuur is met name hierbij verantwoordelijk voor:

- het vastleggen van de doelstellingen van het fonds;
- het vastleggen van de investment beliefs;
- het vastleggen van de risicohouding (na afstemming met de sociale partners);
- het vastleggen van het strategische beleggingsbeleid van het fonds en het jaarlijkse beleggingsplan.

7.7.2. Implementatie

De implementatie van het beleggingsbeleid / het vermogensbeheer is door het fonds uitbesteed aan de vermogensbeheerder. Er is een vermogensbeheerovereenkomst afgesloten met de beheerder. Verder is een beleggingsmandaat, met daarbij richtlijnen waarbinnen de beheerder moet opereren, overeengekomen. Omdat gebruik wordt gemaakt van beleggingsfondsen onderzoekt het fonds de voorwaarden en richtlijnen van de beleggingsfondsen en toetst of deze aansluiten bij het geformuleerde beleid van het fonds. Zie voor meer informatie over de uitbesteding van het vermogensbeheer verderop in dit hoofdstuk.

7.8. Monitoring

De monitoring van de uitvoering van het vermogensbeheer en de risico's die daarbij worden genomen vinden in eerste instantie plaats door de Beleggingscommissie in opdracht van het bestuur. Dit geschiedt aan de hand van beleggingsrapportages en risicorapportages die het fonds ontvangt.

De Beleggingscommissie wordt maandelijks geïnformeerd over de ontwikkeling van de beleggingen door de vermogensbeheerder. De rapportages bevatten portefeuillestanden op het niveau van beleggingscategorieën en subcategorieën. Tevens worden voor deze categorieën de behaalde (sub)rendementen ten opzichte van de relevante (sub)benchmark gerapporteerd, zowel op maandbasis als op YTD-basis.

Op kwartaalbasis vindt een uitgebreidere verantwoording door de beheerder(s) en een evaluatie door de Beleggingscommissie plaats. Er wordt voor een inhoudelijke beoordeling van de prestaties van de vermogensbeheerder(s) gebruik gemaakt van de kwartaalrapportages van de beheerder(s). Ook wordt door de vermogensbeheerders verantwoording afgelegd tijdens de vergaderingen van de Beleggingscommissie.

7.8.1. Evaluatie

De vermogensbeheerder rapporteert per maand over de performance en de samenstelling van de beleggingsportefeuille en de positie van de portefeuille ten opzichte van de afgesproken benchmark. De beleggingscommissie toetst deze rapportages aan de beleggingsrichtlijnen en rapporteert haar bevindingen elk kwartaal via de risicomonitor aan het bestuur.

Tijdens de vergadering van de beleggingscommissie doet de vermogensbeheerder, indien gewenst, verslag van het door hen over het afgelopen kwartaal gevoerde beheer.

Op basis van de huidige strategie is de strategische benchmark gedefinieerd zoals in 7.4 om het beleid en de resultaten van de aangestelde beheerders te evalueren.

De benchmarkrendementen per categorie worden berekend door middel van het sommeren van het product van normallocatie en benchmarkrendement per subcategorie c.q. per beleggingscategorie. Bij de berekening van benchmarkrendementen dient rekening gehouden te worden met een 'rebalancing' per jaar.

Op jaarbasis vindt door het fonds een algehele evaluatie plaats van het gekozen beleid, de implementatie van het beleid, de gekozen beheerstructuur, de vermogensbeheerders, alsmede van het risicobeleid van het fonds.

7.9. Verklaring inzake beleggingsbeginselen

Het fonds heeft een Verklaring inzake Beleggingsbeginselen opgesteld die door deelnemers kan worden opgevraagd en die ook via de website beschikbaar wordt gesteld. De meest recente Verklaring is te vinden als bijlage VI bij deze ABTN. De Verklaring wordt minimaal een keer per drie jaar geüpdatet.

7.10. Beleggingsbeleid Beschikbare Premie Module, Vrijwillige Bijspaar module en netto pensioenregeling

Het fonds heeft de individuele beleggingsadministratie van de Beschikbare Premie Module, de Vrijwillige Bijspaar Module en de netto pensioenregeling ondergebracht bij GSAM.

Standaard worden de premies belegd in leeftijdsgerelateerde life cycle mixen, waarbij de default life cycle mixen zijn vastgesteld door het bestuur van het fonds en gericht op aankoop van een vaste pensioenuitkering op de pensioendatum. De deelnemer heeft hier keuze uit een defensieve, neutrale of offensieve life cycle. Deze life cycles zijn dusdanig opgesteld dat naarmate de leeftijd van de deelnemer hoger en de beleggingshorizon tot aan de pensioendatum korter wordt, de beleggings- en renterisico's telkens verder worden beperkt.

15 jaar voor de pensioendatum een keuze gevraagd voor beleggen ten behoeve van aankoop van een vaste, dan wel variabele pensioenuitkering. Het bestuur van het fonds heeft, naast bovengenoemde life cycle mixen, daarom tevens drie life cycle mixen vastgesteld die gericht zijn op aankoop van een variabele pensioenuitkering.

De samenstelling van de life cycle mixen wordt periodiek bekeken en opnieuw vastgesteld aan de hand van ontwikkelingen in de markt, wet- en regelgeving en performance, mede door middel van ALM-analyses (inclusief maatmens berekeningen) uitgevoerd door GSAM.

Naast de keuze voor een van de default life cycle mixen heeft de deelnemer de mogelijkheid om te kiezen voor de volgende beleggingsopties:

- Eigen Verdeling en Sparen: de deelnemer belegt in de beleggingsfondsen die ook in de life cycle zijn opgenomen, maar bepaalt zelf de verdeelsleutel. De deelnemer kan de premies ook op een spaarrekening zetten.
- Vrije Keus: de deelnemer kan zelf beslissen hoe de premies te beleggen, waarbij de mogelijkheid bestaat ook niet-ING fondsen te kiezen. Het bestuur besluit welke ING en niet-ING fondsen in aanmerking komen.

Deelnemers die kiezen voor serviceniveau Vrije Keus hebben allen een individueel beleggingsprofiel ingevuld. Jaarlijks toetst GSAM het door de deelnemer gekozen beleggingsbeleid aan het ingevulde beleggingsprofiel en informeert de deelnemer over eventuele afwijkingen. Het is echter aan de deelnemer te beslissen het beleggingsbeleid aan te passen. Elke deelnemer doorloopt verplicht de Zorgplichtmodule. In deze module worden deelnemers in een aantal stappen geïnformeerd over wat beleggen voor hun pensioen inhoudt, welke risico's zij lopen en hoe een beleggingsportefeuille die aansluit bij het risicoprofiel opgebouwd kan worden. De deelnemer krijgt via de module een waarschuwing als beleggingen niet aansluiten bij het risicoprofiel, of als het risicoprofiel verouderd. De deelnemer kan dan vervolgens zelf actie ondernemen.

7.11 Organisatie rondom beleggingen

De verhouding tussen bestuur en Beleggingscommissie en de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de bij het vermogensbeheer betrokken partijen is door het fonds nader vastgelegd in bijlage X. Deze nota wordt ieder jaar bijgewerkt aan de laatste stand van zaken en daarna door het bestuur formeel vastgesteld. In deze nota komen de verschillende onderdelen van de beleggingscyclus, de samenstelling en taken van de Beleggingscommissie uitgebreider aan de orde.

De taakverdeling tussen het bestuur, Beleggingscommissie en de vermogensbeheerders is in grote lijnen als volgt:

- Het bestuur formuleert het strategische beleggingsbeleid en zorgt ervoor dat dit aansluit bij de voor het fonds geformuleerde risicohouding;
- Het bestuur stelt het beleggingsraamwerk en latere wijzigingen daarvan vast en zorgt voor een duidelijke opdrachtformulering voor de vermogensbeheerder;
- De vermogensbeheerder voert de implementatie van het vermogensbeheer uit, ofwel beheert het vermogen binnen het overeengekomen raamwerk op basis van getekende beleggingsrichtlijnen, en rapporteert daarover. In de richtlijnen staat onder meer de verdeling over de beleggingscategorieën.
- De vermogensbeheerder rapporteert tenminste eenmaal per kwartaal aan de Beleggingscommissie over de uitvoering van het beleggingsbeleid en de samenstelling van de beleggingsportefeuille, de exposures ten opzichte van de afgesproken neutrale strategische posities en de behaalde absolute en relatieve performance. Op maandbasis wordt door de vermogensbeheerder een verkorte rapportage verstrekt.
- De Beleggingscommissie van het fonds controleert/monitort de uitvoering van het vermogensbeheer aan de hand van de verstrekte rapportages en toetst deze aan de

beleggingsrichtlijnen, echter zonder daarmee de verantwoordelijkheid van de vermogensbeheerder te verminderen;

- De Beleggingscommissie bespreekt tenminste eenmaal per drie maanden de status van de beleggingen en de behaalde resultaten en rapporteert hierover aan het bestuur;
- Het bestuur ontvangt op maandbasis de look through rapportage. Ook hierin wordt inzage gegeven in de waardering en verdeling van de beleggingen per maandultimo;
- Om het jaar vindt er door de Beleggingscommissie een evaluatie van de vermogensbeheerder plaats;
- De Beleggingscommissie wordt in haar werkzaamheden ondersteund door een onafhankelijke investment consultant;
- Het bestuur is gebonden aan een gedragscode. Het pensioenfonds heeft een compliance officer die toeziet op de juiste naleving van de gedragscode.

7.12 Uitbesteding vermogensbeheer

Het vermogensbeheer en de performancemeting is door het pensioenfonds uitbesteed aan de vermogensbeheerder. De vermogensbeheerder verzorgt onafhankelijke performancemeting voor het onderliggende deel van de portefeuille dat beheerd wordt door externe vermogensbeheerders. Daarnaast wordt de performanceberekeningen en benchmarkberekeningen van de hele portefeuille minimaal per kwartaal gecontroleerd door de externe adviseur en het bestuursbureau.

Het pensioenfonds heeft de vrijheid om te allen tijde een of meer andere vermogensbeheerders aan te stellen en de huidige overeenkomst op te zeggen. Met de vermogensbeheerder is een Vermogensbeheerovereenkomst overeengekomen, die ook voldoet aan de eisen van DNB inzake uitbesteding. Ook is daarbij een SLA opgenomen.

De belangrijkste uitgangspunten en voorwaarden die bij de uitbesteding van het vermogensbeheer van het pensioenfonds gelden, zijn momenteel als volgt geformuleerd:

- dat de vermogensbeheerder een breed gespreide portefeuille moet kunnen beheren;
- dat het vermogensbeheer tegen acceptabele kosten geschiedt;
- dat de actieve beleggingsrisico's die de vermogensbeheerder neemt relatief beperkt zijn;
- dat de overall performance (na aftrek van kosten) op 3-jaars termijn minimaal gelijk is aan de benchmark;
- dat het pensioenfonds te allen tijde naar een andere vermogensbeheerder kan overstappen;
- dat de vermogensbeheerder over een ISAE-3402 type II verklaring (of vergelijkbaar) beschikt die door het pensioenfonds als voldoende goed wordt beoordeeld;
- dat de rapportages van de vermogensbeheerder van voldoende kwaliteit zijn en binnen de overeen gekomen deadlines worden geleverd;

Bij de (eventuele) selectie van een (nieuwe) vermogensbeheerder zal het pensioenfonds externe expertise inschakelen en zal de selectie plaatsvinden op basis van objectieve criteria.

7.13 ESG (Verantwoord Beleggen)

Het pensioenfonds houdt zich vanwege ethische en maatschappelijke doelstellingen aan de minimale wet- en regelgeving op het gebied van ESG. De primaire doelstelling van het pensioenfonds blijft ten alle tijden het uitvoeren van de pensioenregeling. Het pensioenfonds doet

dit op een verantwoorde wijze, waarbij tevens kosten, rendement en risico's worden afgewogen. Voor de beleggingen betekent dit dat moet worden voldaan aan de wet- en regelgeving ten aanzien van 'ESG' (Environmental, Social en Governance).

Het pensioenfonds houdt zich aan wet- en regelgeving zoals de regelgeving m.b.t. het vermijden te beleggen in bedrijven die controversiële wapens maken, onderhouden of verhandelen en sanctiewetgeving.

Het pensioenfonds belegt haar vermogen via beleggingsfondsen en heeft de invulling van haar maatschappelijk verantwoord beleid uitbesteed aan de vermogensbeheerders van de beleggingsfondsen. De vermogensbeheerders voeren het maatschappelijk verantwoord beleid uit door te stemmen en door de dialoog aan te gaan met de ondernemingen waarin wordt belegd (engagement). Bij engagement wordt op een constructieve manier de dialoog met de ondernemingen waarin wordt belegd aangegaan op het gebied van organisatiestructuur, de maatschappij en het milieu. Met stemmen wordt het stemrecht van het pensioenfonds uitgevoerd. Beide instrumenten hebben als doelstelling om de aandeelhouderswaarde te behouden en te verbeteren. Het pensioenfonds monitort jaarlijks het gevoerde engagement en stembeleid.

Uitgangspunten ESG beleid

Het pensioenfonds heeft de volgende uitgangspunten voor haar ESG beleid gedefinieerd:

- SPAN streeft naar een beleid dat werkbaar is voor wat betreft de implementatie en monitoring.
- SPAN is zich ervan bewust dat er geen eenduidige onderzoeken zijn die aantonen dat duurzaam beleggen ook daadwerkelijk tot een structureel hoger of lager financieel rendement leidt.
- Bij beleggingen met gelijke risico- rendementskarakteristieken (ter beoordeling van de beleggingscommissie) en kosten gaat de voorkeur uit naar een invulling met verantwoord beleggen;

ESG criteria:

- De principes van de Global Compact van de Verenigde Naties worden als normenkader genomen voor de invulling van het beleid.
- De vermogensbeheerorganisaties waar het Pensioenfonds mee samenwerkt, erkennen en maken de algemeen door de Verenigde Naties vastgestelde minimale maatschappelijke normen onderdeel van hun ondernemingsbeleid, strategie, cultuur en dagelijkse gang van zaken (ondertekenaars UNPRI).

7.14 Beleggen in de eigen onderneming

De moedermaatschappij Abbott is een beursgenoteerd bedrijf. Beleggingen in de bijdragende onderneming worden beperkt tot ten hoogste 5% van de portefeuille als geheel; ingeval de bijdragende onderneming tot een groep behoort, worden beleggingen in de onderneming die tot dezelfde groep als de bijdragende onderneming behoren, beperkt tot ten hoogste 10% van de portefeuille. Jaarlijks wordt gecontroleerd of het fonds blijft voldoen aan de wettelijke eis dat het belegd vermogen in Abbott beperkt zal blijven tot maximaal 5% van de waarde van de totale beleggingsportefeuille.

8. Financiële sturingsmiddelen

Indien het bestuur een herstelplan moet maken, kan het daartoe sturingsmiddelen inzetten.

De voor het fonds belangrijkste sturingsmiddelen zijn:

- het premiebeleid (zie hoofdstuk 6.6);
Het fonds is een jong fonds: er is sprake van een sterke groei van de Technische Voorzieningen. Gesteld kan worden dat het fonds een sterk premiestuur heeft;
- het beleggingsbeleid (zie hoofdstuk 7);
De verschuldigde premie zoals gedefinieerd in de uitvoeringsovereenkomst wordt jaarlijks vastgesteld en is gelijk aan de kostendekkende premie in enig jaar. Gegeven de verschuldigde premie is het beleggingsbeleid afgestemd op de uitkomsten van de ALM-studie.

Het bestuur kan in het uiterste geval overgaan tot het verminderen van verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten onder de voorwaarden zoals opgenomen in de Pensioenwet.

Periodieke toetsing

De toets in hoeverre het gevoerde beleid tot het gewenste resultaat leidt vindt per maand plaats aan de hand van de door het fonds en zijn adviseurs uitgebrachte rapportages. Jaarlijks zal het bestuur in ieder geval toetsen of het voldoet aan de genoemde grenzen voor het MVEV en VEV. Daarnaast wordt maandelijks op basis van een schatting van de Technische Voorzieningen door het bestuur gevolgd hoe het verloop van de (beleids)dekkingsgraad en daarmee de financiële positie van het fonds zich ontwikkelt.

Rapportages over de samenstelling van de beleggingsportefeuille en over de beleggingsresultaten vinden per maand plaats. De beleggingscommissie analyseert minimaal ieder kwartaal de bevindingen en adviseert het bestuur tot bijstelling indien daar aanleiding voor is.

Op basis van de ontwikkeling van de uitkomsten in de loop der jaren kan bijstelling van het beleid of de invulling daarvan plaatsvinden.

Ondertekening

Het bestuur van het pensioenfonds heeft deze abtn op 22 juni 2023 vastgesteld.

Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland

J.M. Negro
Voorzitter

J.W. Verweij
Secretaris

Bijlage I Lijst met afkortingen

Abtn	: Actuariële en bedrijfstechnische nota
ALM	: Asset Liability Management
AZL	: AZL N.V. en Stichting AZL samenwerkende pensioenfondsen
BMO:	: Bank of Montreal = F&C Netherlands B.V.
CBS	: Centraal Bureau voor de Statistiek
FTK	: Financieel toetsingskader pensioenfondsen
GSAM	: Goldman Sachs Assetmanagement B.V.
LDI	: Liability Driven Investment
MVEV	: Minimaal Vereist Eigen Vermogen
PW	: Pensioenwet
RTS	: Rentetermijnstructuur
SLA	: Service Level Agreement
TV	: Technische Voorzieningen
UPO	: Uniform Pensioenoverzicht
VEV	: Vereist Eigen Vermogen
WIA	: Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen

Bijlage II Actuariële grondslagen en veronderstellingen

Hieronder volgt een opsomming van de grondslagen waarop de voorziening pensioenverplichtingen wordt vastgesteld. Deze grondslagen acht het bestuur van het pensioenfonds voldoende om met de daarmee vastgestelde voorziening de betreffende verplichtingen te kunnen afwikkelen.

Sterftegrondslagen

Prognosetafel AG2022, , met correctietabel 2019 "Hoog" op basis van Mercer-model (leeftijd- en inkomensafhankelijke correctiefactoren op basis van gewogen gemiddelde inkomensniveau van het fonds). De correctietabel is in tabel weergegeven voor mannen en vrouwen.

Leeftijd	Man	Vrouw	Leeftijd	Man	Vrouw
<=14	1,0000	1,0000	58	0,5691	0,6122
15	1,1789	1,1487	59	0,5764	0,6195
16	1,1341	1,1015	60	0,5842	0,6272
17	1,0912	1,0568	61	0,5925	0,6352
18	1,0502	1,0146	62	0,6011	0,6434
19	1,0111	0,9749	63	0,6102	0,6519
20	0,9738	0,9374	64	0,6196	0,6607
21	0,9382	0,9022	65	0,6294	0,6696
22	0,9045	0,8691	66	0,6395	0,6788
23	0,8725	0,8382	67	0,6498	0,6882
24	0,8421	0,8093	68	0,6604	0,6977
25	0,8134	0,7824	69	0,6712	0,7074
26	0,7863	0,7573	70	0,6821	0,7172
27	0,7608	0,7341	71	0,6933	0,7272
28	0,7369	0,7126	72	0,7045	0,7373
29	0,7144	0,6929	73	0,7158	0,7475
30	0,6935	0,6748	74	0,7272	0,7578
31	0,6739	0,6582	75	0,7386	0,7683
32	0,6558	0,6431	76	0,7500	0,7788
33	0,6391	0,6295	77	0,7614	0,7894
34	0,6237	0,6173	78	0,7727	0,8002
35	0,6096	0,6064	79	0,7840	0,8110
36	0,5968	0,5968	80	0,7951	0,8219
37	0,5852	0,5884	81	0,8092	0,8357
38	0,5748	0,5812	82	0,8232	0,8495
39	0,5656	0,5751	83	0,8369	0,8632
40	0,5575	0,5701	84	0,8502	0,8769
41	0,5506	0,5661	85	0,8633	0,8905
42	0,5447	0,5631	86	0,8759	0,9039
43	0,5398	0,5610	87	0,8882	0,9171
44	0,5359	0,5597	88	0,8999	0,9300

45	0,5331	0,5593	89	0,9112	0,9425
46	0,5311	0,5597	90	0,9220	0,9544
47	0,5301	0,5609	91	0,9322	0,9657
48	0,5299	0,5627	92	0,9418	0,9763
49	0,5306	0,5652	93	0,9508	0,9858
50	0,5321	0,5684	94	0,9593	0,9941
51	0,5343	0,5721	95	0,9671	1,0009
52	0,5373	0,5764	96	0,9745	1,0060
53	0,5410	0,5812	97	0,9814	1,0089
54	0,5454	0,5866	98	0,9878	1,0092
55	0,5504	0,5923	99	0,9940	1,0065
56	0,5561	0,5986	>=100	1,0000	1,0000
57	0,5623	0,6052			

Excassokostenopslag

De opslag voor excassokosten op de technische voorziening (exclusief voorziening uitloopriscico) bedraagt 2,0%.

Daarnaast wordt een vast bedrag van € 2,3 mln gereserveerd voor liquidatiekosten.

Het fonds hanteert bij het bepalen van de kostenvoorziening een scenario van discontinuïteit. De kostenvoorziening is daardoor opgebouwd uit twee separate delen, welke tezamen de volledige kostenvoorziening vormen:

1. Procentuele kostenvoorziening (2%): dit deel wordt aangehouden als een percentage van de netto technische voorziening voor risico fonds. De hoogte van de opslag is de door het fonds verwachte benodigde kostenvoorziening op het moment van overdracht van de verplichtingen. Indien de werkgever de uitvoeringsovereenkomst met het fonds opzegt, zal het bestuur de verplichtingen binnen een periode van twee jaar overdragen en het fonds liquideren. Bij de potentiële partijen voor deze overdracht sluit het bestuur op voorhand geen mogelijkheden uit. Zowel overdracht naar een (bedrijfstak)pensioenfonds, algemeen pensioenfonds als een verzekeraar zijn mogelijk.

Mede met het oog op de uitvoerbaarheid, baseert het bestuur zich voor de hoogte van deze procentuele opslag op de jaarverslagen van de referentiefondsen Pensioenfonds Zorg en Welzijn en Pensioenfonds PGB. De door het fonds gehanteerde procentuele opslag is daarbij gelijk aan het minimum van de (procentuele) kostenvoorzieningen van deze referentiefondsen. Het fonds heeft in 2023 vastgesteld dat beide referentiefondsen in hun jaarverslag over 2022 een kostenvoorziening van 2% hanteerden.

Het bestuur heeft geen verder onderzoek verricht in hoeverre (vrijwillige) aansluiting bij deze referentiefondsen ook succesvol zal zijn. Ook is conform standpunt DNB geen rekening gehouden met het effect van een eventueel verschil in grondslagen. Het bestuur acht op basis van deze referentiefondsen een goede inschatting te hebben van de kostenvoorziening die benodigd is overdracht van de verplichtingen. Indien het bestuur van mening is dat de

gehanteerde referentiefondsen hiervoor geen realistisch beeld meer geven, zal het nader onderzoek laten uitvoeren naar andere alternatieven. In dat geval kan bijvoorbeeld de benodigde kostenvoorziening bij overdracht van de verplichtingen naar een verzekeraar of algemeen pensioenfonds nader worden onderzocht.

2. Vaste kostenvoorziening (€ 2,3 miljoen): in geval de werkgever de uitvoeringsovereenkomst met het fonds beëindigd, zal het fonds binnen een periode van twee jaar de verplichtingen overdragen en het fonds liquideren. De uitvoeringskosten en liquidatiekosten tijdens deze periode zullen, conform afspraak in de uitvoeringsovereenkomst, door de werkgever worden voldaan.

Voor het geval dat de werkgever op dat moment niet in staat blijkt deze kosten te voldoen, reserveert het fonds een vast bedrag. Dit bedrag wordt bepaald als 2 maal 75% van de jaarlijkse uitvoeringskosten vermeerderd met een vast bedrag van € 300.000,- ter dekking van additionele liquidatiekosten. Het bestuur verwacht hiermee te allen tijde voldoende middelen beschikbaar te hebben om de kosten tot liquidatie van het fonds te kunnen bekostigen.

De vaste kosten worden bij herijking van de kostenvoorziening gebaseerd op de op dat moment beschikbare beste inschatting van de jaarlijkse uitvoeringskosten van het fonds. Daarbij wordt tevens geoordeeld of de hieruit volgende kosten voldoende worden geacht voor dekking van de kosten. Bij de meest recente herijking van de kostenvoorziening in 2021, leidde deze werkwijze tot een bedrag van € 2,3 miljoen.

Leeftijdsverschil tussen man en vrouw

Voor de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden wordt uitgegaan van het volgende leeftijdsverschil:

- Hoofdverzekerde man: 2 jaar en 8 maanden ouder dan medeverzekerde vrouw.
- Hoofdverzekerde vrouw: 1 jaar en 7 maanden jonger dan medeverzekerde man.

Gehuwdheid

Vóór de pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het onbepaalde partnersysteem, met een gehuwdheidsfrequentie van 100%. Na pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het bepaalde partnersysteem.

Wezenpensioen

Ter financiering van het latent wezenpensioen geldt een opslag van 5% op de contante waarde van het latent partnerpensioen voor de niet-gepensioneerden.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

De contante waarde van de vrijgestelde pensioenopbouw is voor 100% opgenomen in de Technische Voorzieningen.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

Leeftijden worden in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.

Rekenrente

De rentetermijnstructuur zoals die door DNB wordt gepubliceerd.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

De contante waarde van de vrijgestelde pensioenopbouw is voor 100% opgenomen in de Technische Voorzieningen.

Voorziening uitlooprisico

In het kader van het latente arbeidsongeschiktheidsrisico wordt een aanvullende voorziening aangehouden, zodat rekening wordt gehouden met een reservering voor toekomstige verwachte schade in verband met arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening bestaat uit de risicopremies voor het premievrijstellingsrisico uit het huidige plus het voorgaande boekjaar.

Flexibilisering, inkoop en afkoop

Flexibilisering, inkoop en afkoop van de pensioenrechten vindt plaats op basis van seksneutrale factoren. De factoren worden jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van de in deze bijlage opgenomen actuariële grondslagen. Bij de bepaling van de factoren wordt uitgegaan van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, zoals die geldt per 30 september van het voorgaande jaar.

Om de collectieve actuariële gelijkwaardigheid te bewerkstelligen, wordt gekeken naar de verhouding van de totale voorziening tussen mannen en vrouwen van de (gewezen) deelnemers zoals aanwezig primo het jaar van het bepalen van de factoren. We gaan daarbij uit de verdeling mannen en vrouwen die het komende jaar (in theorie) gebruik kunnen maken van de betreffende flexibiliserings- en afkoopfactoren. Zo is voor de factoren die betrekking hebben op uitruil bij pensionering alleen gekeken naar deelnemers die ook gebruik kunnen maken van de mogelijkheid tot pensionering.

Aanpassing grondslagen

Ten aanzien van de grondslagen geldt dat, voor zover relevant, periodiek wordt getoetst of deze nog passend zijn voor het fonds. Voor de gehuwdheidsfrequenties en opslag wezenpensioen, geeft het fonds de voorkeur aan een prudente maar stabiele grondslag. Om die reden worden deze grondslagen niet periodiek herijkt.

Voordat het bestuur het besluit neemt tot een mogelijke wijziging, wordt de opinie van de Actuariële Sleutelfunctiehouder gevraagd bij het voorstel tot wijziging van de actuariële grondslagen. In de onderstaande tabel is weergegeven wanneer de grondslagen voor het laatst zijn vastgesteld en met welke frequentie deze worden herijkt.

Grondslag	Laatstelijk vastgesteld in	Periodiciteit (in jaren)
Overlevingsgrondslagen	2022	2 jaar ⁵
Ervaringssterfte	2020	3 jaar
Gehuwdheidsfrequenties *1	2022	5
Leeftijdsverschil partners	2021	5 jaar
Latent wezenpensioen	2022	5
Opslag voor excassokosten	2021	2 jaar

*1 het fonds hanteert vóór pensioendatum een veronderstelde gehuwdheid van 100%. Deze veronderstelling is ingegeven vanuit het oogpunt van prudentie (en uitruikbaarheid op pensioenleeftijd).

⁵ De periodiciteit is in praktijk gekoppeld aan de publicatie van de nieuwe Prognosetafel door het Actuarieel Genootschap. In beginsel publiceert het Actuarieel Genootschap elke twee jaar een nieuwe Prognosetafel.

Bijlage III Bestuurs- en commissie samenstellingen (1 januari 2023)

Samenstelling bestuur

Werkgeversdelegatie:

De heer J.M. Negro (voorzitter en lid dagelijks bestuur)

De heer M. den Besten (aspirant-bestuurslid per 22 juni 2022 en beoogd sleutelfunctiehouder Interne Audit)

De heer E.H. Dijkstra (bestuurslid, penningmeester en sleutelfunctiehouder Risicobeheer).

Werknemersdelegatie:

De heer J.W. Verweij (bestuurslid)

De heer M.J.P.R. Raven (bestuurslid)

Vertegenwoordiger pensioengerechtigden:

Mevrouw J.M. de Voogd is per 17 januari 2022 benoemd als aspirant-bestuurder.

Samenstelling beleggingscommissie

De heer J. Negro (namens het bestuur)

De heer H. van Capelleveen (FirmFuture, adviseur)

Mevrouw L. Luyten (Mercer Investments, adviseur)

De heer T. Motz (Montae & Partners, operationele ondersteuning)

De heer M. Nieland (Montae & Partners, operationele ondersteuning)

Samenstelling communicatiecommissie:

De heer M.J.P.R. Raven (namens het bestuur)

Mevrouw J.M. de Voogd (namens het bestuur)

Mevrouw I. van Zetten (Montae & Partners B.V.,)

Mevrouw E. Minnesma (namens het verantwoordingsorgaan)

De heer L. Mohamed (namens het verantwoordingsorgaan)

Samenstelling risicomanagementcommissie:

De heer J.W. Verweij (namens het bestuur)

De heer M.J.P.R. Raven (namens het bestuur)

De heer E.H. Dijkstra (namens bestuur)

Mevrouw M. Olsthoorn (Montae & Partners, vervuller sleutelfunctie Risicobeheer)

Samenstelling verantwoordingsorgaan:

De heer B. van den Berg (namens de deelnemers)

De heer W. P. Klap (namens deelnemers); voorzitter

De heer L. Mohamed (namens de deelnemers)

De heer H. van Essen (namens de pensioengerechtigden);

De heer H.T.E. Kemperman (namens deelnemers); secretaris en vice-voorzitter

Mevrouw E. Minnesma (namens het verantwoordingsorgaan)

Bijlage IV Organisatie en verantwoordelijkheidsstructuur beleggingsbeleid

Organisatie

Teneinde de besluitvorming rond het beleggingsbeleid en de uitvoering daarvan effectief en transparant te laten verlopen, geldt de volgende organisatie- en verantwoordelijkheidsstructuur.

Bij de beleggingen van het fonds zijn de volgende partijen betrokken:

- het bestuur van het fonds;
- de beleggingscommissie en adviseurs van het fonds;
- de bewaarnemer, performance meter en administrateur van het fonds;
- de accountant;
- de actuaris;
- de vermogensbeheerder(s).

Het bestuur stelt op basis van ALM-studies en haalbaarheidstoets de strategische beleggingsdoelstelling vast, weergegeven door een (nominale) verplichtingen benchmark met een outperformance doelstelling en een daarbij behorende tracking error. Het bestuur delegeert zijn beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken met betrekking tot de beleggingen. Het bestuur stelt daartoe een beleggingscommissie in en benoemt de leden van de commissie. Eén van deze leden fungeert als voorzitter van de beleggingscommissie.

De beleggingscommissie draagt zorg voor het feitelijk (doen) beheren van het vermogen van het fonds. Daartoe geeft de beleggingscommissie een nadere invulling aan het beleggingsbeleid en bewaakt dit binnen de doelstelling die door het bestuur is gegeven. De beleggingscommissie bereidt tevens voorstellen voor aangaande wijziging van de beleggingsdoelstelling en het strategische beleid ten behoeve van het bestuur. De beleggingscommissie is verantwoording verschuldigd aan het bestuur. De beleggingscommissie kan zich bij de uitvoering van de aan haar gedelegeerde bevoegdheden laten adviseren door een of meerdere investment consultants.

Het dagelijkse beheer van de portefeuille wordt na besluitvorming hierover in het bestuur op advies van de beleggingscommissie uitbesteed aan (de) gespecialiseerde vermogensbeheerder(s). Er is een vermogensbeheerder aangewezen die zorg draagt voor de performance meting. De administratie van en rapportage over de beleggingen is uitbesteed aan de bewaarnemer.

Verantwoordelijkheidsstructuur beleggingsproces

Het bestuur van het fonds

Het bestuur van het fonds is verantwoordelijk voor:

1. Het (periodiek) vaststellen van de beleggingsdoelstellingen in relatie tot het premie- en toeslagbeleid, afgeleid uit de beleidskeuzematrix en (periodiek) vertaald naar een strategisch beleggingsraamwerk. In dit beleggingsraamwerk zijn opgenomen de normallocaties en bandbreedtes voor de gebruikte beleggingscategorieën en, indien van toepassing, geografische en/of valutaire onderverdeling van deze beleggingscategorieën, alsmede het vaststellen van de te gebruiken instrumenten en/of technieken. Dit alles binnen het (wettelijk) kader van het sinds 1 januari 2015 van kracht geworden nieuwe FTK (Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen);
2. Het minimaal eenmaal per jaar aan de hand van de notulen van de beleggingscommissievergadering en/of een specifieke presentatie evalueren van (de uitvoering van) het beleggingsbeleid;
3. Het na afloop van het boekjaar besluiten ten aanzien van decharge van de beleggingscommissie;
4. De benoeming van de leden van de beleggingscommissie;
5. Het steeds compleet ingevuld zijn van de beleggingscommissie en het toezien op een goed functioneren van deze commissie;
6. De selectie en benoeming van de administrateur, de accountant, de actuaris (en mogelijk de beleggingsadviseur van het bestuur);
7. Het periodiek vaststellen van dit document en het accorderen van wijzigingen daarin.

De beleggingscommissie van het fonds

De beleggingscommissie is verantwoordelijk voor en rapporteert aan het bestuur van het fonds over:

1. Het voorbereiden van de vaststelling van (en van wijzigingen in) het beleggingsraamwerk door het bestuur met inachtneming van de relevante (beleggings)richtlijnen die door de toezichthouder zijn gesteld en in relatie tot de verplichtingen.
2. Het erop toezien dat de strategische benchmark geschikt is om de beleggingsdoelstellingen van het fonds te realiseren;
3. Het zorgdragen voor de uitvoering van het beleid en het zodanig bewaken van de uitvoering van het vermogensbeheer, dat de beleggingen vallen binnen het kader dat door het bestuur is vastgesteld;
4. Het op basis van de strategische benchmark definiëren van beleggingsmandaten en benchmarks voor te onderscheiden portefeuilles en/of beleggingsfondsen;
5. Het beoordelen van (de consistentie van) het door de aangestelde beheerders gevoerde beleggingsbeleid, in het bijzonder ten aanzien van allocatie en selectie, in het licht van de marktontwikkelingen en de beleggingsbenadering van de betrokken vermogensbeheerders;
6. Het (zorgdragen voor het) vaststellen van de beleggingsresultaten van zowel het totaal der beleggingen als van dat der deelportefeuilles ten opzichte van de vastgestelde benchmarks;

7. Het erop toezien dat de commissie en het bestuur adequate rapportages ontvangen over de ontwikkeling van de beleggingen en de verplichtingen;
8. Het namens het bestuur op kwartaalbasis rapporteren aan DNB met betrekking tot de beleggingen op de daarvoor voorgeschreven wijze. De uitvoering hiervan is opgedragen aan AZL en is als zodanig vastgelegd in de administratieovereenkomst tussen het fonds en AZL;
9. Het (schriftelijk dan wel mondeling) rapporteren per jaar of zoveel vaker als ontwikkelingen dit naar het oordeel van de voorzitter wenselijk maken aan het bestuur over alle relevante zaken. In het bijzonder (de evaluatie van) de behaalde rendementen en de conclusies of maatregelen die daaruit voortvloeien, de initiatieven in het beleggingsbeleid die binnen het raamwerk zijn genomen en eventuele knelpunten die in de afgelopen periode bij de werkzaamheden van de commissie naar voren zijn gekomen;
10. Het produceren van de beleggingscomponent van het jaarverslag. Dit wordt afgestemd met de overige betrokkenen;
11. Het beheren van de geldrekeningen van het fonds;
12. Het voorbereiden van specifieke voorstellen aan het bestuur als dat daarom vraagt;
13. Het voorbereiden van voorstellen aan het bestuur tot wijzigingen van dit document;
14. Het beheersen en monitoren van de financiële risico's en hierover rapporteren aan het bestuur.

De bewaarnemer en administrateur van het fonds

Met betrekking tot de beleggingen van het fonds is de bewaarnemer ten opzichte van het bestuur verantwoordelijk voor:

1. Het in bewaring houden van de activa van het fonds;
2. Het afwickelen (settlement) van de transacties;
3. Het tijdig inzamelen van dividenden en rentecoupons, het verwerken van 'corporate actions' alsmede het terugvorderen van dividendbelasting in alle delen van de wereld waar het fonds (direct) belegt voor zover er sprake is van beleggingen in obligaties en dividendgevendende aandelen. Momenteel houdt het pensioenfonds alleen belangen in beleggingsfondsen aan, waardoor dit niet van toepassing is;
4. Het voeren van de (geconsolideerde) financiële administratie van het fonds, mede met het oog op het gereed maken van het jaarverslag van het fonds;

De vermogensbeheerder verzorgt de volgende zaken:

1. Het monitoren van de in de vermogensbeheerovereenkomst vastgelegde wegingen en bandbreedtes en de beleggingscommissie op de hoogte brengen wanneer schendingen van deze regels voorkomen;
2. Het zorg dragen voor een juiste reconciliatie tussen de waarde van de beleggingen zoals gerapporteerd door de vermogensbeheerder(s) en de waarde zoals berekend door de bewaarnemer;
3. Het, op maandbasis, aanleveren van een (geconsolideerd) performance rapport dat voldoet aan de te stellen eisen met betrekking tot volledigheid, consistentie en tijdigheid;
4. Het voeren van de beleggingsadministratie ;
5. Het uitvoeren van specifieke opdrachten van de beleggingscommissie of het bestuur.

De beleggingsadviseur

Naast het adviseren van de beleggingscommissie verzorgt de beleggingsadviseur:

1. Het opstellen van risicorapportages;
2. Financiële rapportering naar DNB: het ervoor zorg dragen dat namens het bestuur op kwartaalbasis wordt gerapporteerd aan DNB met betrekking tot de beleggingen op de daarvoor voorgeschreven wijze en binnen de door DNB gestelde termijn;
3. Opstellen van de jaarlijkse kosten transparantie;
4. Aanleveren van de aanvullend benodigde informatie aan de administrateur om de Vereist Eigen Vermogen berekeningen te kunnen maken.

De accountant

De accountant is ten opzichte van het bestuur verantwoordelijk voor:

1. De controle op de jaarrekening van het fonds;
2. Het toezien op een adequate procesvoering in het kader van het opleveren van de administratie van de beleggingen door de aangestelde financiële administrateur.

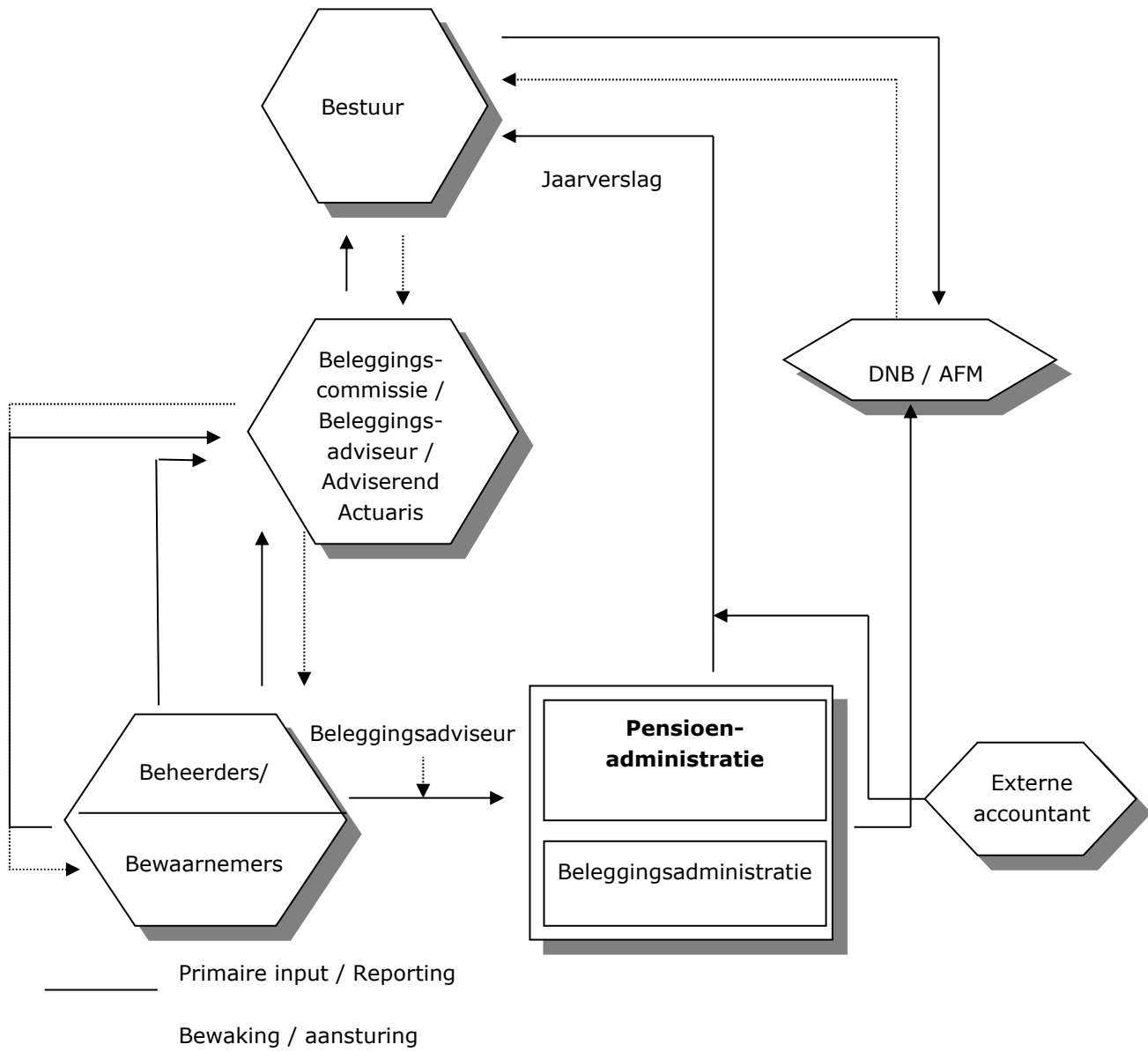
De vermogensbeheerder

Elke vermogensbeheerder is ten opzichte van het bestuur verantwoordelijk voor:

1. Het door middel van aan- en verkopen van effecten behalen van een optimaal beleggingsrendement binnen het mandaat en het overeengekomen stelsel van richtlijnen;
2. Het doen van verslag aan de beleggingscommissie omtrent het gevoerde beheer, de behaalde resultaten en de beleggingsvisie;
3. Het verschaffen van de benodigde informatie aan de bewaarnemer c.q. financieel administrateur en beleggingsadviseur betreffende portefeuille overzichten en -transacties, teneinde een accurate boekhouding en juiste en volledige rapportages van het fonds te verzekeren.

Stroomschema van aansturing en rapportage

Bijlage V Beleggingsmandaat

Mandaat Beleggingscommissie Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland

De beleggingscommissie van de Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland is een commissie met een adviserende en controlerende rol naar het bestuur op het gebied van balansbeheer, beleggingen en risicobeheer.

De leden worden door het bestuur benoemd:

- Twee werkgevers- en/of werknemersbestuursleden, waarbij de competentieniveaus en voorkeur van de bestuursleden leidend zijn;
- Twee onafhankelijke leden met expertise op het gebied van beleggingen en risicobeheer alsmede kennis van de Nederlandse pensioenmarkt.

Het Bestuur van het Fonds is verantwoordelijk voor strategische besluiten met betrekking tot balansbeheer, beleggingen en risicomanagement. De beleggingscommissie werkt binnen de richtlijnen zoals omschreven in dit mandaat en voldoet aan alle besluiten van het Bestuur.

De beleggingscommissie is binnen het mandaat belast:

1. Met betrekking tot beleggingen:

- 1.1. Periodiek een ALM-studie laten uitvoeren. Het bestuur beslist over het doel van de ALM-studie, als ook de uitgangspunten;
- 1.2. Het Bestuur adviseren over strategische keuzes gebaseerd op een ALM-studie (gebruik van risicobudget en strategische asset allocatie);
- 1.3. Het Bestuur adviseren over bandbreedten en het tactische asset allocatie beleid;
- 1.4. Beleggingsbeleid opstellen en het Bestuur hierover adviseren. Het bestuur besluit over het beleggingsbeleid;
- 1.5. Initiatief nemen voor het ontwikkelen van nieuwe beleggings- of afdekkingsstrategieën en het bestuur hierover adviseren;
- 1.6. Het Bestuur adviseren hoe de jaarlijkse premie te beleggen;
- 1.7. Uitvoering geven aan het rebalancen van de beleggingsportefeuille (in geval beleggingen zich niet binnen de tactische bandbreedte bevinden);
- 1.8. Aanpassingen met betrekking tot risicomanagement initiëren;
- 1.9. De bestaande vermogensbeheerders monitoren en, in voorkomende gevallen, een selectie van nieuwe vermogensbeheerders samenstellen;
- 1.10. Monitoren of de uitvoering van de strategische asset allocatie overeenkomt met het Bestuursbeleid;
- 1.11. De performance van de relevante mandaten ten opzichte van de specifieke benchmarks uit het beleggingsbeleid monitoren;

- 1.12. Monitoren dat vermogensbeheerders binnen het mandaat werken welke voor hun portefeuille is afgesproken (of vermogensbeheerders rebalancen binnen hun portefeuille overeenkomstig de richtlijnen die in hun specifieke mandaat is afgesproken);
- 1.13. De allocatie van beleggingscategorieën monitoren en waar nodig actie ondernemen, e.e.a. binnen de richtlijnen van het Fonds;
- 1.14. Monitoren dat de beleggingen aan de afgesproken strategische asset allocatie voldoen;
- 1.15. Monitoren dat alle vermogensbeheerders op basis van de overeengekomen contracten, richtlijnen, SLA (en/of ISAE) werken.

2. Met betrekking tot risico's:

- 2.1. De feitelijke dekkingsgraad versus het vereist eigen vermogen en het minimaal vereist eigen vermogen monitoren;
- 2.2. De feitelijke dekkingsgraad en de impact ervan op het beleggingsbeleid (bijv. veranderingen in het risicobudget) monitoren;
- 2.3. Adviseren met betrekking tot de feitelijke dekkingsgraad in relatie tot de economische omgeving;
- 2.4. Monitoren van het risico van de beleggingen t.o.v. de verplichtingen met behulp van risicorapportages opgesteld door de extern adviseur, in relatie tot het risicobudget volgend uit de ALM-studie;
- 2.5. Adviseren over mogelijke wijzigingen in het beleggingsbeleid als gevolg van het werkelijke risico t.o.v. het risicobudget;
- 2.6. Specifieke risico's monitoren, zoals:
 - 2.6.1. renterisico (overeenkomstig de uitgevoerde matchingstrategie);
 - 2.6.2. zakelijke waardenrisico;
 - 2.6.3. valutarisico;
 - 2.6.4. kredietrisico;
 - 2.6.5. ESG risico.

3. Met betrekking tot vastlegging:

- 3.1. De beleggingscommissie informeert het Bestuur (minstens) op kwartaalbasis inzake balansmanagement, de beleggingen en de risico's met behulp van rapportages opgesteld door de externe adviseur en het Bestuursbureau
- 3.2. De beleggingscommissie rapporteert op een ad hoc basis als de performance, risico's of dekkingsgraad hiertoe aanleiding geven;
- 3.3. De beleggingscommissie rapporteert op een ad hoc basis over specifieke risico's zoals omschreven in het crisisplan of over specifieke verzoeken vanuit het Bestuur.

Gedelegeerde taken Beleggingscommissie

Het Bestuur van het Fonds kan de beleggingscommissie autoriseren om over specifieke onderwerpen te besluiten. In dit mandaat wordt hiertoe voor onderstaande

onderwerpen specifiek toestemming verleend. De beleggingscommissie zal het bestuur over deze besluiten achteraf informeren.

De Beleggingscommissie is via het Bestuursbureau eerste aanspreekpunt voor externe partijen met betrekking tot formele zaken.

Het Bestuur van het Fonds autoriseert de Beleggingscommissie besluiten te nemen over:

- 1.1. Het monitoren en rebalancen van de portefeuille binnen de beleggingsrichtlijnen;
- 1.2. Het onderzoeken van nieuwe beheerders en/of beleggingscategorieën en hieraan uitvoering te geven na formeel akkoord van het Bestuur;
- 1.3. De wijze waarop beschikbare middelen belegd worden of de verkoop van beleggingen in het geval van liquiditeitsproblemen, e.e.a. binnen de beleggingsrichtlijnen;
- 1.4. Stappen t.a.v. het rente afdekkingspercentage binnen de restricties zoals vastgelegd in het beleggingsplan;
- 1.5. Asset allocatiewijzigingen tussen bestaande asset categorieën in de returnportefeuille tot maximaal 5% van het totaal belegd vermogen ten opzichte van de strategische allocatie zoals in de beleggingsrichtlijnen beschreven;
- 1.6. In noodgevallen uitsluitend besluiten te nemen over mutaties binnen de beleggingsportefeuille (teneinde verliezen op de portefeuille te voorkomen), in samenspraak met één of meerdere bestuursleden, zijnde geen lid van de Beleggingscommissie. Onder noodgevallen wordt verstaan besluiten die binnen enkele dagen genomen moeten worden. Daar waar mogelijk worden alle bestuursleden betrokken. Minimaal één externe adviseur heeft aangegeven dat het inderdaad een noodgeval betreft.

Het Bestuur van het Fonds kan de Beleggingscommissie voor aanvullende onderwerpen beslissingsbevoegdheid geven in een formele Bestuursvergadering.

Vergaderingen

De beleggingscommissie heeft periodieke vergaderingen met de vermogensbeheerders van de mandaten. Wanneer de situatie erom vraagt, heeft de beleggingscommissie extra vergaderingen of conference calls naast de periodieke vergaderingen.

Bij spoedgevallen (gebeurtenissen zoals omschreven in het crisisplan) die de onmiddellijke aandacht van het Bestuur van het Fonds vereisen, kan de beleggingscommissie om een ad hoc vergadering of ad hoc conference call met het Bestuur of een schriftelijk (per e-mail) besluit van alle individuele Bestuursleden vragen.

Verslaglegging, verantwoording en rapportage

Van de vergaderingen van de Beleggingscommissie wordt een actie en besluitenlijst gemaakt. Deze actie en besluitenlijst worden na vaststelling aan het Bestuur ter beschikking gesteld.

Besluiten genomen door de Beleggingscommissie worden vastgelegd in de centrale database waarin alle door het Bestuur, commissies en werkgroepen genomen besluiten worden vastgelegd.

De Beleggingscommissie rapporteert:

1. Per kwartaal via de RisicoMonitor aan het Bestuur inzake balansmanagement, de beleggingen en de risico's;
2. Op een ad hoc basis als de performance, risico's of dekkingsgraad hiertoe aanleiding geven;
3. Op een ad hoc basis over specifieke risico's zoals omschreven in het crisisplan of over specifieke verzoeken vanuit het Bestuur.

Besluitvorming

Besluiten dienen te allen tijden genomen te worden op basis van unanimiteit van de leden die namens het Bestuur in de Beleggingscommissie zitting hebben. Indien er geen sprake is van unanimiteit, zal het voorstel aan het Bestuur worden voorgelegd. Externe adviseurs hebben geen beslissingsbevoegdheid.

Bovengenoemde wijze van besluitvorming geldt voor alle besluiten zoals opgenomen in artikel 5, met uitzondering van besluiten in geval van noodgevallen zoals opgenomen in artikel 5, lid 1.6. De besluitvorming in geval van noodgevallen is in lid 1.6 opgenomen.

Besluiten dienen te alle tijden schriftelijk te worden vastgelegd.

Evaluatie

De commissie evalueert en rapporteert jaarlijks aan het Bestuur met betrekking tot beleggingsgerelateerde kosten:

- De kosten van beleggingsrapporten/-monitors;
- De kosten van beleggingsadviseurs;
- De kosten van de externe adviseurs van de commissie;
- De opleidingskosten van de leden van de commissie;
- Alle kosten die nodig zijn voor het proactief en effectief functioneren van de commissie met betrekking tot haar controlerende en adviserende rol inzake beleggingen en risico's.

Rol Externe adviseurs Beleggingscommissie

Externe adviseurs hebben slechts adviesrecht en derhalve geen beslissingsbevoegdheid. De Externe adviseurs zijn belast met:

1. Het leveren van een bijdrage in de periodieke vergaderingen (en incidenteel in andere vergaderingen of conference calls) van de beleggingscommissie na voorbereiding en op basis van de ontvangen documenten:
 - 1.1. Een korte en beknopte analyse of advies leveren;
 - 1.2. Om een extra vergadering vragen als de (maandelijkse of driemaandelijkse) rapportages hierom vragen;
 - 1.3. Proactief actie ondernemen op het gebied van beleggingsbeleid.
2. Het uitbrengen van advies over algemene ontwikkelingen in de financiële markten en de consequenties van die ontwikkelingen op de institutionele portefeuilles in het algemeen en op het Fonds in het bijzonder. Dit advies wordt ondersteund door de impliciete kennis over andere pensioenfondsen.
3. Bijdragen aan het strategisch en tactisch advies van de Beleggingscommissie aan het Bestuur.
4. De discussie op gang brengen als de financiële markten veranderingen in het risicoprofiel of risicoallocatie vereisen.
5. Ondersteuning bieden bij het vertalen van besluiten naar specifieke richtlijnen ten behoeve van de beheerder(s) van het Fonds en de communicatie van het Fonds aan die beheerder(s).

Beperkingen op het mandaat

Het Bestuur van het Fonds kan aangeven zelf een besluit te willen nemen.

In alle gevallen waarbij twijfels bestaan binnen de Beleggingscommissie over het te nemen besluit zal de besluitvorming worden voorgelegd aan het Bestuur van het Fonds.

In die gevallen waarbij precedentwerking kan worden verwacht of waarbij de risico's en/of de financiële consequenties voor het Fonds niet duidelijk kunnen worden overzien, zal besluitvorming aan het Bestuur van het Fonds worden overgelaten.

Buiten het mandaat vallen de bevoegdheden en besluitvorming welke door het Bestuur bij of krachtens mandaat aan het Dagelijks Bestuur of de Communicatiecommissie zijn toegekend.

In geval van onvoorziene omstandigheden besluit het Bestuur.

Bijlage VI Verklaring inzake beleggingsbeginselen

Artikel 1. Introductie

Inleiding

Deze verklaring inzake beleggingsbeginselen geeft beknopt de uitgangspunten weer van het beleggingsbeleid van Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland (hierna: het fonds). Het in deze verklaring weergegeven beleggingsbeleid heeft alleen betrekking op het vermogen belegd door en voor risico van het fonds en dus niet op de beleggingen uit hoofde van de Beschikbare Premie Module en de Vrijwillige Bijspaar Module.

Op verzoek van een belanghebbende bij het fonds wordt de verklaring inzake beleggingsbeginselen verstrekt.

Conform geldende wet- en regelgeving gaat de verklaring in op:

- de doelstelling van het beleggingsbeleid;
- risicobeheerprocedures;
- risicoprofiel
- de toegepaste wegingmethodes voor beleggingsrisico's en de strategische allocatie van de activa in het licht van de aard en de looptijd van de pensioenverplichtingen van het fonds.
- Risicohouding
- ESG toepassing in het beleggingsbeleid

Doelstelling beleggingsbeleid

Het strategisch beleggingsbeleid is afgeleid van de volgende doelstellingen:

Primaire doelstelling

Het fonds stelt zich als hoofddoel het nakomen van haar pensioenverplichtingen, daarbij in aanmerking nemend dat deze verplichtingen nominaal zijn en er geen sprake is van een toeslag(ambitie), met uitzondering van het partnerpensioen en het wezenpensioen ingaande voor de pensioenrichtdatum.

Door de wet toekomst pensioenen zullen er significante wijzigingen zijn in het pensioenstelsel, hierdoor is het onzeker of de primaire doelstelling ongewijzigd blijft. Het bestuur heeft besloten, in afwachting van de gesprekken met de sociale partners, nog geen significante besluiten te nemen over de beleggingsstrategie voor het komend beleggingsjaar.

Secundaire doelstellingen

- Korte termijn doelstelling is het realiseren van een bepaalde buffer om de kans op bijstorten te verkleinen en voldoende zekerheid in te bouwen om tot een financieel stabiel fonds te komen.
- Lange termijn doelstelling is een hoge en stabiele dekkingsgraad tot een niveau waarop sprake kan zijn van premiekorting.

Scheiding van belangen

Het fonds zorgt ervoor dat bij de personen die belast zijn met (de uitvoering van) het beleggingsbeleid geen sprake is van belangenverstremgeling of tegenstrijdige belangen. De personen die belast zijn met (de uitvoering van) het beleggingsbeleid zijn gebonden aan de door het fonds opgestelde gedragscode. Deze gedragscode voldoet aan de eisen die De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten hieraan stelt. De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode.

Artikel 2. Uitvoering

Uitbesteding

Het vermogensbeheer en de beleggingsadministratie is uitbesteed aan Columbia Threadneedle Management Limited (handelend onder de naam Columbia Threadneedle), Vanguard, en Capital Group (de vermogensbeheerders).

Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de Pensioenwet en de regelgeving van De Nederlandsche Bank op het gebied van uitbesteding. Het fonds stelt voor iedere extern uit te voeren activiteit onder meer een uitbestedingsovereenkomst op die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de Pensioenwet bepaalde. Zogenaamde Service Level Agreements (SLA's) maken deel uit van deze overeenkomsten.

Beleggingsadviseur

Het bestuur heeft twee beleggingsadviseurs aangesteld die de vergaderingen van de beleggingscommissie bijwonen en op uitnodiging de vergaderingen van het bestuur. De beleggingsadviseurs adviseren de beleggingscommissie ten aanzien van het formuleren en uitvoeren van het beleggingsbeleid en financiële risico's.

Strategisch beleggingsbeleid

Het bestuur stelt periodiek het strategisch beleid vast inclusief de verdeling van de portefeuille over de beleggingscategorieën aandelen, vastrentende waarden en het strategische renteafdekkingspercentage.

Voor het realiseren van de eerste doelstelling is een matchingportefeuille ingericht. Voor het realiseren van de tweede doelstelling is een returnportefeuille ingericht, waarmee getracht wordt extra rendement te behalen ten opzichte van de waarde ontwikkeling van de nominale verplichtingen, rekening houdend met een vastgestelde tracking error. Het te behalen extra rendement kan dan worden aangewend voor versterking van de reserves.

Ten aanzien van de eerste doelstelling heeft het fonds besloten, het renterisico op de verplichtingen af te dekken, inclusief het renterisico op de jaarlijkse premie. De strategische rente-afdekking is vormgegeven volgens een vaste renteafdekking, waarbij gestuurd wordt op een renteafdekking in een marktwaardeomgeving. Rondom de strategische weging is een

bandbreedte vastgesteld. Het pensioenfonds heeft 75% van het renterisico op de verplichtingen in marktrente termen wordt afgedekt.

De looptijd van een deel van het vermogen wordt in overeenstemming gebracht met de looptijd van de Technische Voorzieningen. Dit gebeurt door gebruik te maken van het BMO LDI-fonds in de zogenaamde Matching portefeuille. Dit is verder uitgewerkt in paragraaf 7.2.

Ten aanzien van de tweede doelstelling wordt een rendementsportefeuille gehanteerd waarin aandacht wordt gegeven aan allocaties en bandbreedtes betreffende:

- verdeling over beleggingscategorieën;
- valutabeleid;
- samenstelling vastrentende portefeuille;
- samenstelling aandelenportefeuille.

Het uitvoering geven aan de beleggingsdoelstelling van het strategisch beleggingsbeleid is gebaseerd op de meest recent uitgevoerde Asset Management Liability (ALM)-studie en eventueel andere beleidsondersteunende studies.

De taak van de vermogensbeheerders is om het vermogen van het fonds te beleggen in overeenstemming met het door het bestuur bepaalde beleggingsbeleid. Uitgangspunt daarbij is dat er een zodanige balans is tussen het benutten van rendementskansen en het beheersen van risico's, dat het fonds zijn pensioentoezeggingen op lange termijn gestand kan doen. Tevens is het beleggingsbeleid erop gericht een extra rendement te behalen dat het fonds kan aanwenden voor versterking van de reserves.

1. Algemene uitgangspunten beleggingsbeginselen

Bij de uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid staat de 'prudent-person' regel centraal: Deze regel heeft de onderstaande uitgangspunten:

- het fonds doet de beleggingen in het belang van de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en hun pensioengerechtigde nabestaanden;
- de activa worden naar behoren gediversifieerd;
- de beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktwaardering;
- indien sprake is van beleggingen in de werkgever worden deze beperkt tot ten hoogste 5% van de portefeuille als geheel; ingeval de werkgever tot een groep behoort, worden beleggingen in de werkgever die tot dezelfde groep als de bijdragende onderneming behoren, beperkt tot ten hoogste 10% van de portefeuille.

Het bestuur heeft investment beliefs vastgesteld welke onderverdeeld zijn naar:

1. Beleggingsproces
2. Financiële markten
3. Organisatie
4. Maatschappelijk verantwoord en governance

Investment beliefs vanuit het oogpunt van het beleggingsproces

De basis van de strategische portefeuille is de structuur van de verplichtingen

De beleggingsportefeuille van een pensioenfonds is onlosmakelijk verbonden met de structuur van haar verplichtingen. Beleggingen dienen dan ook niet separaat bekeken te worden, maar vanuit haar gevoeligheid ten opzichte van de passivazijde van de balans.

Goede processen zijn een essentiële voorwaarde voor prestaties

Consistente en systematische beleggingsprocessen zijn een belangrijke bron voor een duurzaam rendement.

Het managen van beleggingsrisico's is minimaal zo belangrijk als het genereren van rendementen

Risico's bepalen of de beleggingsdoelstelling kan worden behaald. Belangrijke maatstaven hierbij zijn scenario's, de kansen dat een bepaald scenario zich voordoet en de mate van verlies dat optreedt in een bepaald scenario.

Investment beliefs financiële markten

Beleggingsrisico wordt beloond

Het nemen van weloverwogen beleggingsrisico bij de selectie van beleggingen wordt op lange termijn beloond in de vorm van een hoger rendement. Niet ieder risico draagt bij tot een beter verwacht rendement, maar een hoger rendement kan niet zonder het nemen van beleggingsrisico.

Diversificatie voegt waarde toe zonder rendement te kosten

Spreiding over verschillende beleggingscategorieën, stijlen, regio's, etc. is een effectieve manier om de verhouding tussen rendement en risico op portefeuille niveau te verbeteren. Het risico per categorie wordt hierdoor niet kleiner, maar wel op het niveau van de totale portefeuille zonder dat hier verwacht rendement voor hoeft te worden ingeleverd.

Eenvoud en transparantie

Bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille zijn eenvoud en transparantie belangrijk. Hiermee blijft de portefeuille overzichtelijk en past deze ook bij de governance van het pensioenfonds.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft een langetermijnvisie op de ontwikkeling van financiële markten en gebruikt deze in haar strategisch beleid. Daarnaast houdt het bestuur rekening met de ontwikkelingen van het nieuwe pensioenakkoord en de overgang naar het nieuwe stelsel.

De visie wordt gehanteerd bij:

- Het uitvoeren van een ALM-studie;
- De implementatie van een nieuwe strategische beleggingsmix (inclusief renteafdekking);
- Het beleggen van nieuwe gelden en herbalancering;
- Om tactisch beleid binnen en over beleggingscategorieën uit te voeren.

Niet alle markten zijn (volledig) efficiënt

Als professionele belegger kan het pensioenfonds profiteren van deze marktinefficiënties door het voeren van een actief beleid. Echter, sterk ontwikkelde markten zijn dermate efficiënt dat daar geen voordeel voor actief beleggen te behalen is. Daardoor kan bijvoorbeeld in ontwikkelde aandelenmarkten gebruik worden gemaakt van passieve producten, gezien de hoge mate van efficiëntie van de markt en de lagere kosten. Daarentegen kan bijvoorbeeld actief beleid worden gevoerd in inefficiënte/opkomende markten. Ook actief beleid in de vorm van tactische asset allocatie kan waarde toevoegen aan de portefeuille. Het verwachte extra rendement bij actief beleid moet de extra uitvoeringskosten meer dan compenseren.

In de matchingportefeuille wordt geen actief beleid gevoerd gezien de doelstelling van deze portefeuille.

Het pensioenfonds hanteert voor de returnportefeuille een 'passief tenzij' model. Voor elke beleggingscategorie maakt het pensioenfonds een expliciete keuze tussen actief en passief beleggen. Een mix van beiden is mogelijk.

Pensioenfondsen moeten zorg dragen voor een hoge liquiditeit in de portefeuille

Beleggers houden er niet van als ze hun beleggingen moeilijk kunnen verkopen en ze verplicht zijn ze lang aan te houden. De huidige tijd eist liquiditeit, eenduidige waardering en flexibiliteit. Het pensioenfonds kan hooguit in zeer beperkte mate (maximaal 10% van het balanstotaal) gebruik maken van illiquide beleggingen.

Derivaten kunnen gebruikt worden om op een efficiënte manier de portefeuille in te richten

Met derivaten is het mogelijk om op een efficiënte en goedkope manier de gewenste strategische portefeuille te implementeren. De werking van de te gebruiken derivaten moet in hoofdlijnen begrijpelijk zijn.

Het gebruik van derivaten door de vermogensbeheerder is toegestaan binnen collectieve beleggingvehikels die door de vermogensbeheerder, na toestemming van het pensioenfonds, worden gebruikt. Dit betreft in het bijzonder rentederivaten.

Ten einde het renterisico ten opzichte van de verplichtingen op een efficiënte wijze te beheersen wordt het de vermogensbeheerder toegestaan rentederivaten aan te gaan. Door middel van het gebruik van leverage is het mogelijk om met de matchingportefeuille een groter deel van het renterisico ten opzichte van de verplichtingen af te dekken dan de marktwaarde van de matchingportefeuille (ofwel met minder middelen wordt een bepaalde gewenste positie ingenomen).

Er wordt alleen belegd in beleggingen die transparant en begrijpelijk zijn

Het beleggingsbeleid moet uitlegbaar zijn waarbij zowel positieve als negatieve resultaten uitgelegd kunnen worden. En waarom bepaalde beleggingsbeslissingen zijn genomen door het bestuur. Het bestuur kijkt naar de risico's binnen de beleggingsportefeuille en ook naar de risico's ten opzicht van de verplichtingen. En beoordeelt de risico's zowel kwantitatief als

kwalitatief. Er wordt vanuit dat oogpunt dan ook gestreefd naar een zo groot mogelijke mate van transparantie in beleggingsfondsen. Het bestuur wenst te allen tijde inzicht te hebben in het risicoprofiel en de risicokarakteristieken van een beleggingsfonds.

Investment beliefs vanuit een organisatorisch oogpunt

De beste beleggingsresultaten worden behaald door een gespecialiseerd beleggingsteam gecombineerd met een hoge mate van uitbesteding aan externe managers

Op deze manier kan het bestuur de aandacht volledig richten op de pensioenverplichtingen en de doelstellingen van de organisatie zelf.

Kosten die verband houden met het beleggingsbeleid dienen goed in ogenschouw genomen te worden

Kosten staan vast, rendementen zijn onzeker. Hogere kosten voor een actief beleid zijn zeker, terwijl dit voor het extra beleggingsresultaat niet geldt. De kosten dienen dus minimaal goedge maakt te worden door de verwachte outperformance en dienen continu goed geanalyseerd te worden.

Daarbij geldt dat de kosten van vermogensbeheer vergeleken zullen worden met een institutionele benchmark voor vermogensbeheerkosten.

Investment beliefs vanuit een ecologisch, sociaal en governance oogpunt

Het pensioenfonds houdt zich vanwege ethische en maatschappelijke doelstellingen aan de wet- en regelgeving op het gebied van ESG.

De primaire doelstelling van het pensioenfonds blijft ten alle tijden het uitvoeren van de pensioenregeling. Het pensioenfonds doet dit op een verantwoorde wijze, waarbij tevens kosten, rendement en risico's worden afgewogen. Voor de beleggingen betekent dit dat moet worden voldaan aan de minimum wet- en regelgeving ten aanzien van 'ESG':

- Environmental;
- Social;
- Governance

Het pensioenfonds houdt zich daarnaast aan wet- en regelgeving zoals de regelgeving m.b.t. het vermijden te beleggen in bedrijven die controversiële wapens maken, onderhouden of verhandelen en sanctiewetgeving.

Het pensioenfonds belegt haar vermogen via beleggingsfondsen en heeft de invulling van haar ESG beleid uitbesteed aan de vermogensbeheerders van de beleggingsfondsen. De vermogensbeheerders voeren het ESG beleid uit door voting en engagement. Bij engagement wordt op een constructieve manier de dialoog met de ondernemingen waarin wordt belegd aangegaan op het gebied van organisatiestructuur, de maatschappij en het milieu. Met stemmen wordt het stemrecht van het pensioenfonds uitgevoerd. Beide instrumenten hebben als doelstelling om de aandeelhouderswaarde te behouden en te verbeteren.

Uitgangspunten ESG-beleid

Het pensioenfonds heeft de volgende uitgangspunten voor haar maatschappelijk verantwoord beleid gedefinieerd:

- SPAN streeft naar een beleid dat werkbaar is voor wat betreft de implementatie en monitoring.
- SPAN is zich ervan bewust dat er geen eenduidige onderzoeken zijn die aantonen dat duurzaam beleggen ook daadwerkelijk tot een structureel hoger of lager financieel rendement leidt.
- Bij beleggingen met gelijke risico- rendementskarakteristieken (ter beoordeling van de beleggingscommissie) en kosten gaat de voorkeur uit naar een invulling met verantwoord beleggen;

ESG criteria:

- De principes van de Global Compact van de Verenigde Naties worden als normenkader genomen voor de invulling van het beleid.
- De vermogensbeheerorganisaties waar het Pensioenfonds mee samenwerkt, erkennen en maken de algemeen door de Verenigde Naties vastgestelde minimale maatschappelijke normen onderdeel van hun ondernemingsbeleid, strategie, cultuur en dagelijkse gang van zaken (ondertekenaars UNPRI).

Risicobeheersing

Valutarisico wordt als volgt beheerst:

Vastrentende beleggingen

De vastrentende beleggingen binnen de rendementsportefeuille worden wereldwijd belegd. Beleggingen in niet-euro leningen dienen zoveel mogelijk te zijn afgedekt naar de euro. Voor de staatsleningen in opkomende landen betekent dit:

- Staatsleningen in opkomende landen die genoteerd zijn in dollar, worden volledig afgedekt naar de euro.
- Staatsleningen in opkomende markten die genoteerd zijn in lokale valuta, worden niet afgedekt.

Aandelen

- Het valutarisico in de internationale aandelen-portefeuille (ontwikkelde landen) wordt afgedekt. Het valutarisico van aandelen opkomende landen, wordt niet afgedekt.

Renterisico

Het fonds beheerst dit risico door de matching portefeuille, die is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De strategische rente-afdekking is vormgegeven volgens een dynamisch renteafdeckingsbeleid waarbij gestuurd wordt op een renteafdekking in een marktwaardeomgeving. Rondom de strategische weging is een bandbreedte vastgesteld. Er zijn 'triggers' ingebouwd. Afhankelijk van marktomstandigheden kan gekozen worden voor een lager renteafdeckingsregime.

Kredietrisico

Kredietrisico wordt gelopen in de matching portefeuille door het aangaan van swaps met tegenpartijen. Hierbij wordt dagelijks onderpand uitgewisseld. Verder worden alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid geaccepteerd en worden minimaal drie verschillende partijen geselecteerd om het risico te beperken. Daarnaast is er sprake van kredietrisico in de matchingportefeuille doordat een groot deel wordt belegd in cash / kortlopende leningen en er kan worden belegd in staatsobligaties.

Binnen de rendementsportefeuille wordt bewust kredietexposure gelopen binnen de credit portefeuille en emerging market staatsleningen. Door het gebruik van collectieve beleggingsvehikels wordt dit risico over vele verschillende debiteuren gespreid. Binnen de beleggingsvehikels is het uitlenen van effecten tegen een vergoeding in beperkte mate toegestaan. Ook hier wordt kredietrisico gelopen.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico speelt een belangrijke rol binnen de matchingportefeuille, aangezien er belegd wordt in rentederivaten. Het BMO LDI-fonds maakt vooralsnog gebruik van bilateraal afgesloten swaps waarvoor specifieke afspraken gelden voor het beheer van het onderpand in cash (cash collateral). Het pensioenfonds evalueert periodiek om over te stappen naar het centraal clearen van de swaps.

De beheerder monitort en beheert het proces van collateral uitwisseling op dagelijkse basis en zorgt ervoor dat er steeds over voldoende onderpand wordt beschikt.

Maandelijks volgt de beleggingscommissie de rapportages van BMO over de ontwikkeling van de liquide middelen in het BMO-LDI fonds.

Concentratierisico

De beleggingsportefeuille van het fonds is zodanig samengesteld dat:

- er wordt belegd in verschillende asset-categorieën;
- er wordt binnen aandelen belegd in verschillende regio's, sectoren en ondernemingen;
- er wordt binnen vastrentende waarden belegd in verschillende soorten debiteuren.

Het bovenstaande is erop gericht om concentratierisico zo veel mogelijk uit te sluiten. Verder beleggen de genoemde beleggingsfondsen waarin wordt belegd in een groot aantal verschillende debiteuren/namen; hierdoor is het belang van het fonds in een individuele debiteur zeer gering. Uitzondering hierop kunnen de relatief grotere belangen per land in de matching portefeuille zijn indien gekozen wordt voor een invulling met staatsobligaties. Dit belang kan relatief groot zijn m.b.t. bijvoorbeeld een grote allocatie naar o.a. de Franse, Nederlandse en Duitse staat. Het bestuur is hiervan op de hoogte en vindt een dergelijke concentratie echter niet onwenselijk, omdat het in dat geval de veiligere staatsobligaties betreft.

Het beleggingsbeleid wordt periodiek, met een jaarlijkse tussentijdse beoordeling, geanalyseerd. Belangrijk analyse instrument hierbij is de Asset Liability Management studie, waarbij ontwikkelingen in de beleggingen en verplichtingen in hun onderlinge samenhang worden beoordeeld.

De beheerders van de portefeuille en andere uitbestedingspartijen worden na een selectieproces aangesteld.

De beleggingsportefeuille en de beheerders en uitbestedingspartijen worden via maand- en kwartaalrapportages gemonitord.

Risicohouding

Kwalitatieve beschrijving Risicohouding

De door het bestuur gekozen risicohouding is gebaseerd op de volgende (beleids)uitgangspunten:

- Het streven van het bestuur is om de pensioenen van alle deelnemers nominaal in stand te houden. Het beleid van het fonds is er primair op gericht om de kans op kortingen tot een minimum te beperken;
- Het bestuur streeft naar een dekkingsgraad die minimaal gelijk is aan het Vereist Vermogen;
- Het bestuur gaat ervan uit dat het fonds zelfstandig blijft;

Uitkomsten ALM- studie

Het bestuur heeft in mei 2015 een ALM-studie uit laten voeren. Deze ALM-studie diende vooral om een balans te vinden tussen het te lopen beleggingsrisico en de kans op bijstorting. Dit betreft dan de kwantitatieve invulling van de risicohouding en hiermee het beleggingsbeleid. Tevens is daarbij het passende premiebeleid beoordeeld.

Risicobereidheid bestuur

Het bestuur heeft vervolgens tijdens de ALM-studie gefocust op de beleggingsrisico's in relatie met de verwachte pensioenresultaten. De uiteindelijke strategische beleggingsmix voor het pensioenfonds is dan geen doel op zich, maar een resultante van de gewenste beleggingsrisico's en pensioenresultaten.

Risicobereidheidsonderzoek bestuur

Via vier vragen heeft het bestuur zich over zijn risicobereidheid uitgesproken. Deze vragen behandelen de risicobereidheid ten aanzien van:

1. de hoogte van de door de werkgever te betalen premie in relatie tot de door het fonds benodigde kostendekkende premie (in een gemiddeld scenario);
2. de kans op bijstorting gedurende 15 jaar (in een gemiddeld scenario);
3. de cumulatieve verwachte bijstorting na 15 jaar (in een gemiddeld scenario en in een risicoscenario);
4. de korte termijn dekkingsgraad (spreiding over 1 jaar).

Per vraag zijn vier verschillende beleggingsvarianten doorgerekend met een verschillend risicoprofiel. De risicoprofielen zijn A, B, C of D genoemd waarbij risicoprofiel A de meest conservatieve beleggingsmix kent en risicoprofiel D de meest offensieve beleggingsmix is. De berekeningen zijn uitgevoerd vanuit een startdekkingsgraad gelijk aan de feitelijke dekkingsgraad per 31 december 2014 onder het nieuwe FTK van 111,6% en vanuit een startdekkingsgraad ter grootte van 120%.

Uiteindelijk is hiermee een impliciete risicohouding afgeleid die past bij de doelstellingen en karakteristieken van het fonds. De vragen zijn bewust zodanig gekozen dat gekeken wordt naar

de korte en lange termijn en de effecten van bijstortingen en premie vanuit het oogpunt van alle belanghebbenden.

Meest wenselijke risicoprofiel

De uitkomsten van de hiervoor genoemde vier vragen dienden als leidraad voor een kwalitatieve discussie over het gewenste risicoprofiel. Het bestuur heeft aan de hand van deze resultaten gekozen voor het huidige risicoprofiel. Een belangrijk argument is dat het fonds een relatief jong fonds is en daardoor een lange horizon heeft om schokken op te vangen. Daarnaast verwacht het bestuur dat in de toekomst hogere rendementen behaald kunnen worden, waardoor het premieniveau van de werkgever op de lange termijn houdbaar is.

Als gevolg van de verhoging van het risicoprofiel nemen wel de risico's op bijstorting toe. Daarmee wordt ook de afhankelijkheid van de werkgever groter. Een toename van het risicoprofiel vereist ook een hoger vereist vermogen en resulteert dus in een hogere (kostendekkende) premie. Het bestuur acht deze gevolgen acceptabel aangezien de bijdragen aan het pensioenfonds voor de werkgever relatief klein zijn ten opzichte van de totale balans.

In een algehele strategische heroriëntatie die het fonds in 2015 heeft uitgevoerd en waarbij het fonds onder andere een zogenaamde SAA-analyse heeft uitgevoerd, heeft het pensioenfonds het gekozen hogere risicoprofiel vertaald in feitelijke strategische allocaties.

Het bestuur heeft eind 2021 wederom een ALM- studie laten uitvoeren. Aan de hand van de uitkomsten van de ALM-studie heeft het bestuur geconcludeerd dat zowel het strategisch beleid als de risicohouding van het bestuur ongewijzigd blijven.

Strategische allocatie

In onderstaande tabel is de verdeling tussen matching- en returnportefeuille van het fonds weergegeven.

Daarnaast is het niveau van de renteafdekking opgenomen. De strategische rente-afdekking is vormgegeven volgens een vast renteafdekkingsbeleid op 75% van het renterisico van de verplichtingen op marktwaarde. Rondom de strategische weging is een bandbreedte vastgesteld.

Hoofdcategorieën en bandbreedte	Strategische norm
Matchingportefeuille	54%
Returnportefeuille	46%
Returnportefeuille aandelen	Strategische norm
Wereldwijd	63%
Emerging markets	7%
Totaal	70%
Returnportefeuille vastrentende waarden	Strategische norm
Global credits	15%
Emerging market debt Hard currency	15%

Liquide middelen	0%
Totaal	30%
Rentebeleid	Strategische norm
Rente-afdekking	75%

Strategisch beleggingsbeleid Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland 2023

Risicohouding voor de korte termijn

De risicohouding van het fonds komt voor de korte termijn tot uitdrukking in de hoogte van het Vereist Vermogen en een bandbreedte daarvoor. Aan de hand van analyses en na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan, heeft het bestuur de risicohouding vastgesteld. Deze risicohouding wordt vertaald in een nieuwe strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Ook voor de mate van renteafdekking wordt een strategisch beleid met bandbreedtes vastgesteld.

Het korte termijn risico, gemeten door middel van het Vereist Vermogen⁶ (VV) bij de strategische beleggingsportefeuille, bedraagt per 30 september 2021 112,8%. De korte termijn risicohouding heeft een bandbreedte tussen 112% en 123%. Het VV en de bandbreedtes zijn berekend op basis van de rentestand per 30 juni 2015. In het verleden bewoog de korte termijn risicohouding mee met de rentestand. Sinds 1 januari 2020 is de risicohouding vastgesteld op een vaste bandbreedte. Hierdoor is de risicohouding niet meer afhankelijk van de marktbevingen en wordt de signaalfunctie van de risicohouding vergroot.

Kwantitatieve beschrijving van de lange termijn risicohouding

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Ondergrenzen worden vastgesteld ten aanzien van:

- het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen;
- het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds;
- het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad in een slechtweersscenario.

Het fonds voert periodiek een haalbaarheidstoets uit die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Er is een aanvangshaalbaarheidstoets en een jaarlijkse haalbaarheidstoets.

De aanvangshaalbaarheidstoets is in juni 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van de invoering van het nieuwe FTK per 1 januari 2015. In de jaren erna heeft het

⁶ NB vanaf 2016 hanteert de toezichhouder een aangepaste definitie voor de berekening van de dekkingsgraad en het Vereist Vermogen. Naast de verplichtingen en het vermogen uit de basisregeling (risico fonds), dient ook rekening te worden gehouden met verplichtingen en het vermogen uit de excedentregeling (risico deelnemers). De risicohouding wordt uitgedrukt in het VV dat is gebaseerd op de basispensioenregeling.

fonds de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Voor de bepaling van de lange termijn risicohouding is de kwalitatieve risicohouding als uitgangspunt gehanteerd.

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets per de rapportagedatum van 1 januari 2021 zijn als volgt:

1. Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau vanuit de financiële positie waarbij wordt voldaan aan het Vereist Vermogen (109,1%). Het verwachte pensioenresultaat komt uit op 76,7%.
2. Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau vanuit de feitelijke financiële positie per 1 januari 2021 (115,5%). Het verwachte pensioenresultaat komt uit op 76,7%.
3. Het pensioenresultaat op fondsniveau in een 'slecht weer scenario'. Deze uitkomst is gepresenteerd in een maximale relatieve afwijking (bandbreedte) ten opzichte van de mediaan. Deze afwijking komt uit op 10,7%.

Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader kiest het fonds de volgende grenzen in het kader van de uitvoering van de haalbaarheidstoets:

- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is gelijk aan 60%.
- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds bij het van toepassing worden van het nieuwe financiële toetsingskader is gelijk aan 60%.
- Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het fonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweer scenario die het fonds dan acceptabel vindt is 30%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 30% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad.

De onderbouwing voor deze ondergrenzen is als volgt:

- Een ondergrens van 60% geeft de gewenste marge om niet alleen door externe parametersetting van DNB door de bandbreedtes te geraken:
 - Reeds besloten door DNB om de UFR aan te passen, hetgeen een daling betekent van 2%.
 - Met name het risico van het verhogen van de prijsinflatie in de parameterset wordt aanwezig geacht, omdat deze nogal laag overkomt (<2% en derhalve lager dan in alle overige door DNB voorgeschreven parametersets).

Afstemming van de risicohouding met sociale partners en verantwoordingsorgaan

Het fonds heeft de door haar gewenste risicohouding vastgesteld met de daarbij gehanteerde uitgangspunten bij de bepaling van deze risicohouding. Het fonds heeft dit aan sociale partners en het verantwoordingsorgaan voorgelegd en sociale partners en het verantwoordingsorgaan hebben ingestemd met de door het bestuur vastgestelde risicohouding.

De sociale partners en het verantwoordingsorgaan zijn geïnformeerd over de nadere uitwerking van de uitkomsten voor de risicohouding op korte termijn en de risicohouding op lange termijn.

In het kader van de opdrachtaanvaarding van de door sociale partners aan het fonds in uitvoering gegeven pensioenregelingen hebben het fonds en sociale partners na het uitvoeren van de aanvangshaalbaarheidstoets de opdrachtaanvaarding vastgelegd in een door alle partijen ondertekende overeenkomst.

Corporate governance/stembeleid en maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds houdt zich vanwege ethische en maatschappelijke doelstellingen aan de wet- en regelgeving op het gebied van ESG

De primaire doelstelling van het pensioenfonds blijft ten alle tijden het uitvoeren van de pensioenregeling. Het pensioenfonds doet dit op een verantwoorde wijze, waarbij tevens kosten, rendement en risico's worden afgewogen. Voor de beleggingen betekent dit dat moet worden voldaan aan een aantal minimum normen en waarden ten aanzien van 'ESG':

- Environmental;
- Social;
- Governance

Het pensioenfonds houdt zich aan wet- en regelgeving zoals de regelgeving m.b.t. het vermijden te beleggen in bedrijven die controversiële wapens maken, onderhouden of verhandelen en sanctiewetgeving.

Het pensioenfonds belegt haar vermogen via beleggingsfondsen en heeft de invulling van haar maatschappelijk verantwoord beleid uitbesteed aan de vermogensbeheerders van de beleggingsfondsen. De vermogensbeheerders voeren het maatschappelijk verantwoord beleid uit door voting en engagement. Bij engagement wordt op een constructieve manier de dialoog met de ondernemingen waarin wordt belegd aangegaan op het gebied van organisatiestructuur, de maatschappij en het milieu. Met stemmen wordt het stemrecht van het pensioenfonds uitgevoerd. Beide instrumenten hebben als doelstelling om de aandeelhouderswaarde te behouden en te verbeteren.

Het pensioenfonds monitort jaarlijks het gevoerde engagement en stembeleid.

Bijlage VII Financieel crisisplan

FINANCIEEL CRISISPLAN STICHTING PENSIOENFONDS ABBOTT NEDERLAND

Inleiding

In hoofdstuk 5 van deze Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) zijn de risico's waaraan het pensioenfonds blootstaat beschreven. Deze risico's kunnen ertoe leiden dat de statutaire doelstelling – het uitkeren van pensioenen – nu of op langere termijn in gevaar komt. Het bestuur is in dat geval genoodzaakt aanvullende maatregelen te nemen, aan te duiden als crisismaatregelen.

Doel van een crisisplan is dat het bestuur vooraf beschrijft welke crisismaatregelen beschikbaar zijn, wat de impact van deze maatregelen is en welke procedures doorlopen moeten worden. Zodoende kan het bestuur slagvaardig opereren wanneer een crisissituatie daadwerkelijk optreedt. Belangrijke (door DNB getoetste) aspecten van een financieel crisisplan zijn evenwichtige belangenbehartiging (ten aanzien van pensioengerechtigden, gewezen deelnemers, actieven en werkgever) en (mogelijke) communicatie naar alle betrokkenen.

Een financieel crisisplan zal jaarlijks geëvalueerd en zo nodig bijgesteld worden. Een evaluatie vindt tevens plaats nadat zich een crisissituatie heeft voorgedaan, uitvoering is gegeven aan de ter beschikking staande maatregelen en het fonds weer uit de crisissituatie is geraakt.

Dit financieel crisisplan beschrijft wanneer er sprake is van een financiële crisissituatie, welke risico's kunnen leiden tot een financiële crisissituatie en de maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief zou kunnen inzetten indien in korte tijd de beleidsdekkingsgraad zich zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Dit financieel crisisplan is bedoeld voor het geval zich in de toekomst dergelijke situaties voordoen of dreigen voor te doen, waarbij crisismaatregelen genomen moeten worden. Het plan geeft de te hanteren kritische beleidsdekkingsgraden, de te nemen maatregelen en de te volgen communicatie- en besluitvormingsprocessen aan. Bij het opstellen van dit financieel crisisplan is rekening gehouden met de bepalingen uit artikel 45 van de Pensioenwet en artikel 29b van het Besluit Financieel Toetsingskader.

1. Beschrijving tekortsituatie

Als de beleidsdekkingsgraad per kwartaaleinde lager is dan de vereiste dekkingsgraad op basis van het strategische beleggingsbeleid, bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van tekort. Het pensioenfonds stelt in dat geval binnen drie maanden een concreet en haalbaar herstelplan op, waarbij de in dit financieel crisisplan opgenomen maatregelen worden meegenomen, tenzij de beleidsdekkingsgraad op het moment waarop het herstelplan uiterlijk moet worden ingediend weer boven de vereiste dekkingsgraad uitkomt.

Indien vier opeenvolgende jaren de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt en zowel de beleidsdekkingsgraad als de actuele

dekkingsgraad in het vijfde jaar ook onder de minimaal vereiste dekkingsgraad liggen, loopt het pensioenfonds het gevaar niet langer aan de Maatregel Minimaal Vereist Eigen Vermogen zoals verwoord in artikel 140 van de Pensioenwet te kunnen voldoen.

2. Beschrijving financiële crisissituatie

Het bestuur onderkent dat marktwaardering van de pensioenverplichtingen en de bezittingen met onzekerheid is omgeven. De toekomstige rente is een voorname factor, evenals de toekomstige levensverwachting. De onzekerheid hieromtrent heeft het bestuur doen besluiten pas crisismaatregelen te treffen als naar oordeel van het bestuur sprake lijkt van een structurele en significante crisissituatie. Het bestuur voert immers een langetermijnbeleid en wenst in het beleid naar alle betrokkenen toe niet op dagvolatiliteiten te reageren.

Het bestuur heeft in lijn met haar algemene beleidsuitgangspunt de volgende drie doelen geformuleerd:

1. Het primaire doel van het fonds is het nakomen van haar pensioenverplichtingen, daarbij in aanmerking nemend dat deze verplichtingen nominaal zijn en er geen sprake is van een toeslag(ambitie), met uitzondering van het (bijzonder) partnerpensioen en het wezenpensioen ingaande voor de pensioenrichtdatum.
2. Korte termijn doelstelling is het realiseren van een bepaalde buffer om de kans op bijstorten te verkleinen en voldoende zekerheid in te bouwen om tot een financieel stabiel fonds te komen.
3. Lange termijn doelstelling is een hoge en stabiele dekkingsgraad tot een niveau waarop sprake kan zijn van premiekorting.

Dit financieel crisisplan treedt in werking als de primaire doelstelling tot het uitkeren van pensioenen in gevaar komt. Het bestuur stelt vast dat sprake is van een financiële crisissituatie:

A. Indien de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds niet in staat is, om zonder aanvullende maatregelen die geen onderdeel uitmaken van het reguliere beleidskader, binnen een periode van tien jaar te herstellen tot de vereiste dekkingsgraad. Op dat moment is de beleidsdekkingsgraad lager dan de "kritische beleidsdekkingsgraad". Een toelichting op de kritische beleidsdekkingsgraad staat vermeld in hoofdstuk 4.

of

B. Indien vijf opeenvolgende jaren de beleidsdekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt en de actuele dekkingsgraad in het laatste jaar ook onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt. Op dat moment voldoet het pensioenfonds niet langer aan de Maatregel Minimaal Vereist Eigen Vermogen zoals verwoord in artikel 140 van de Pensioenwet.

3. Risico's

De volgende risico's kunnen volgens het oordeel van het bestuur leiden tot situaties die als financiële crisissituatie kunnen worden aangemerkt:

- Een stijging van de technische voorzieningen (TV), zonder dat hier een gelijke stijging van de beleggingen tegenover staat, bijvoorbeeld door:

- een (langdurige) lage rente waarmee de TV gewaardeerd dient te worden;
 - een wijziging van de methodiek van vaststelling van de TV, zoals bijvoorbeeld de UFR-methodiek.
- Een daling van de waarde van beleggingen, bijvoorbeeld door:
 - een daling van de beurskoersen van aandelen;
 - andere daling van waarde van beleggingen, onder invloed van valuta-, krediet- of marktrisico.
 - Het sponsorrisico: het risico dat de werkgever de afgesproken premie niet meer betaalt wanneer het pensioenfonds een dekkingsgraad heeft onder de vereiste dekkingsgraad.

4. Beleidsdekkingsgraad waarbij het fonds zonder korten niet meer tijdig uit herstel kan komen

Het bestuur heeft als onderdeel van dit financieel crisisplan een zogenoemde "kritische beleidsdekkingsgraad" vastgesteld. Dit is de beleidsdekkingsgraad waarbij het fonds er niet langer in slaagt om binnen de wettelijk gestelde maximale termijn te voldoen aan het Vereist Vermogen, zonder de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden of de aangesloten ondernemingen onevenredig te schaden en tot het korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten over te moeten gaan.

Het niveau van de kritische dekkingsgraad is onder andere afhankelijk van de rentetermijnstructuur en de verwachte rendementen op enig moment. Op basis van de rentetermijnstructuur van 31 december 2021, de in de haalbaarheidstoets 2021 gehanteerde parameters en een hersteltermijn naar het Vereist Vermogen van tien jaar bedraagt de kritische beleidsdekkingsgraad 79,6%. Ter informatie: indien wordt uitgegaan van de maximale parameters zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK zou de kritische beleidsdekkingsgraad 76,9% bedragen.

Het beleid van het pensioenfonds is reeds gericht op het beperken van de kans dat de beleidsdekkingsgraad zich richting deze kritische beleidsdekkingsgraad beweegt. Middels een ALM-studie wordt dit beleid regelmatig getoetst en herijkt.

Naast bovenvermelde situatie zal het pensioenfonds binnen zes maanden maatregelen nemen waardoor de dekkingsgraad direct voldoet aan de minimaal vereiste dekkingsgraad indien:

- in vijf opeenvolgende jaren de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt, en
- de actuele dekkingsgraad in het laatste jaar ook onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt.

5. Maatregelen die ter beschikking staan

Het bestuur is in het geval van een crisissituatie genoodzaakt maatregelen te nemen, aan te duiden als crisismaatregelen. Het bestuur heeft alle mogelijke crisismaatregelen onderzocht en besproken:

1. Bijstorting aangesloten ondernemingen.

Het fonds streeft met zijn beleid naar een gezonde financiële situatie waarbij wordt voorkomen dat het fonds in een tekortsituatie komt. De aangesloten ondernemingen hebben in het verleden aanvullende stortingen aan het fonds gedaan op basis van de in de uitvoeringsovereenkomst vastgelegde afspraken. In de lopende uitvoeringsovereenkomst is eveneens sprake van additionele bijdragen door de aangesloten ondernemingen. Indien het fonds met een tekortsituatie te maken krijgt, stelt het fonds in overleg met de aangesloten ondernemingen een herstelplan conform de Pensioenwet op voor het voldoen van een extra premie.

2. Premieverhoging

De premie die door de aangesloten ondernemingen verschuldigd is, is de actuariële premie. Deze wordt vastgesteld als de kostendekkende premie op basis van het Financieel Toetsingskader. Dit staat ook als zodanig beschreven in deze ABTN (Premiebeleid).

Het fonds streeft met zijn beleid naar een gezonde financiële situatie waarbij wordt voorkomen dat het fonds in een tekortsituatie komt. Indien het fonds desondanks met een tekortsituatie te maken krijgt, treedt het fonds tijdig (paragraaf 9 van dit crisisplan) in overleg met de aangesloten ondernemingen over een mogelijke verhoging van de verschuldigde premie.

3. Korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten

Als uiterste crisismaatregel kan het bestuur besluiten tot vermindering van verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten indien:

- a. de beleidsdekkingsgraad niet voldoet aan de minimaal vereiste dekkingsgraad of de vereiste dekkingsgraad, overeenkomstig de voorschriften van de Pensioenwet;
- b. het pensioenfonds niet in staat is binnen een termijn van 10 jaar te voldoen aan de wettelijk gestelde eisen ten aanzien van het (minimaal) Vereist Eigen Vermogen, zonder dat de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, andere aanspraakgerechtigden of de aangesloten ondernemingen onevenredig worden geschaad; en
- c. alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan.

De korting wordt in crisissituatie A verspreid over 10 jaar en in crisissituatie B binnen 6 maanden geëffectueerd.

Het pensioenfonds informeert de deelnemers, gewezen deelnemers, ex-partners, pensioengerechtigden en de aangesloten ondernemingen schriftelijk over het besluit tot vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten. De vermindering kan op zijn vroegst na inachtneming van de hiervoor gestelde wettelijke termijnen na de in de vorige volzin bedoelde informatieverstrekking worden gerealiseerd.

De pensioenaanspraken en -rechten van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en ex-partners worden in dit geval procentueel evenveel (uniform) gekort. Er wordt niet meer gekort dan strikt nodig is om voldoende te kunnen herstellen.

4. Aanpassen beleggingsbeleid

Het aanpassen van het beleggingsbeleid bij verschillende niveaus van de dekkingsgraad is onderdeel van het reguliere beleidskader zoals beschreven in het beleggingsbeleid in deze ABTN.

5. Beperken of niet toekennen van toeslagen

Behoudens de tijdelijke onvoorwaardelijke vaste toeslag van het partner- en wezenpensioen worden er geen toeslagen verleend op de pensioenen. Er kan zodoende geen sprake zijn van het geheel of gedeeltelijk achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagverlening van de deelnemers zodat dit niet als crisismaatregel wordt aangemerkt.

6. Toepassen gesplitste kortingsregeling (zonder premie te verlagen)

De gesplitste kortingsregeling houdt in dat als er in een jaar onvoldoende premie beschikbaar is, alleen de in dat jaar op te bouwen aanspraken kunnen worden gekort. In het premiebeleid is vastgelegd dat de aangesloten ondernemingen ten minste de kostendekkende premie op basis van het Financieel Toetsingskader aan het fonds verschuldigd zijn. Gezien dit premiebeleid, kan er bij het fonds in beginsel geen sprake zijn van onvoldoende beschikbare premie.

7. Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)

Het fonds voert de pensioenregelingen van Abbott Nederland uit. In het premiebeleid is vastgelegd dat de aangesloten ondernemingen ten minste de kostendekkende premie op basis van het Financieel Toetsingskader aan het fonds verschuldigd zijn. Het versoberen van de pensioenregeling zonder de premie te verlagen is derhalve niet aan het fonds, maar aan de aangesloten ondernemingen (in samenwerking met de ondernemingsraad en/of de vakbonden) en wordt daarmee niet als crisismaatregel aangemerkt.

Bovenstaande resulteert in de volgende crisismaatregelen (in volgorde van prioriteit) die, waar nodig, gelijktijdig zullen worden ingezet:

1. Bijstorting door aangesloten ondernemingen.
2. Premieverhoging.
3. Kortten van pensioenaanspraken en -rechten.

6. Mate inzetbaarheid van de maatregelen

Om de legitimiteit van de hierboven genoemde crisismaatregelen aan te tonen, is in onderstaande tabel per maatregel een verwijzing opgenomen naar de verschillende fondsdocumenten.

Crisismaatregel	Statuten	ABTN	Uitvoerings- overeenkomst	Pensioen- reglement
1 Bijstorting aangesloten ondernemingen	-	Hoofdstuk 3.4 en 6.6.5	Artikel 5	-
2 Premieverhoging	-	Hoofdstuk 3.4 en 6.6	Artikel 5	-
3 Korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten	Artikel 14	Hoofdstuk 4.4	-	Rgl I artikel 21 lid 3, Rgl II artikel 30 lid 3, Rgl III artikel 17 lid 3
4 Aanpassing beleggingsbeleid	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
5 Beperken of niet toekennen van toeslagen	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
6 Toepassen gesplitste kortingsregeling (zonder premie te verlagen)	Nvt	nvt	Nvt	Nvt
7 Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)	Nvt	nvt	Nvt	Nvt

De mogelijkheid tot het korten van pensioenaanspraken en -rechten is in alle relevante fondsdocumenten opgenomen.

7. Indicatie financiële effect van de maatregelen

De inzet van de verschillende crisismaatregelen heeft telkens een andere impact op de financiële positie van het pensioenfonds. De hierna volgende analyse geeft inzicht in de effectiviteit van de beschikbare crisismaatregelen. Hierbij is telkens uitgegaan van een dekkingsgraad van 100%.

Crisismaatregel	Inzet maatregel	Impact op dekkingsgraad	Effectiviteit
1 Bijstorting aangesloten ondernemingen	+ 1% v/d salarissom	ca. + 0,2%	Eenmalig
2 Premieverhoging	+ 1% v/d salarissom	ca. + 0,2%	Jaarlijks
3 Korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten	Korten 1% evenredig	ca. +1,0%	Eenmalig
4 Aanpassing beleggingsbeleid	+ 0,50% verwacht rendement	ca. + 0,5%	Jaarlijks

	Crisismaatregel	Inzet maatregel	Impact op dekkingsgraad	Effectiviteit
5	Beperken of niet toekennen van toeslagen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
6	Toepassen gesplitste kortingsregeling (zonder premie te verlagen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7	Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

8. Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur maakt voor wat betreft de inzet van crisismaatregelen onderscheid naar de impact ervan op de verschillende groepen belanghebbenden. Hiermee draagt het bestuur zorg voor een evenwichtige verdeling van de lasten in een financiële crisissituatie.

Het bestuur neemt in zijn overwegingen ter beoordeling van de evenwichtigheid tussen de verschillende belanghebbenden, de volgende overwegingen mee:

- wat is het effect op de (beleids)dekkingsgraad van de te nemen maatregel?
- weegt het effect van de maatregel op de (beleids)dekkingsgraad op tegen de impact voor de diverse groepen van belanghebbenden?
- zijn de bijdragen van de verschillende groepen van belanghebbenden met elkaar in evenwicht?
- zijn de maatregelen verstandig met het oog op voorzienbare toekomstige (korte en lange termijn) ontwikkelingen.

De evenwichtige belangenafweging bij de inzet van crisismaatregelen zal per crisissituatie door het bestuur beoordeeld worden. Hierbij wordt tevens gekeken naar de kans en de termijn waarop de inzet van een crisismaatregel weer ongedaan gemaakt kan worden. Hulpmiddelen om de evenwichtige belangenafweging te onderbouwen zijn een ALM-studie, een haalbaarheidstoets en het herstelplan.

Onderstaande tabel geeft inzicht in welke groepen belanghebbenden worden beïnvloed door een specifieke crisismaatregel.

	Crisismaatregel	Impact op belanghebbenden		
		Deelnemers	Gewezen deelnemers, ex- partners en pensioengerechtigden	Aangesloten ondernemingen
1	Bijstorting aangesloten ondernemingen	Nee	Nee	ja
2	Premieverhoging	Ja	Nee	ja
3	Korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten	Ja	Ja	nee
4	Aanpassing beleggingsbeleid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

	Crisismaatregel	Impact op belanghebbenden		
5	Beperken of niet toekennen van toeslagen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
6	Toepassen gesplitste kortingsregeling (zonder premie te verlagen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7	Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Het bestuur maakt voor wat betreft de korting van pensioenaanspraken en -rechten geen onderscheid tussen de verschillende groepen. Naar de mening van het bestuur is dit een evenwichtige verdeling van de lasten. Het bestuur realiseert zich dat pensioengerechtigden geen verdien capaciteit meer hebben en hierdoor in eerste instantie zwaarder getroffen lijken dan de deelnemers en gewezen deelnemers. Het uitsluiten of beperken van korting voor pensioengerechtigden zou naar de mening van het bestuur echter een te zwaar beslag leggen op de solidariteit.

Naar mening van het bestuur is ook bij een premieverhoging en/of bijstorting door de aangesloten ondernemingen sprake van een evenwichtige belangenbehartiging daar hierin is voorzien in de uitvoeringsovereenkomst. De aangesloten ondernemingen hebben in het (recente) verleden enkele malen aanvullende stortingen gedaan omdat zij veel waarde hechten aan een stabiel fonds voor haar werknemers. Slechts een beperkt deel van deze bijstortingen worden als kosten voor de ondernemingen gezien, het overige deel wordt geactiveerd op de balans (conform de rekenregels voor US -beursgenoteerde- ondernemingen: US GAAP). Naar de mening van het bestuur is de financiële positie van de aangesloten ondernemingen op dit moment dermate goed, dat een eventuele bijstorting niet tot een onevenredige grote last voor de aangesloten ondernemingen zou leiden.

9. Communicatie met belanghebbenden

Na vaststelling van dit financieel crisisplan zal het bestuur het plan voor een oordeel voorleggen aan het verantwoordingsorgaan. De actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zullen daarna worden geïnformeerd over de hoofdlijnen van het financieel crisisplan middels een nieuwsbericht op de website van het pensioenfonds.

In het geval van een financiële crisissituatie zal het bestuur met de toezichthouder communiceren op de daarvoor voorgeschreven wijze en met inachtneming van de daarvoor voorgeschreven termijnen. De aangesloten ondernemingen worden geïnformeerd over de crisissituatie middels de vertegenwoordiging in het bestuur van het pensioenfonds. Indien de mogelijkheid tot een additionele bijdrage van de aangesloten ondernemingen aan de orde komt, zal daarover tijdig met de aangesloten ondernemingen in overleg worden getreden. Aan alle actieve deelnemers, gewezen deelnemers, ex-partners en pensioengerechtigden zal indien crisismaatregelen nodig zijn, middels een brief worden gecommuniceerd dat van een crisissituatie sprake is en dat crisismaatregelen moeten worden genomen. Er zal tevens worden aangegeven welke crisismaatregelen dat zullen zijn en per welke datum ze zullen worden toegepast. Indien geen aanvullende maatregelen benodigd zijn, kan worden volstaan met de opmerking op het UPO dat er sprake is van een herstelplan.

Alvorens tot crisismaatregelen te besluiten zal het bestuur tijdig een oordeel vragen aan het verantwoordingsorgaan. Het te vragen oordeel omvat ook de wijze van communicatie voor zover niet wettelijk of door de toezichthouder voorgeschreven.

Alle communicatie over het financieel crisisplan vindt plaats door de communicatiecommissie in overeenstemming met het (reguliere) communicatiebeleid. De communicatie van het fonds kan naar keuze schriftelijk, mondeling of digitaal plaatsvinden. De verplichte communicatie moet schriftelijk vertrekt worden tenzij de deelnemer toestemming geeft voor digitale vertrekking. In onderstaande tabel is het communicatietraject na vaststelling van een crisissituatie weergegeven (zoals bovenstaand beschreven):

Belanghebbende partij	Welke vorm	Wanneer
Toezichthouder	Brief	onverwijld
Aangesloten ondernemingen	mondeling/brief	direct/onverwijld
Verantwoordingsorgaan	Brief	onverwijld
deelnemers: - pensioengerechtigden (incl. nabestaanden) - actieve deelnemers - nieuwe deelnemers - arbeidsongeschikte deelnemers - gewezen deelnemers - ex-partners	Brief	zo spoedig mogelijk nadat de situatie zich voordoet

10. Beleid ongedaan maken crisismaatregelen

Wanneer de beleidsdekkingsgraad het niveau van de indexatiedekkingsgraad heeft overschreden kan de toegepaste korting van de pensioenaanspraken (gedeeltelijk) ongedaan worden gemaakt. De pensioenaanspraken en -rechten van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zullen in dit geval procentueel evenveel (uniform) worden gecompenseerd. Gemiste pensioenuitkeringen van pensioengerechtigden door korting van pensioenrechten in het verleden worden, in geval van ongedaan maken van deze korting, niet gecompenseerd. Bij de compensatie zal ervoor worden gezorgd dat ten hoogste 1/5 deel van het vermogen wat beschikbaar is, wordt aangewend. Er wordt maximaal eenmaal per jaar gecompenseerd. De "oudste" korting, echter niet meer dan tien jaar oud, wordt als eerste gecompenseerd. Bovenstaand beleid is de leidraad. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks over het al dan niet compenseren van de toegepaste korting. Indien de toegepaste korting over de afgelopen 10 jaar volledig is gecompenseerd kan het bestuur bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de premiekortingsgrens besluiten een korting te verlenen op de premie.

11. Besluitvormingsproces

In het geval van crisissituatie A zal het bestuur handelen conform de wettelijk gestelde termijnen voor een herstelplan en op basis van het gestelde in dit financieel crisisplan. In het

geval van crisissituatie B treedt het bestuur onderling binnen één week in overleg. In het kader van de mogelijke premieverhoging of bijstorting zullen gesprekken met de aangesloten ondernemingen plaatsvinden. De aangesloten ondernemingen beslissen, met inachtneming van hetgeen hierover vastgelegd is in de uitvoeringsovereenkomst, over een eventuele premieverhoging of bijstorting.

Het bestuur stelt aan de hand van de uitkomst van het overleg met de aangesloten ondernemingen de te nemen crisismaatregelen vast. Met betrekking tot de besluitvorming geldt hetgeen hierover de statuten is vastgelegd: geldige besluiten kunnen slechts worden genomen wanneer minimaal de helft plus één van het totaal aantal der stemgerechtigde leden van het bestuur ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is.

Alle bestuursbesluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, uitgebracht door de ter vergadering aanwezige en vertegenwoordigde leden van het bestuur. Een besluit is slechts rechtsgeldig, indien dit door ten minste één lid van het bestuur, benoemd door de aangesloten ondernemingen en één lid van het bestuur, benoemd op andere wijze, wordt ondersteund. De crisismaatregelen zullen voor een oordeel aan het verantwoordingsorgaan worden voorgelegd.

Gedurende de periode van crisis zal het bestuur wekelijks de situatie en de genomen c.q. te nemen maatregelen evalueren.

12. Beoordeling actualiteit

Het bestuur zal het financieel crisisplan actualiseren indien de ABTN van het pensioenfonds wordt geactualiseerd.

Indien de pensioenovereenkomst en/of de uitvoeringsovereenkomst wordt gewijzigd, zal het bestuur het financieel crisisplan hierop toetsen.

Tevens zal de effectiviteit van het financieel crisisplan worden beoordeeld, nadat zich een financiële crisissituatie heeft voorgedaan en het financieel crisisplan ten uitvoer is gebracht. Als gevolg van de ervaring die in een dergelijke situatie wordt opgedaan, kan het financieel crisisplan verder worden geactualiseerd.

Bijlage VIII Onderbouwing risicohouding en Prudent Person Beschikbare Premie Regeling

Beschikbare Premie Module (BPM), Vrijwillige Bijspaar Module (VBM) en netto pensioenregeling

Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland (hierna: het fonds) beschikt over een aantal premiereregelingen. Het vermogensbeheer van de BPM-, VBM en netto pensioenregelingen is ondergebracht bij Goldman Sachs Assetmanagement B.V. (GSAM) in het product Mijn Pensioen. Hierbij geldt dat de deelnemer de keuze heeft uit verschillende beleggingsconcepten:

- LifeCycle Mix: De premies worden belegd in door het bestuur bepaalde beleggingsportefeuilles. De beleggingsportefeuille houdt rekening met de leeftijd van de deelnemer. Hierbij geldt dat het risico van de beleggingen afneemt naarmate de pensioenleeftijd dichterbij komt. Daarnaast houdt de beleggingsportefeuille rekening met de keuze van de deelnemers om desgewenst een vaste uitkering, variabele uitkering of een combinatie van beiden in te kopen;
- Eigen Verdeling en Sparen: De premies worden belegd aan de hand van een verdeelsleutel over beleggingscategorieën en fondsen. Daarnaast heeft de deelnemer de mogelijkheid om zelf te sparen;
- Vrije Keus: De premies worden belegd conform de eigen keuze van de deelnemer.

Voorts geldt dat de inkoop van pensioen altijd buiten het fonds geschiedt (deelnemer dient te 'shoppen'). Enige uitzondering hierop vormt de 'coulance' regeling. Dit betekent dat deelnemers die elders niet terecht kunnen voor de inkoop van een vaste of variabele uitkering vanwege te kleine kapitalen, kunnen inkopen tegen fondsfactoren in het eigen fonds (op basis van een vaste pensioenuitkering).

Wet verbeterde premiereregeling (WVP)

Per 1 september 2016 is de WVP in werking getreden. Dit betekent dat het kapitaal dat in bovengenoemde premiereregelingen wordt opgebouwd niet meer op pensioendatum in een vaste uitkering omgezet hoeft te worden. Het opgebouwde kapitaal kan ook in de uitkeringsfase (deels) risicodragend worden belegd. Dit resulteert in een variabel pensioen. De WVP geldt voor alle aanbieders van een variabel pensioen. De WVP is verder relevant voor het fonds omdat de wet voorschrijft dat:

- Deelnemers minimaal 10 jaar voorafgaand aan de pensioendatum de keuze krijgen tussen een vaste of een variabele uitkering;
- De beleggingsmix aangepast wordt aan de voorkeur van de deelnemers voor een vaste dan wel een variabele uitkering.

Het fonds geeft hier invulling aan door de deelnemer 15 jaar voor aanvang van pensioneren te informeren. Er is gekozen voor een tijdshorizon van 15 jaar omdat:

- Het fonds de keuze niet te vroeg bij de deelnemer wil leggen omdat dan het gevaar bestaat dat de deelnemer te weinig interesse heeft om een goede te keuze te kunnen maken. Soortgelijk wil het fonds de keuze niet te laat bij de deelnemer leggen omdat uit

- analyses van de vermogensbeheerder blijkt dat rendementstechnisch dan niet afdoende kapitaal opgebouwd kan worden;
- Gerelateerd aan bovenstaande heeft de vermogensbeheerder meerdere scenario's (tijdshorizonnen doorgerekend). Hieruit resulteerde een tijdshorizon van 15 jaar;
 - Het betreft een marktconforme oplossing. Informeren 10 tot 15 jaar voor pensioneren wordt door veel partijen gedaan.

Regel- en wetgeving omtrent pensioenregelingen en WVP: Risicohouding en Prudent Person

Per 1 januari 2018 zijn pensioenuitvoerders met een premiereregeling verplicht om de risicohouding van het fonds vast te leggen. De risicohouding is de mate waarin een groep deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden beleggingsrisico's wil nemen om de doelstellingen te realiseren en de mate waarin deze groep beleggingsrisico's kan lopen. Omdat het fonds meerdere beleggingsprofielen aanbiedt, dient de aangeboden range van beleggingsprofielen te passen bij de risicohouding van de groep deelnemers in de regeling. De risicohouding voor een premiereregeling of variabele uitkering wordt gemeten door de maximaal aanvaardbare afwijking van het pensioen in een pessimistisch scenario ten opzichte van het verwachte pensioen vast te leggen. Hierbij geldt voor het fonds dat het sec gaat om het verwachte pensioen op pensioendatum omdat het fonds niet zelf de uitkeringsfase aanbiedt.

Verder dient het fonds ook voor de premiereregelingen rekening te houden met de wettelijke vereisten rondom prudent person, zoals beschreven in artikel 135 van de Pensioenwet. Dit impliceert dat het fonds belegt in het belang van de deelnemers. Omdat het fonds premiereregelingen aanbiedt waarvoor beleggingsvrijheid geldt, geldt de prudent person regel voor het default beleggingsprofiel voor deelnemers die de verantwoordelijkheid voor de beleggingen niet over willen nemen (artikel 52 Pensioenwet en artikel 63 WvB). Indien de deelnemer wel de verantwoordelijkheid voor de beleggingen overneemt en een keuze maakt uit de aangeboden beleggingsmogelijkheden, moet de pensioenuitvoerder dit beginsel toepassen bij het advies dat hij de deelnemer geeft, passend bij het risicoprofiel van de deelnemer.

Invulling Risicohouding door fonds

Het fonds geeft invulling aan de risicohouding en de WVP voor de diverse premiereregelingen door meerdere beleggingsprofielen aan te bieden. Hierdoor hebben de deelnemers keuzevrijheid voor wat betreft de mate van risico die ze willen lopen. Verder worden de deelnemers voldoende geïnformeerd door het fonds, met name op basis van het deelnemersportaal en de zorgplichtmodule die de deelnemer dient te doorlopen alvorens een beleggingskeuze wordt gemaakt. Deze wijze van communiceren geldt nu ook al voor de diverse premiereregelingen.

Voor wat betreft de life cycle mixen heeft het fonds een defensieve, neutrale en offensieve beleggingsmix opgesteld voor een vaste uitkering in de afbouwfase. Soortgelijk heeft het fonds een defensieve, neutrale en offensieve beleggingsmix opgesteld indien de deelnemer kiest voor een variabele uitkering in de afbouwfase. Conform voorgaande heeft het fonds gekozen om de deelnemer 15 jaar voor pensionering te vragen een keuze te maken voor een beleggingsprofiel. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat de keuze 15 jaar voor pensioneren geen definitieve

keuze is. De deelnemer kan op elk moment in de tijd switchen, zolang de zorgplichtmodule is doorlopen middels het deelnemersportaal van de vermogensbeheerder.

De vaste life cycles zijn nu reeds in uitvoering en het bestuur is van mening dat deze goed passen bij het deelnemersbestand van het fonds. Om deze reden is daarbij aansluiting gezocht met de variabele life cycles. De variabele life cycles zijn in beginsel gelijk aan de vaste life cycles, 15 jaar voor pensioneren gaan de variabele life cycles afwijken van de vaste life cycles.

De ervaring leert, bij de life cycles ten behoeve van de aankoop van een vast pensioen, dat slechts weinig deelnemers afwijken van de default (neutrale life cycle). Deelnemers die wel een keuze maken, kiezen daarbij vaak voor de offensieve vaste life cycle. Het aanbieden van meer dan drie life cycles voor aankoop variabel pensioen lijkt daarom overbodig.

Voorts geldt dat de variabele life cycles alle drie toe groeien naar de dezelfde mix op de pensioendatum, een portefeuille die bestaat uit 35% return, 65% matching en een rentehedge van 70%. Dit sluit aan bij het product in de uitkeringsfase van NNIP, en sluit eveneens grotendeels aan bij de vaste life cycles, waarbij de variabele life cycles met iets meer risico eindigen dan de vaste life cycles, hetgeen als passend wordt ervaren door het fonds en de huidige deelnemers. Het eindpunt van de offensieve life cycle wordt weliswaar beoordeeld als mogelijk iets te risicomidend, maar het aansluiten bij het standaard aanbod van NNIP wordt hierbij door het bestuur, uit kostenefficiënt oogpunt, zwaarder gewogen dan de relatief kleine toegevoegde waarde van het afwijken hiervan.

De kwantitatieve invulling van de risicohouding is gebaseerd op de ALM analyses van de vermogensbeheerder, op basis waarvan de life cycle keuzes door het fonds zijn gemaakt, op basis waarvan de vermogensbeheerder de life cycles ook jaarlijks toetst en op basis van de uniforme rekenmethodiek van DNB (URM).

Voor de populatie in de premiereregelingen komt de kwantitatieve risicohouding tot uitdrukking in de afwijking van het verwachte pensioen in een pessimistisch scenario (5% percentiel) ten opzichte van de pensioenuitkering in een gemiddeld scenario (mediane scenario) op pensioendatum.

In bijlage 1 worden de relatieve afwijkingen in bandbreedtes getoond. relatieve afwijkingen getoond gericht op de aankoop van een vast pensioen en voor de aankoop van een variabel pensioen. Deze analyses zijn tevens getoond voor een viertal maatmensen. De karakteristieken van de diverse maatmensen worden getoond in bijlage 2. Tot slot worden de economische uitgangspunten, zoals de gehanteerde rendementen, getoond in bijlage 3.

Invulling Prudent Person door het pensioenfonds

Overeenkomstig de beleggingen uit hoofde van de DB-regeling gelden voor de life cycle beleggingen eveneens de regels rondom Prudent Person zoals verwoord in de artikelen 14a tot en met 14d van het besluit Uitvoering Pensioenwet en WVB. Algemeen betekent dit dat:

- de waarden op zodanige wijze worden belegd dat de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zijn gewaarborgd;
- de waarden hoofdzakelijk op gereguleerde markten worden belegd;

- beleggingen in derivaten toegestaan zijn voor zover deze bijdragen aan een vermindering van het risicoprofiel of een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken;
- de waarden naar behoren worden gediversifieerd.

In de praktijk zijn er veel deelnemers die niet de verantwoordelijkheid van de beleggingen willen overnemen. Conform wetgeving heeft het fonds een default beleggingsprofiel vastgelegd voor deze deelnemers, namelijk de neutrale life cycle gebaseerd op een vaste pensioenuitkering.

Voorts schrijft de wet voor dat wordt belegd op een wijze die past bij de aard en duur van de verwachte toekomstige uitkeringen. Conform de analyse onder de risicohouding heeft het fonds hier invulling aan gegeven. Het bestuur van het fonds heeft invulling gegeven aan de vereisten rondom het prudent person principe door de uitvoering (en vastlegging) van de volgende zaken:

- Periodiek wordt onderbouwd aan de hand van een scenario-analyse, uitgevoerd door de vermogensbeheerder, dat de aangeboden life cycles passen binnen de prudent person regel;
- Een beleggingscyclus is vastgesteld op grond waarvan het strategisch beleggingsbeleid, het beleggingsplan en de uitvoering periodiek worden geëvalueerd en herbeoordeeld. Het fonds hanteert hiervoor in de basis de jaarlijkse ALM studieuitkomsten die de vermogensbeheerder uitvoert;
- Verder zijn de life cycles dusdanig gekozen zodat rekening wordt gehouden met de leeftijd van de deelnemers. Zie hiervoor bijlage 3 inzake de diverse maatmensen die bij de totstandkoming van de diverse life cycles zijn bekeken. Verder blijkt uit de analyse van de risicohouding dat is voldaan aan de verplichting bij de diverse life cycles om het beleggingsrisico af te laten nemen naar een niveau dat aansluit bij het beleggingsprofiel na de pensioendatum (verhouding matching versus return bedraagt op moment van inkoop bij de diverse life cycles 65% versus 35% met een renteafdekking van 70%).

In 2019 heeft het fonds terugkoppeling ontvangen van DNB op een onderzoek naar de risicohouding. Naar aanleiding van de bevindingen is het fonds afgestapt van de berekeningen van de kwantitatieve risicohouding op basis van vervangingsratio's naar het uitdrukken van de risicohouding als relatieve afwijking van het verwachte pensioen in een pessimistische scenario ten opzichte van het mediane scenario.

Bijlage 1: 'kwantitatieve risicohouding diverse maatmensen, gericht op aankoop vast- en variabel pensioen

Defensief

Maatpersoon leeftijd- vaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijd- variabele uitkering	Risicohouding- relatief
27	37% - 47%	27	39% - 49%
37	31% - 41%	37	34% - 44%
47	23% - 33%	47	26% - 36%
57	13% - 23%	57	16% - 26%
62	8% - 18%	62	11% - 21%

Neutraal

Maatpersoon leeftijd- vaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijd- variabele uitkering	Risicohouding- relatief
27	38% - 48%	27	41% - 51%
37	33% - 43%	37	35% - 45%
47	24% - 34%	47	27% - 37%
57	13% - 23%	57	17% - 27%
62	8% - 18%	62	11% - 21%

Offensief

Maatpersoon leeftijd- vaste uitkering	Risicohouding- relatief	Maatpersoon leeftijd- variabele uitkering	Risicohouding- relatief
27	44% - 54%	27	45% - 55%
37	38% - 48%	37	39% - 49%
47	28% - 38%	47	30% - 40%
57	15% - 25%	57	17% - 27%
62	10% - 20%	62	12% - 22%

Bijlage 2: karakteristieken maatmensen

Onderwerp	Settings
Leeftijden	27, 37, 47, 57, 62
Pensioenleeftijd	68
Risicoprofielen	Vast en variabel (totaal 6)
Sterftetafel	CBS 2017
Verplichting	Inkoop OP+NP (partner 2 jaar jonger)
Bruto jaarsalaris	27jr € 66000
	37jr € 70000
	47jr € 72000
	57jr € 72000
	62jr € 78000
Reële stijging salaris	0 (n.v.t. bij URM)
Looninflatie	Gelijk aan prijsinflatie bij URM
Parttime %	100% (fulltime)
Start opbouw excedentregeling	€ 62.664
Opbouwpercentages	4% staffel 2018 bij PD 68
Aftopping	€ 110111
Opgebouwd kapitaal	Geen
Bruto AOW	n.v.t. (exclusief AOW)
Scenario set	DNB 2020 Q1

Bijlage 3: uitgangspunten ALM analyse

	NNIP		DNB	
	Verwacht meetkundig rendement	Volatiliteit	Verwacht meetkundig rendement	Volatiliteit
Pensioen rendement	6.1%	16.4%		
Aandelen (niet afgedekt)	5.9%	19.6%	4.4%	18.1%
30 jr swap rente (gem niveau)	3.4%		2.6%	

	Gemiddelde		Gemiddelde
	Startwaarde	eindwaarde	over 30-jaar
30jr swap	1.5%	4.1%	3.4%
Prijsinflatie	1.3%	2.0%	1.7%
Looninflatie	2.5%	2.5%	2.5%

Bijlage IX Mandaat dagelijks bestuur

Artikel 1 Definities

Waar in dit reglement aanduidingen worden gebezigd welke gelijkkluidend zijn aan die welke voorkomen in de statuten en het pensioenreglement van het fonds, hebben deze eenzelfde betekenis.

Voorts wordt verstaan onder:

Het Fonds:	Stichting Pensioenfonds Abbott Nederland
Dagelijks bestuur:	De twee bestuursleden van het Fonds die krachtens een overeenkomstig de geldende statuten genomen bestuursbesluit tot lid van het dagelijks bestuur zijn benoemd.
Bestuursbureau:	Het externe bestuursbureau van het Fonds
Toezichthouder:	De Nederlandsche Bank (DNB) en/of de Autoriteit Financiële Markten (AFM)
Mandaat:	Het overdragen door het bestuur van het Fonds van zijn bevoegdheid tot het nemen van besluiten aan het dagelijks bestuur, die deze onder verantwoordelijkheid van het bestuur uitoefent.
Delegatie:	Het overdragen door het bestuur van het Fonds van zijn bevoegdheid tot het nemen van besluiten aan het dagelijks bestuur, die deze onder <u>eigen</u> verantwoordelijkheid uitoefent.

Artikel 2 Zittingstermijn

De zittingstermijn van de leden van het dagelijks bestuur is gelijk aan hun zittingstermijn binnen het bestuur van het Fonds. Indien zij na afloop van hun zittingstermijn overeenkomstig de geldende statuten als lid van het bestuur zijn herbenoemd, worden zij geacht tevens gelijktijdig herbenoemd te zijn als lid van het dagelijks bestuur. Het bestuur kan altijd besluiten tot vervanging van bestuursleden in het dagelijks bestuur.

Artikel 3 Gemandateerde taken dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur is belast met:

- het uitvoering (laten) geven aan genomen (operationele) bestuursbesluiten;
- het komen tot besluitvorming over onderwerpen waarbij het bestuur het dagelijks bestuur daartoe mandaat heeft verleend;
- de afstemming met het bestuursbureau over operationele werkzaamheden (waaronder correspondentie en afstemming met adviseurs) en (individuele) vraagstukken, tenzij anders afgesproken binnen het bestuur;
- het vaststellen van de concept agenda voor de bestuursvergaderingen;
- het (laten) beantwoorden van vragen vanuit het Verantwoordingsorgaan en Visitatiecommissie;

- beoordelen rapportages en vragenlijsten aan de toezichthouder;
- het onderhouden van de relatie van het Fonds met het Verantwoordingsorgaan en Visitatiecommissie;
- jaarlijkse evaluatie (inhoudelijk en procesmatig) met alle externe partijen, voor zover dit niet onder het mandaat van de beleggingscommissie valt;
- het geven van toestemming indien een bepaling vanuit de gedragscode dit verlangt;
- het beoordelen en het nemen van besluiten conform de incidentenregeling.

Artikel 4 Gedelegeerde taken dagelijks bestuur

- Het dagelijks bestuur is eerste aanspreekpunt voor externe partijen met betrekking tot formele zaken.
- Het dagelijks bestuur is bevoegd opdrachten te verstrekken aan externe partijen met een bovengrens van € 5.000.
- Indien er sprake is van een verlenging van een bestaande overeenkomst of opdracht, is het dagelijks bestuur bevoegd de opdracht te verstrekken indien de vergoeding van de nieuwe overeenkomst of opdracht minder dan 5% afwijkt van de bestaande overeenkomst of opdracht. Mocht er sprake zijn van een inhoudelijke wijziging van een bestaande overeenkomst, dan besluit het bestuur.

Artikel 5 Verslaglegging, verantwoording en rapportage

Besluiten genomen door het dagelijks bestuur worden vastgelegd in de notitie 'besluitvorming per mail'. Deze notitie wordt in elke bestuursvergadering besproken.

Artikel 6 Besluitvorming

Besluiten dienen genomen te worden op basis van unanimititeit van het dagelijks bestuur. In alle gevallen waarbij er geen sprake is van unanimititeit is of twijfels bestaan over het te nemen besluit wordt de besluitvorming voorgelegd aan het bestuur van het Fonds.

Artikel 7 Beperkingen op het mandaat

- Besluiten m.b.t. geschillen met deelnemers en de toepassing van eventuele hardheidsclausules blijven voorbehouden aan het bestuur van het Fonds.
- Het bestuur van het Fonds kan aangeven zelf een besluit te willen nemen.
- In die gevallen waarbij precedentwerking kan worden verwacht of waarbij de risico's en/of de financiële consequenties voor het Fonds niet duidelijk kunnen worden overzien, zal besluitvorming aan het bestuur van het Fonds worden overgelaten.
- Buiten het mandaat vallen de bevoegdheden en besluitvorming welke door het bestuur bij of krachtens mandaat aan de Beleggingscommissie of de Communicatiecommissie zijn toegekend.
- In geval van onvoorziene omstandigheden besluit het bestuur.

Bijlage X Mandaat communicatiecommissie

In lijn met de Wet Pensioencommunicatie en de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het pensioenfonds een communicatiebeleid geformuleerd. De communicatie is erop gericht om volgens de wettelijke eisen de belangrijkste partijen rond de pensioenregelingen van het fonds te informeren over de inhoud van de regeling en de besluiten van het bestuur. De Communicatiecommissie geeft uitvoering aan of draagt zorg voor de begeleiding van de uitvoering van het communicatiebeleid van het pensioenfonds richting de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden, nabestaanden, ex-partners, aangesloten werkgevers, het verantwoordingsorgaan en overige belanghebbenden.

Specifieke communicatie met de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden, nabestaanden, ex-partners, de werkgever en het verantwoordingsorgaan wordt alleen in separate opdracht van het bestuur gedaan.

De belangrijkste elementen in het communicatiebeleid zijn:

- Communicatie met de deelnemers en pensioengerechtigden o.a. via:
- Startinformatie via Pensioen 1-2-3;
- pensioenopgave (Uniform Pensioenoverzicht);
- nieuwsbrief/newsflash
- website van het fonds
- inhoud van de standaardcommunicatie met (gewezen) deelnemers
- pensioenreglement;
- informatie op verzoek;
- informatie in geval van 'calamiteiten';

De Communicatiecommissie krijgt van het bestuur de opdracht het bovenstaande mandaat uit te voeren. Wijziging van dit mandaat kan alleen plaatsvinden door een besluit van het bestuur.

Bijlage XI Mandaat risicomanagementcommissie

De Risicomanagementcommissie is een commissie van het bestuur van het Fonds en adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd op het gebied van risicostrategie en -beleid als het gaat om de identificatie en beheersing van risico's. De Risicomanagementcommissie toetst de risicostrategie van het Fonds, begeleidt de jaarlijkse risicoanalyse en bewaakt de beheersing van financiële en niet-financiële risico's.

Het bestuur van het Fonds is verantwoordelijk voor strategische besluiten met betrekking tot risicomanagement. De Risicomanagementcommissie werkt binnen de richtlijnen zoals omschreven in het reglement risicocommissie en voldoet aan alle besluiten van het bestuur.